

TELUGU IN THIRTY DAYS

279/1-28

Dr. Divakarla Venkatavadhani

45/1
Roj

494.8138

VEN

Andhra Sahitya Akademi

Saifabad :: Hyderabad-4

ముఖ్యది రోజులలో తెలుగు

Ace. No: 25 823

ఢాక్స్ దివాకర్ వేంకటావథాని

పచుళి

ఆంధ్రప్రదేశ సాహిత్య అకాడమి

సైఫాబాదు : హైదరాబాదు - 4

ప్రతమ ముద్దణ :

జనవరి. 1976

ప్రతులు :

1,000

X94.8138
Yest

వెల : 6-00

ముద్దణ :

దక్షిణ భారత ప్రెస్

శ్రీ రత్నాశాధు, హైదరాబాదు - 500 004

తో లిపలు చు

తెలుగు మాతృభాషకాని విద్యావంతులు తెలుగు నేర్చుకొనడానికి ఉపయోగించే ఒక వాచకాన్ని ప్రకటించవలెనని అంధప్రదేశ సాహిత్య అకాడమీ సంకలిపించి యా పనిని డా. దివాకర్ వేంకటావథాని గారికి అప్పగించినది. 30 రోజులలో తెలుగు నేర్చుకొనడానికి ఆనుగుణంగా డా. అవధానిగారు యిందులోని పాఠాలను సిద్ధము చేసి నారు. డా. అవధానిగారు తమ పీరికలో ప్రాసినట్లు వాయవహారిక భాష నేర్చుకొనడానికి యా గ్రంథము ఉద్దేశంచినదికాదు. తెలుగు కవిత్వాన్ని, తెలుగు సాహిత్యాన్ని, తెలుగులోని పూర్వ వాజ్లు యాన్ని చదివి అర్థము చేసుకోవడము యా గ్రంథ ప్రయోజనము.

డా. అవధానిగారు అనేక సంస్కృతాలు, ఉస్కానియూ పిళ్లు విద్యాలయములో తెలుగు శాఖలో ఆచార్యులుగా పనిశేసి. తెలుగు శాఖాధ్వర్తకులుగా పదపీచిరమణ గావించినాయి. పీరికి సంస్కృతాంధ్ర సాహిత్యములు కరతలామలకములు ఇందుకు తోడు ఇంగ్లీషు భాషలో మంచి వైదుష్యము. తెలుగు దేశములో డా. అవధానిగారి ఉపన్యాసములు పేని ఆనందించనివారుండరు. వారి రచనలు చదవని వారుండరు. తెలుగు పండితులలో పీను అగ్రగణ్యులు.

అకాడమీ కోరికను అంగీకరించి యా పుస్తకము ప్రాసి యిచ్చిన డా. అవధానిగారికి అకాడమీ పణాన కృతజ్ఞతలు. ఈ పుస్తకానికి వారు మంచి ఉపోధ్వాతము కూడ ప్రాసినారు. ప్రామాణికమైన తెలుగు భాషా సాహిత్యములు నేర్చుకోవడానికి యా పుస్తకము చక్కగా ఉపయోగపడగలదని విశ్వసిస్తున్నాను.

ప్రాదరాభాదు

14-1-76

దేపులపల్లి రామానుజరావు

కార్యదర్శి

FOREWORD

This book is intended for non-Telugu people to learn literary Telugu in about thirty days. Spoken dialect or Vyavaharika Bhasha, as far as Telugu is concerned, differs from region to region and sometimes from District to District also. Non-Telugu people who learn the spoken Telugu may get confused when they find different forms of the same word used in different places. Moreover they may not be able to follow and understand the literary dialect found in some books and in poetical works. Literary Telugu on the contrary, does not change whenever and by whomsoever it is written. By learning it non-Telugu people can read and enjoy classical works including poetry also, if they so desire. It is not easy for anybody to understand literary Telugu if they learn the spoken dialect alone but people who learn literary Telugu do not find it difficult to follow the spoken tongue.

Non-Telugu people do not have the occasion of speaking to the Telugu people frequently as they live in non-Telugu areas. They have entirely to depend upon the books for improving their knowledge of Telugu. Ofcourse there are now many newspapers, stories, novels and other books that are written in the spoken language but even in them the forms of words will be varying and confuse the non-Telugu readers. This difficulty will not be felt when they read books written in literary Telugu which are numerous.

There is a mistaken idea among some people that spoken dialect is easier than the literary one. The easiness or difficulty of a language depends upon the choice of words and not entirely on the terminations. That is

why more care has to be taken in introducing words and roots that are easily understood and essential for a working knowledge of Telugu. Afterwards the reader can improve his knowledge gradually if he has real interest and can approach even classics.

I have taken the two books of Sanskrit written by Dr. Bhandarkar as models while writing this book. Roots, terminations and words are introduced in the beginning of each lesson and these alone are used in the sentences given as exercises in the end. Gradually all types of sentences and important rules of grammar have been introduced and when one completes reading the book thoroughly one will be acquainted with literary Telugu completely. I have taken care in acquainting the reader with most basic roots and words that are essential for him for attaining a working knowledge of Telugu. I know that certain verbal forms are out of use now and some types of sentences also are not very common. Such forms and sentences are very few and are intentionally given so that readers may not feel confused when they come across such forms and sentences even rarely. The main idea in giving such sentences in the book is merely to tell the reader that there is possibility for such sentences in the language. He need not make use of them if he does not like them. I have removed the "Sakatarepha," "Arasunna" and "Saraladesa" in this book and allowed "Visandhi as far as possible.

The reader is requested at the outset to make himself acquainted with the roots, words and the rules of grammar that are given in the beginning of each lesson and then he will be able to translate the Telugu and English sentences into English and Telugu respectively. I am confident that this book will be very useful even to Telugu readers who may know the language but not the intricacies of it. Some general exercises both in English and Telugu are given in the end and easy verses in Telugu are also included.

In the beginning of the book some symbols are given and the reader is requested to be thorough with them before starting to read the book. He is also requested to learn the Telugu alphabet and its pronunciation at the outset and a chart for learning the pronunciation is given immediately after this foreword. A list of words and roots used in the book is given in the end in alphabetical order for ready reference. The readers are requested to learn the usage of new roots and words that are not used in the book by frequent reading of stories, novels, journals and other books and improve their vocabulary.

I am of the opinion that for people living outside Andhra Pradesh to learn literary Telugu will be easier than to learn the spoken dialect as they are not expected to have frequent contact with Telugu speaking people and they have to improve their knowledge of Telugu only by reading books and Readers many of which have been written in literary Telugu. There may be some defects in the method of writing this book. I shall try to rectify them in the second edition if it is intimated to me. I express my heartfelt gratitude to the President and Secretary of Andhra Pradesh Sahitya Akademi for giving me a chance for writing this book intended for learning literary Telugu.

I thank the members of the Dakshina Bharat Press for having printed this book neatly and without many mistakes.

Hyderabad,
18-1-1976.

D. VENKATAVADHANI

A key to the correct pronunciation of Telugu letters.

అ_a-	as in that	ఎ_ja
అ_ā-	car	ర్య_jha
అ_i-	this	ఎ_iñ
శ_e-ee	sweet	ట_ta
ఉ_u-	put	శ_ta
ఉ_u-	truth	శ_da
బు_r-	Prakṛt	ధ_dha
బుర్_r-		ఎ_n a
ఎ_e-	get	త_tha
ఎ_ē-	gate	థ_tha
ఎ_ai-	mine	ద'_da-mother-th
ఒ_o-	obey	ద_d'ha
ఓ_o-	old	న_na
ఎ_aу-	out	వ_pa
ఒ_m		వ_phā
ఔ_h		ఎ_ba
క_ka		త_bha
అ_kha-khān		మ_ma
గ_g		య_ya
ఘ_għa		ర_ra
ఎ_i		ఎ_la
చ_cha		వ_va
ఛ_cha		శ_s'a

ଶ	_sha	ଶ୍ରୀ	_rma
ସ	_sa	ସ୍ରୀ	_rya
ହ	_ha	ହ୍ରୀ	_kra
ରକ୍ତ	_rka	ର୍ତ୍ତୀ	_rla
ରଖ	_rkha	ର୍ତ୍ତୁ	_rva
ରଗ	_rga	ର୍ତ୍ତୁ	_rs'a
ରଘୁ	_rgha	ର୍ତ୍ତୁ	_rsha
ରଜ	_rja	ର୍ତ୍ତୁ	_rsa
ରଜ୍ଞା	rjha	ର୍ତ୍ତୁ	_rha
ରଦା	_jñā	ର୍ତ୍ତୁ	_ram
ରଥ	_rda	ର୍ତ୍ତୁ	_rah
ରଥା	_rtha	ର୍ତ୍ତୁ	_kthra
ରିଥା	_ritha	ର୍ତ୍ତୁ	_rghya
ରଦ'ା	_rd'a	ର୍ତ୍ତୁ	_thriya
ରଦ'ହା	_rd'ha	ର୍ତ୍ତୁ	_rjya
ରଥନା	_thna	ର୍ତ୍ତୁ	_thsna
ରଥ	_rpa	ର୍ତ୍ତୁ	_rthma
ରଥଫା	_thpha	ର୍ତ୍ତୁ	_sthree
ରଥବା	_rba	ର୍ତ୍ତୁ	_rthsnya
ରଥଭା	_rbha	—	

Symbols (సంజ్ఞలు)

1. Telugu is the language spoken by the people of the Telugu country. It is also called Tenugu or Andhramu.
2. Language contains letters, terminations, words and sentences. A word (వదము) is a letter or group of letters conveying some meaning and having a Vibhakti termination at the end. A group of words makes a sentence (వాక్యము). Sometimes a single word becomes a sentence.
3. Telugu contains five kinds of words, viz. Tatsama, Tadbhava, Desya, Anyadesya and Gramya. Tatsama means equal to Sanskrit. Here Tat stands for Sanskrit. Sanskrit words have Sanskrit case terminations at their end. When Telugu case terminations are substituted for the Sanskrit case terminations Sanskrit words become Telugu words which are called Tatsamas. Tatsamas are Sanskrit words with Telugu case terminations.
4. Tadbhavas are Telugu words derived from Sanskrit. Sanskrit words undergo some change or Vikriti when they become Tadbhavas. That is why they are called Vikritis as against Prakritis which are original Sanskrit words.
5. Desya words are native words that are current in the usage of the people of the Telugu country even before Tatsamas and Tadbhavas entered the language.

6. Anyadesya words are those that are borrowed from the languages spoken in other countries. They have mixed with the Desya words and are frequently used by the people.
7. The language in which only Tadbhavas and Desyas are used is called "Achcha Tenugu" or Pure Telugu. Tatsama words are not found in this language.
8. The Telugu Alphabet contains 55 letters. Of these 16 are vowels (అచ్చులు), 36 are consonants (హల్లులు), and 3 are both vowels and consonants (ఉథమాక్రములు).

Vowels (అచ్చులు) — అ, ఆ, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఓ, ఔ — 16

Consonants (హల్లులు) — క, ఖ, గ, ఘ, జ, చ, చ్, చ, జ, జ, ర్, ర్య, ఞ, ట, ఠ, త, త్, త్య, ధ, ధ్, ద, ధ, న, వ, వ్, బ, భ, మ, య, ర, ల, వ, శ, ష, ష్, స, హ, ఛ — 36

Some consider ఽ (Sakatarepha) as a separate consonant; but it is another (అలఫు) form of ఋ and not a separate letter.

The above consonants are combined with the vowel అ for the sake of easy pronunciation. Strictly speaking pure consonants are letters without అ. When they are pronounced without అ they are called ప్రాణులు (mere consonants) written with the symbol ఏ over them క్, ఖ్, గ్, ఘ్, జ్, చ్ etc.

Ubhayaksharamulu - c (Ardhanuswara or Arasunna); o (Peornanuswara or Nindu Sunna); ॥ Visarga - 3. These

are called Ubbayaksbaramulu because they have the characteristic features of both the vowels and the Consonants.

9. Of the 55 letters in the Telugu Alphabet the following 6 letters are now out of use. బూ, ఔ, ఊ, చ, జ, ః. The first three rarely occur in ordinary speech and the last three have been given up in writing. The use of Sakatarepha also has now become rare. It is found only in words where double repha occurs.

10. Achcha Telugu contains 36 letters - అ, ఆ, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఎ, ఏ, ఒ, ఓ, ఔ (Arasunna) ఋ (Nindusunna) 14 క, గ, చ, జ, ః, ట, డ, ణ, త, ద, న, ప, బ, మ, య, ర, ల, వ, స, హ, ఴ, - 22

The other 19 letters - ఔ, ఊ, ఔ, ఊ, ఋ (Visarga) ఫ, ఛ, ఱ, థ, ష, ఘ, ఠ, ఢ, త, ధ, త, జ, ఝ, శ, ష are found only in the Tatsama words. The words containing any one of these letters may be considered as Tatsamas.

11. The vowels are divided into two kinds— The short vowels (ప్రాస్యాచ్చలు) — అ, ఇ, ఈ, ఉ, ఏ, ఒ

The long vowels (దీర్ఘాచ్చలు) - ఆ, ఋ, ఊ, ఔ, ఎ, ఏ, ఒ

ఎ, ఏ, ఒ, ఔ are called వక్తములు, and ఔ and ఔ are called వక్తతములు,

12. The consonants are divided into three kinds: Mutes (స్వర్ఘములు) క, ఖ, గ, ఘ, జ, చ, జ, ఝ, ఞ, రు ఇ, ట, డ, థ, ణ, త, ద, థ, ధ, న, ప, బ, మ - 27

Semi-vowels (ఆంశపదములు) య, ర, ల, వ - 4

Sibilants (సిబిలములు) శ, ష, స, హ - 4

హ్యా is also called an aspirate (మహాప్రాజము)

13. Mutes are divided into five classes or వరములు.

Ka vargamu—క, ఖ, గ, ఘ, జ

Cha vargamu—చ, చ్చ, ఛ, జ, జ్ఞ, ర్యు

Ta vargamu—ట, ఠ, డ, ఢ, ణ

Tha vargamu—త, థ, ద, ధ, న

Pa vargamu—ప, ఫ, బ, భ, మ

14. In Telugu the Consonants are further divided into three kinds.

Parushamulu (పరుషములు) క, చ, ట, త, వ

Saralamulu (సరళములు) గ, జ, డ, ధ, ఱ

Sthiramulu (స్తిరములు) ఖ, ఘ, ర, థ, ఫ, ఘు, ర్యు,

థ, ధ, భ, జ, ణ, ళ, న, మ, య, ర, ఱ, వ, శ, ష, స, న,
హ్యా, శ.

15. The letters are classified into the following classes according to the organs of pronunciation which are the places of their origin (ఉత్పత్తి స్థానములు)

Gutturals (కంట్యములు) అ, అ, క, ఖ, గ, ఘ, జ, హ

Palatals (తాలవ్యములు) ఇ, ఈ, చ, ఛ, జ, ర్యు, ఆ,
య, శ

Linguals (మూర్ఖన్యములు) బు, బూ, ట, ర, ద, ధ,
ణ, ర (అ), ష, శ.

Dentals (దంత్యములు) ల, లూ, త, థ, ద, ధ, న, ల.
వ, చ, జ.

Labials (ట్ప్యుములు) ఉ, ఊ, ప, ఫ, బ, భ, మ.

జ, మ, ఞ, ణ, న, ఁ, ఋ are nasals (అనునాసికములు)

ఎ, ఏ and ఔ are both Gutturals and Palatals.

ఒ, ఔ and ఓ are both Gutturals and Labials.

వ is both a Dental and a Labial.

16. There are no words in Achcha Telugu that begin with yakara (యు) వు, వూ, వౌ, and వే
17. The basic forms which become verbs after terminations are added to them are called ధాతువులు (Roots). All roots in Telugu end in ఆ.
18. Bases which are meaningful, which are different from roots and which do not have any terminations in the end are ప్రాతిపదికములు. These are also called నామములు.
19. A letter or group of letters added to the roots or Nominal bases are called terminations (ప్రత్యయములు). These are non-words (అవదములు). They can not be used independently and do not convey any meaning though independently used. They are also called వరకములు as against వరము, a letter.
20. Vibhakti (case) indicates the nature (ధర్మ) of the Nominal bases and the roots. It indicates the number and gender of

the Nominal bases, and the person and tense of the roots. There are separate case terminations for Nominal bases (నామవిథకులు) and for roots (క్రియావిథకులు).

21. The manner in which grammatical rules are applied is generally of three kinds :—

i. నిశ్చయము Compulsory.

ii. వైకల్పికము (Optional) This is also called విభాగ.

iii. బహుళము (Comprehensive) This is variously applicable—compulsory in some cases, not applicable in some cases and differently applicable in some cases.

22. Agama (అగమము) is additional letter or letters

Adesa (ఆదేశము) is substitution of another letter, letters or a word.

Samslesha (సంశోషము) is union with the following consonant.

Amreditha (అమ్రేదితము) is the second member when a word is doubled or repeated.

Upadha (ఉపధ) is the last but one letter.

Prakrithibhava is remaining with the original form.

23. Sanchi is euphonic junction or coalition. The word is derived from the root Dha with the Prefix Sam (to join together). In Sanskrit the word Sambhita derived from the same root is defined as extreme contiguity of letters (పరమ)

న్నివర్ణస్యంహితా). It means the coalescence or combination of two letters coming in immediate contact with each other.

One of the prominent grammarians in Telugu – Chinnaya Suri– defined Sandhi as substitution of the following vowel for both the following and preceding vowels. It speaks of vowel sandhi (combination of vowels) alone. But it may occur between two vowels, two consonants or a consonant and a vowel. Generally Sandhi is classified into four kinds— Adesa, Agama, Samslesha and Lopa, (omission of a letter.)

Sandhi is compulsory in the case of letters of the same word, prepositions and roots and a compound (పదమాన).

It is optional in the case of the finals and the initial letters of different words in a sentence.

24. All the words in Telugu are classified into two categories— Kalas and Drutaprakritikas. న, ను or ని is called Druta which disappears without hampering the meaning. Words having a Druta at the end are Drutaprakritikas ; others are Kalas.

25. Vowels are represented by the following symbols when they are combined with consonants.

ఏ	ఇ	క	ఎ	ఉ	ఌ
అ	ఒ	గ	ఏ	ఊ	ఔ
ఇ	ఋ	శ	అ	ఒలు	ఔలు
ఉ	ఊ	ష	ఇ	ఋలు	ఔలు
ఊ	ఔలు	శు	ఉలు	ఊలు	ఔలు

ణ:	ప	కూ	ఛ	మ	క్ర
బు	ల	కు	ం	ఒ	కు
బూ	లో	కూ	ః	ం	కు

Consonants assume the following forms in double or conjunct consonants.

క	చ	ర్ష	క్ర్ష	త	థ	ర్హ	త్ర్హ
ఖ	ఖ	ర్భ	క్ర్భ	ధ	థ	ర్భ	త్ర్భ
గ	న	ర్ణ	క్ర్ణ	ద	ధ	ర్ణ	త్ర్ణ
ఖు	ఖు	ర్భు	క్ర్భు	ధు	థ	ర్భు	త్ర్భు
జ	జ	ర్ణ	క్ర్ణ	న	ఎ	త్ర్హు	న్హు
చ	చ	ర్చ	క్ర్చ	శ	ఏ	ర్చు	త్ర్చు
చ	చ	ర్చ	క్ర్చ	ష	ఎ	ర్చు	త్ర్చు
జ	జ	ర్ణ	క్ర్ణ	చ	ఎ	ర్చు	త్ర్చు
రు	య	ర్షు	క్ర్షు	ట	ఎ	ర్చు	త్ర్చు
ఖ	ఖ	జ్ఞ	క్ర్భ్య	మ	ఏ	ర్భ్య	త్ర్భ్య
ట	ట	ర్ణ	క్ర్ణ	య	ఏ	ర్చ్య	త్ర్చ్య
ఱ	ఱ	ర్ణ	క్ర్ణ	ర	(త్ర్భ్య	త్ర్య
ఢ	ఢ	ర్ణ	క్ర్ణ	స	ఏ	త్ర్భ్య	త్య
ధ	ధ	ర్ణ	క్ర్ణ	ం	ఏ	త్ర్భ్య	త్య

ణ	ణ	ర్ణ	ణ	వ	నీ	ర్వ	వ్వ
క్	క్	ర్క్	క్	హ్	హ	ర్హ్	హ్వ్
చ్	చ్	ర్చ్	చ్	శ్	శ	ర్శ్	శ్వ్
న్	న్	ర్న్	న్	:	:	ర్స్	

There are conjunct consonants having more than two members.

Ktra	క్ర	Tsna	త్స్న
Rghya	ర్ఘ్య	Rtma	ర్త్మ
Rjya	ర్జ్య	Rsva	ర్స్వ
Trya	త్ర్య	Stree	శ్రీ
Rtsnya	ర్త్స్య		

1st Day

P R O N O U N S

ప్రతిమ పురుష

Third Person

III

Singular

ఏకవచనము

Plural

బహువచనము

వాడు (M) = He

వారు (M - F) They

ఆది (F) She

పీడు (M) = This man

పీరు (M-F) = These

ఇది (F) This woman

Persons (M-F)

అది (N) It

అవి (N) They

ఇది (N) This

ఇవి (N) These

మధ్యమ పురుష

Second Person

II

సీవు (M-F-N) Thou

మీరు (M-F-N) You

First Person

I

నేను (M-F-N) I

మేము (M-F-N) We

Present Tense = వ రమాన కాలము

Terminations = ప్రత్యయములు

S

III

చున్నాడు M

P

చున్నారు M-F

చున్నది F. N.

చున్నవి N

II

చున్నావు

చున్నారు

I

చున్నాను

చున్నాము

M=Masculine=పంచింగము, F=Feminine=శ్రీ లింగము,

N=Neuter=నశించక లింగము. S=Singular

P=Plural.

All roots in Telugu end in ఏ.

The terminations given above are directly added to the roots to form verbs in the person number and gender indicated.

In the III person the same termination చున్నారు for both Masculine and Feminine genders in the plural number and the same termination చున్నది for Feminine and Neuter genders in the singular number are added to the roots. The terminations in the I and II persons are common to all genders both in the Singular and Plural numbers.

Roots

కొట్టు = to beat	వడచు = to walk
చదువు = to read	పోవు = to go
చూచు = to see	వచ్చు = to come
తిట్టు = to abuse	విడుచు = to leave
తిను = to eat	వెళ్ళు = to go

వాడు (పీడు) తినుచున్నారు	అది (ఇది) వచ్చుచున్నది
సీపు వెళ్ళుచున్నావు	వారు (పీరు) తిట్టుచున్నారు
అవి (ఇవి) పోవుచున్నవి	మీరు చదువుచున్నారు
నేను విడుచుచున్నాను	మేము నడచుచున్నాము
వారు (పీరు) చూచుచున్నారు	మీరు కొట్టుచున్నారు

He is going	She is abusing
They are reading	It is coming
Thou art seeing	We are eating
I am walking	You are leaving
They are beating	We are going

అమె (F) She-is used for an elderly and respectable lady in the singular.

అతడు (M) He and ఇతడు (M) This gentleman – are used for elderly men in the singular.

ఆయన (M) He, and ఈయన (M) This gentleman – are used for elderly and respectable men in the singular.

తాను (M.F.N.) He, She, It and తాము (M. F. N.) They—are generally used after a Noun or Pronoun in the singular and plural numbers respectively. The use of these Pronouns will be illustrated in future lessons.

తాము and తమరు are used for elderly and respectable men and women in the II person singular also.

Though వారు (They) పీరు (These) and మీరు are plural forms they are used for elderly men and women even in the singular to indicate respect.

అమె చూచుచున్నది She is seeing

అయన చదువుచున్నారు*		He is reading
అయన చదువుచున్నాడు		

అతడు వచ్చుచున్నాడు He is coming

వారు వెళ్ళుచున్నారు He is (They are) going

మీరు నడుచుచున్నారు		You are walking
తాము నడుచుచున్నారు		

*When ఆయన or ఈయన is the subject the verb may be in the plural also.

The pronouns used in the following sentences indicate respect.

ఆమె వచ్చుచున్నది	ఆపడు తినుచున్నాడు
ఆయన చూచుచున్నారు	తాము చదువుచున్నారు
తమరు విడుచుచున్నారు	వారు పోవుచున్నారు
మీరు కొట్టుచున్నారు	ఆయన కొట్టుచున్నాడు

Roots

ఉండు = to be కలుగు = to be

These roots have peculiar forms in the present Tense. They are given below.

III ఉన్నాడు M	ఉన్నారు M. F.
ఉన్నది F. N.	ఉన్నవి N
ఉన్నావు M. F. N.	ఉన్నారు M. F. N.
ఉన్నాను M. F. N.	ఉన్నాము M. F. N.

The forms of the root ఉండు should naturally have been

III ఉండుచున్నాడు M	ఉండుచున్నారు M. F.
ఉండుచున్నది F. N.	ఉండుచున్నవి N
II ఉండుచున్నావు	ఉండుచున్నారు
I ఉండుచున్నాను	ఉండుచున్నాము

But the root ఉండు and the initial ఉ of the terminations are omitted in the forms of the present Tense of this root.

ఉండు + చ్ + ఉన్నాడు. ఉన్నాడు remains after the omission of ఉండు and చ్.

The forms of the root కలుగు should naturally have been

III కలుగుచున్నాడు	M	కలుగుచున్నారు	M. F.
కలుగుచున్నది	F. N.	కలుగుచున్నవి	N
కలుగుచున్నవు		కలుగుచున్నారు	
కలుగుచున్నాను		కలుగుచున్నాము	

But కల is substituted for the root కలుగు and చున్న and చున్న of the terminations are omitted. దు and వు are substituted for ది and వి of the terminations of the III person singular and plural respectively.

III కలదు	M	కలరు	M. F.
కలదు	F. N.	కలవు	N
కలవు		కంరు	
కలను		కలము	

Translate the following into English.

వారు కలరు	తమరు ఉన్నారు
నీవు కలవు	నేను ఉన్నాము
మీరు కలరు	మేము ఉన్నాము
ఆమె కలదు	ఆయన ఉన్నాడు (ఉన్నారు)
తాము ఉన్నారు	నేను కలను
ఆమె ఉన్నది	ఆవి కలవు
మీరు ఉన్నారు	అతడు కలదు
వాడు ఉన్నాడు	అది కలదు

2nd Day

As in Sanskrit there are eight cases (విభక్తులు) in Telugu. The terminations that Nouns and Pronouns take in each case are given below.

ప్రథమ విభక్తి — Nominative case—దు, ము, వు, లు

ద్వాతీయ విభక్తి — Objective case—ను, కూర్చు, గురించి

తృతీయ విభక్తి — Instrumental case—చేత, తోడ (with)

చతుర్తి విభక్తి — Dative case—కూరకు, క్రై (For, For the sake of)

పంచమీ విభక్తి — Ablative case— వలన, కంటె, పట్టి
(From, Than)

షష్ఠి విభక్తి — Genitive case—కు, యొక్క, లోపల
(To, of, Among)

సప్తమీ విభక్తి — Locative case—అందు, న (In, On)

సంబోధన ప్రథమ విభక్తి — Vocative case—ఓ, ఓరి, ఓసి.
ఓరి and ఓసి are used before Masculine and Feminine Nouns respectively.

Of the terminations mentioned above దు, ము, వు, న are used only in the singular number.

ఎ is used only in the plural number.

The remaining terminations are used both in the Singular and plural numbers.

చేత, తోడ and లోపల assume the forms చే, తో and లో respectively.

All the above terminations except those of the Vocative Case are used immediately after Nouns and Pronouns. Terminations of the Vocative case are used before Nouns only.

దు is used only after Nouns and Pronouns belonging to the Masculine gender and ము and ను are used only after Nouns of the Neuter gender. The forms that the pronouns take in the Singular and Plural Numbers in the first two cases are given below

III Person—Nominative case

Sing.

Plural

వాడు M. (He)

వారు (They) M. F.

పీడు M. (This man)

పీరు (These Persons) M. F.

ఆపడు M. (That man)

వారు (They)

ఇపడు M. (This man)

పీరు (These men)

ఆది F. N. (She, It)

ఆవి N. (They)

ఆమె F. (She)

వారు (They)

ఈమె F. (This lady)

పీరు (These ladies)

తాను

తాము

II Person—Nominative case

సీవు (Thou)

మీరు (You)

I Person—Nomirative case

నేను (I)

మేము (We)

The Pronoun మనము is used in the sense of you and I. when the terminations of the remaining cases are added the above pronouns take the following bases.

III person.

వాని M	వారి M. F.
పీని M	పీరి
ఆతని	వారి
జతని	పీరి
దని (F. N.)	వాని (N)
ఆమె (F)	వారి
శమె (F)	పీరి

For తను and తము the bases in the objective case in Singular and Plural Numbers are తన్న and తమ్ము respectively. In other cases the bases are తన in Singular and తమ in Plural.

II person Objective and Instrumental cases

నిన్ను (obj)	మిమ్ము
నీ (Instrumental and other cases)	మీ

I person Objective and Instrumental cases

నన్ను (obj)	మమ్ము } మనల }
నా (Instrumental and other cases)	మా } మన }

The forms that they assume after taking the case terminations are given below

III person – objective case

వానిని*	వారిని
---------	--------

*The terminations ను and తు of the Objective and Genitive cases become ని and తి respectively after bases ending in ఏ.

పీని	పీరిని
ఆతనిని	వారిని
ఆతనిని	పీరిని
దానిని F. N.	వానిని N.
ఆమెను F	వారిని
ఈమెను F	పీరిని
తన్న ను (obj)	తమ్మును

11 Person-Objective case

నిన్నను	మమ్మును
---------	---------

1 Person-obj. case

నన్నను	మమ్మును
	మనలను

us = you and me.

The termination ను of the objective case is optionally dropped after తన్న, తమ్ము, నన్న, మమ్ము, నిన్న and మమ్ము.

Translate into English :

వాడు ఆమెను చూచుచున్నాడు
 ఆమె వారిని తెట్టుచున్నది
 పీను దానిని చూచుచున్నావు
 పీరు నన్ను విడుచుచున్నారు
 అతడు మనలను చూచుచున్నాడు
 వారు నన్ను కొట్టుచున్నారు
 పీరు మమ్ము తెట్టుచున్నారు

ఇతరు నిన్ను కొటుచున్నాడు
 వీరు ఈమెను విడుచుచున్నాడు
 మనము దానిని చూచుచున్నాము
 మేము వానిని భద్రవుచున్నాము

Translate into Telugu :

They are seeing me

He is beating us

You are abusing her

Thou art leaving him

I am seeing it

We are beating them

She is abusing me

We are leaving her

They are seeing both of us

I am seeing her

These (ladies) are eating them (N).

There are some nouns in Telugu that do not take any termination in the Nominative Singular. They are called Stree-samamulu. They are so called because they do not take the Nominative Singular termination like Nouns of the Feminine gender though they belong to other genders.

Nouns

<u>అక్క</u> F. Elder Sister	<u>తొడ</u> N Thigh
<u>అత్త</u> F. Mother-in-law	<u>పని</u> N Work
<u>అన్న</u> M. Elder brother	<u>పిన్న</u> F Mother's younger sister

అమ్మ కు	F. Mother	బావ	M. Brother-in-law Sister's husband
అయ్య కు	F. Father	బిడ్డ	M. F. Child
కొడుకు	M. Son	మరది	M. Husband's younger brother
కుమారె ¹	F. Daughter	పూమ	M. Father-in-law, uncle
తండ్రి	M. Father	ముక్కు	N. Nose
తల	N. Head	రొమ్ము	N. Chest
తలి	F. Mother	వదిన ²	F. Elder brother's wife
తాత	M. Grand father		

The forms that some of the Nouns take in the Singular and Plural Numbers in the first two cases are given below.

	Sing.	Pl.	Sing.	Pl.
Nom.	అన్న	అన్నలు	తండ్రి	తండ్రులు ⁴
Obj.	అన్నను	అన్నలను ³	తండ్రిని	తండ్రులను
Nom.	తలి	తల్లులు	వని	వనులు
Obj.	తలిని	తల్లులను	వనిని	వనులను

-
1. The correct form is కొమారె. But it is generally used as కుమారె.
 2. The correct form is వదినె. But the form వదిన is frequently used.
 3. ఋ is added to the Nouns before the terminations in all the cases in the Plural Number.
 4. Before this ఋ and the ఉ of the Nom. Plural the ending ఇ of Nouns is changed into ఈ. తండ్రి-తండ్రులు ; తలి-తల్లులను.

Roots

విడుచు to weep	చేయు to do
గోకు to scratch	తడవు to touch
చరచు to clap	పిలుచు to call

అమ్మ వని*చేయుచున్నది
 అత్త బిడ్డను కొట్టుచున్నది
 తంప్రి కొడుకులను తిట్టుచున్నదు
 అన్న తల తడవుచున్నదు
 అయ్య వెళ్ళుచున్నదు
 పిన్ని వదినను చూచుచున్నది
 మరది తొడ చరచుచున్నదు
 తలి కుమార్తెను విడుచుచున్నది
 మామ నడచుచున్నదు
 భావ అక్కను పిలుచుచున్నదు

The son is calling the mother

Grandfather is leaving the work

Uncle is clapping the thighs

The child is weeping

Brother-in-law is scratching the nose

*The Nom. forms of Neuter Nouns and Pronouns give the meaning of the objective case also. To use the Nom. form of Neuter Nouns and Pronouns for the objective form is more idiomatic in Telugu.

Sister is ; brother is going

The Father-in-law is calling the mother-in-law

The daughters are doing work

The sons are going

Sister-in-law is seeing (her) daughter

Mothers are leaving the children

Sons are reading

3rd Day

The forms that some Nouns and Pronouns take in the Instrumental, Dative and Ablative cases in both the numbers are given below—

Instrumental

వనిచేత_తోడ	వారిచేత_వారితోడ
దనిచే_తో	వనిచే_తో
ఆశనిచే_తో	వారిచే_తో
ఆమెచే_తో	వారిచే_తో
తనచే_తో	తమచే_తో
నాచే_తో	మాచే_తో
	మనచే_తో
నీచే_తో	మీచే_తో
అన్నచే_తో	అన్నలచే_తో
తండ్రిచే_తో	తండ్రులచే_తో

Dative

వని కొరకు_కై	వారి కొరకు_కై
ఆతని కొరకు_కై	వారి కొరకు_కై
నా కొరకు_కై	మా కొరకు_కై
	మన కొరకు_కై
పనికొరకు_కై	పనులకొరకు_కై
కొదుకు కొరకు_కై	కొదుకుల కొరకు_కై

Ablative

వని వలన_కంటై	వారి వలన_కంటై
--------------	---------------

నావలన—కంటె	మావలన—కంటె
సీవలన—కంటె	మీవలన—కంటె
అమేవలన—కంటె	వారివలన—కంటె

Roots

కలగు—to occur	త్రోయు—to throw
కోయు—to cut	విను—to bear
చెప్పు—to tell	వ్రాయు—to write

Nouns

ఆకర్త—N-Hunger	నూనె—N-Oil
కాయ—N-Nut	నౌకరు—M-Servant
కీడు—N-Evil-harm	పిల్లి—N-Cat
కుక్క—N-Dog	పురుగు—N-Insect
చాకలి—M-Washerman	బండి—N-Cart
చాకు—N-Knife	బట్ట—N-Cloth
చెవి—N-Ear	మాట—N-Word
జాబు—N-Letter	లచ్చి—F-Name of a person
వద్రంగి—M-Carpenter	

అయ్య అమ్మతో మాటలు చెప్పుచున్నాడు
 నౌకరు చాకుతో కాయలు కోయుచున్నాడు
 వద్రంగి బండి చేయుచున్నాడు
 చాకలి బట్టలకై వచ్చుచున్నాడు

కుక్క పిల్లికి చూచుచున్నది
 అక్క జాబు వ్రాయుచున్నది
 మనము చెవులతో వినుచున్నము
 లచ్చి బండి తోయుచున్నది
 పిన్ని నూనెకారకు పోవుచున్నది
 పురగులవలన కీడు కలగుచున్నది

The dog is going with the servant.
 Elder brother is cutting a nut with the knife.
 Sister-in-law is coming with a letter.
 They are hearing with (their) ears.
 The carpenter is calling the washerman.
 Brother-in-law is touching the head.
 Mother is seeing for the Sister-in-law.
 Evil is occurring from words.
 Lachchi is going for work.
 The child is weeping from (on account of) hunger.

Genitive, Locative and Vocative cases.

The forms that some Nouns and Pronouns take in the Genitive, Locative and Vocative cases are given below.

Genitive - షట్టి విథక్ - III

వానికి-యొక్క	వారికి-యొక్క
పీనికి-యొక్క	పీరికి-యొక్క
అతనికి-యొక్క	వారికి-యొక్క
దానికి-యొక్క	వానికి-యొక్క
దీనికి-యొక్క	పీనికి-యొక్క
ఆమెకు యొక్క	వారికి-యొక్క
శామెకు. యొక్క	పీరికి-యొక్క
అయినకు-యొక్క	వారికి-యొక్క

Locative	వానియందు*	వారియందు
స ప్రమీ విభ క్తి	దానియందు	వానియందు
	ఆమైయందు	వారియందు
	తండ్రియందు	తండ్రులందు
	పనియందు	పనులందు
	ఆమైయందు	వారియందు
II	నీకు-యొక్క	మీకు-మీ యొక్క
I	నాకు-యొక్క	మాకు-మా యొక్క
	తనకు-యొక్క	తమకు-తమయొక్క

Vocative	అమ్మ : ఓ అమ్మ :
సంబోధన	తల్లి : ఓ తల్లి :
	కౌడుక : ఓ కౌడుక :

అర is added to the plural forms in the Vocative case.

అమ్మలార : ఓ అమ్మలార :

కౌడుకులార : ఓ కౌడుకులార :

*When a vowel is followed by the initial vowel of a non-word like అందు there will be sandhi or not according to usage (i.e.) sometimes sandhi occurs optionally and sometimes there is no sandhi at all. When there is no sandhi the consonant య్యి is added between the two vowels. When there is sandhi the first vowel is dropped and the second vowel takes its place.
 వాని-+అందు No Sandhi వాని య్యి అందు= వానియందు
 తండ్రుల + అందు Sandhi తండ్రు ల్ అందు= తండ్రులందు
 When there is no sandhi తండ్రులయందు.

The final vowels of the Vocative forms are optionally lengthened

అమ్మా : ఓ అమ్మా :

అమ్మలారా : ఓ అమ్మలారా :

తల్లి : ఓ తల్లి : ఓసితల్లి : తల్లులారా : ఓసితల్లులారా :

కొడుకా : ఓరికొడుకా : ఓకొడుకా : కొడుకులారా : ఓరికొడుకులారా :

Nouns

దుమ్మ N. Dust

మచ్చ N. Spot

బడి N. School

సంత N. Fair

Roots

అమ్మ to sell

దూరు to enter

కొను to buy

వడు to fall

Adverbs అవ్యాయములు

అప్పుడు Then

ఇప్పుడు Now

ఎందుకు why

మీద on

ఎప్పుడు when

ఏమి what

ఏల why

మీ (యొక్క)* తాత ఏమి చేయుచున్నాడు
 మాతాత అన్నకు జాటు వ్రాయుచున్నాడు
 మన భావ చెవిలో పుఱుగు దూరుచున్నది
 నీటిడ్డ ఏల ఏడుచు చున్నాడు (చున్నది) ?
 మీ అమ్మ నిన్ను ఎందుకు తెట్టుచున్నది ?

*The Genitive termination యొక్క- is optionally dropped.

Sometimes plural forms of pronouns of the I and II persons are used even for singular forms in the Genitive case.

మా వదిన బండిలో వచ్చుచున్నది
 చాకలి బ్యటలతో వచ్చుచున్నదు
 అమృ పనిలో ఉన్నది
 నూనెయందు దుమృ పడుచున్నది
 బావ బడిలో పనిచేయు చుస్త్నదు
 నాన్న రొముగైమీద మచ్చ ఉన్నది

When is your son coming. ?

Our children are reading in the school.

What is there in the cart ?

What is your father buying in the fair ?

The servant is hearing the words of the carpenter.

The washerman is bringing the clothes in a cart,

Dust is falling on the head.

There is a spot on his ear.

Why is your elder brother coming now ?

My husband's younger brother is selling oil in the fair.

4th Day

There are two sets of terminations in the past Tense.

III ఎను (M.F.N)	ఇరి M.F
ఇనాడు M	ఎను N
ఇనది F.N	ఇనారు M.F
	ఇనవి N
II ఇతివి	ఇతిరి
ఇనావు	ఇనారు
I ఇతిని	ఇతిమి
ఇనాను	ఇనాము

Roots

కరచు to bite తన్ను to kick

పోయు to pour

సు is substituted for the ending యు of roots before terminations beginning with a vowel.

చేయు + ఎను: చేసు + ఎను = చేసెను

పోయు + ఇతివి; పోసు + ఇతివి = పోసితివి.

అమృత నాకు బట్టలు కొనెను (కొనినది*—కొన్నది)

కుక్క శావను కరచెను (కరచినది)

మీ సిన్ని ఎప్పుడు వచ్చెను? (వచ్చినది)

*The initial ఇ of the terminations is optionally dropped after roots ending in సు which loses its ఈ when the ఇ is dropped.

కొసు + ఇనది = కొన్ + నది = కొన్నది.

కొసు + ఇనారు = కొన్ + సారు = కొన్నారు.

నేను పిలిని చూచితిని (చూడినాను)
వద్రంగి బండి చేసెను (చేసినాడు)
నేను నీకు జాబు వ్రాసితిని (వ్రాసినాను)
అక్కు సాచెవిలో నూనె పోసెను (పోసినది)
మీరు సంతలో ఏమి కొంటేరి¹? (కొన్నారు)
మేము తాతమాటలు వింటేమి (విన్నాము)
అక్కు! పిన్ని కాయలు చాకుతో కోసినది (కోసెను)

Why did the dog bite the child ?

The servant beat the dog.

The child cried² then.

The sister-in-law called the brother of her husband.

Our servant went³ to the fair.

Then our brother-in-law was in the cart.

Mother abused the elder sister.

Why did your brother touch his head ?

An insect fell on his head.

The washerman kicked the dog.

1. ఎటి is substituted for ఎతి of the roots ending in ను in the I and II persons.

కొనితివి = కొంటేవి ; వినితిమి = వింటేమి.

2. Before terminations beginning with vowels (ఔ, ఎ) the penultimate శ of the roots is changed into ఔ.

ఏషుచు + ఎను = ఏటిచెను.

ఏషుచు + ఇటివి = ఏటిచిలివి.

3. యు is substituted for వు of the root పోవు before terminations beginning with a vowel.

పోవు + ఇనది = పోయినది ; పోవు + ఎను = పోయెను.

Tatsama Noun

ಅಯೋಧ್ಯ F. The capital of Dasaratha.

కుమారుడు M. Son.

కైక F Third wife of Dasaratha.

కౌసల్య F Eldest wife of Dasaratha.

గృహము N House.

దశరతుడు M King of Ayodhya.

ఫలము N Fruit ; Result.

భరతుడు M Son of Kaika ; Brother of Rama.

భర్త M Husband.

భార్య F Wife

రాముడు M Eldest son of Dasaratha.

లక్ష్మణుడు M Younger brother of Rama.

వనము N Forest.

వరము N Boon.

వృక్షము N Tree.

శత్రువుడు M Younger brother of Rama and Bharata.

సీత F Wife of Rama.

సుమిత్ర F Second wife of Dasaratha.

సేవ N Service.

In the word రాముడు the base is రాము and డు is the Nominative Singular termination. రాము+డు is the form in the Nominative Plural ని in the Singular and ల in the Plural are added to all the bases of the Masculine Nouns ending in డు before all the other case terminations.

Obj.	రామునిని	రాములను
Ins.	రామునిచేత	రాములచేత
Loc.	రామునియందు	రాములయందు

For all Feminine and Neuter Nouns and for all Streesamamulu the Nominative Singular is the base to which all the terminations are added. ల is added to them in the Plural before the terminations of all cases except the Nominative.

Nom.	భార్య	F.	భార్యలు
Obj.	భార్య	ను	భార్యలను
Nom.	వనము	N.	వనములు
Obj	వనము	ను	వనములను

Streesamamu

Nom.	భర్త	M.	భర్తలు
Obj.	భర్త	ను	భర్తలను

Adverbs	Adjectives
---------	------------

ఉను = (Conjunction) And చిన్న youngest, small

కూడ = Also పెద్ద Eldest, Big

(కూ) గూర్చి = About Numerals

క్రింద = Under ఒకటి* (N.) One

రెండు = (N.) Two

* టి of ఒకటి is dropped when it is used as an adjective.
వరము = one boon.

ఇచ్చు to give

దుఃఖించు to feel sorry

నివసించు to live

మరణించు to die

దళరథుడు అయోధ్యకు రాజు.

కౌసల్య, సుమిత్ర, కై ఆతని భార్యలు.

కౌసల్య పెద్దబార్య: కై చిన్న భార్య.

రాముడు కౌసల్య కుమారుడు.

భరతుడు కై కొడుకు.

లక్ష్మీఱుడును శత్రువును దుమిత్ర కుమారులు.

రాముని భార్య సీత.

దళరథుడు కై కు రెండు వరములు ఇచ్చెను.

వానిలో ఒక వరమువలన రాముడు వనమునకు¹ వెళ్లెను.

సీతయు లక్ష్మీఱుడును కూడ ఆతనితో వెళ్లిరి.

Rama, Lakshmana and Sita ate nuts and fruits in the forest.

Lakshmana plucked the fruits of the trees.

They lived under the trees.

Lakshmana did service to Rama and Sita.

Why did Rama go to the forest?

Dasaratha felt sorry for his eldest son.

He died in Ayodhya.

Bharata and Satrughna came from² the house of their uncle

Kaika told her son about the boons.

Bharata felt sorry; He abused her.

1. Before ఙు of the Genitive and అందు of the Locative న is added to Nouns ending in ఏ and ము. చెట్లనకు; వనమునకు; చెట్లనందు.

2. మండి (ఉంటి) is used as a termination of the Ablative case in the sense of from,

5th Day

The following terminations are added to the roots in the Future Tense.

III	అగలడు M	అగలరు M. F
	అగలదు F. N	అగలవు N
II	అగలవు	అగలరు
III	అగలను	అగలము
	చేయగలడు He will do	చేయగలరు They will do
	చేయగలదు She or It will do	చేయగలవు You will do
	చేయగలవు Thou will do	చేయగలరు You will do
	చేయగలను I shall do	చేయగలము We shall do

These forms are now generally used to denote capability and Taddharma forms are used to denote futurity.

చేయగలడు He can do	చేయగలరు They can do
చేయగలదు He or She can do	చేయగలవు They can do
చేయగలవు Thou canst do	చేయగలరు You can do
చేయగలను I can do	చేయగలము We can do

ROOTS

ఆడు to play	దిగు to descend
ఎక్కు to climb	దుముకు } to jump
పాడు to sing	దూకు } to jump

NOUNS

క్ర	N. = Wood, Stick	
కూరలు	N. = Vegetables	కథ N. story
కోతి	N. Monkey	గేయము N. Song
గోడ	N. Wall	దూరము N. Distance
చీకటి	N. Darkness	సంస్కృతము N. Sanskrit
చెట్లు	N. Tree	
నేల	N Floor	ADVERB
బంతి	N Ball	ఎంత How much

మా అన్న సంస్కృతము చదువగలదు; ప్రాయగలదు.

పిలి చెట్లు ఎక్కుగలదు.

మా తమ్ముడు బంతితో ఆడగలదు.

నీవు ఎంత దూరము నడవగలవు ?

మేము గోడనుండి దూకగలము.

కోతి వృక్షములు ఎక్కుగలదు, దిగగలదు.

నేను రాముని కథ చెప్పగలను.

వడ్రంగి క్రైతో బండి చేయగలదు.

మా వదిన గేయములు పాడగలదు.

మా నొకరు క్ర త్రిప్పగలదు.

How much distance can your grand-father walk?

My younger brother can tell a story.

My children can pluck the fruits of the tree.

Your mother can read a letter.

We can hear in darkness also.

Monkeys can jump from tree to tree.

I can buy vegetables in the fair.

The servant can walk with the cart.

My wife can do work in the house.

The dog can bite a cat.

Some times verbs ending with అగలదు etc. denote probability also.

భావ చెట్టు ఎక్కుచున్నాడు; పడగలదు.

Brother-in-law is getting up the tree, he may fall.

నీవు కోతితో పోవుచున్నావు; కరవగలదు.

You are going with the monkey; it may bite.

నీవు తమ్ముని తిట్టుచున్నావు; వాడు వినగలదు.

You are abusing younger brother; he may hear.

OUPAVIBHAKTIKAS (ఔపవిథక్తికములు)

Among Telugu Nouns there are some which are called oupavibhaktikas.

They take ఇ, టి (ంటి) or శి as Agama or Adesa (substitute) to the final syllable before case terminations and when they form the first member of a compound.

ఇ, టి, ంటి, శి are called the oupavibhaktika terminations. Some oupavibhaktikas take ఇ, some టి and some శి either as Agama or Adesa and some as both,

టి is optionally changed into ంటి after short vowels but this change is compulsory after the first short vowel of a Noun.

The following Nouns are oupavibhaktikas.

ఇల్ల - house - ఒటీ - ఇంటి	గోరు - nail - ఇ, టి - గోరి, గోటి
డారు - village - ఇ - డారి	త్రాదు - rope - టి - త్రాటి
కన్ను - eye - ఒటీ - కంటి	నూయి - well - ఇ - నూతి
కాలు - leg - ఇ - కాలి	వోరు - mouth - టి - వోటి
చేయి - hand - ఇ - చేతి	పల్లు - tooth - ఒటీ - పంటి
గోయి - pit - ఇ - గోతి	ప్రవేలు - finger - ఇ - ప్రవేలి

రెండు (Two) and మూడు (Three) take టి both as Agama and Adesa.

రెండింటిని	Agama	రెంటిని Adesa
రెండిటిని		
మూడింటిని	Adesa	మూడిటిని Adesa
మూడిటిని		

Oupavibhaktika Nouns will be indicated by (హ) in brackets in future lessons.

మా బావ డారికి వెళ్ళాను.

పిల్లి నూతిలో పడెను (పడినది).

తమ్ముడు నన్ను పంటితో కరచెను.

నొకరు గోతిలో దిగుచున్నాడు.

మామ కంటిలో దుమ్ము పడినది.

అత్త కుక్కను త్రాటితో కొట్టాను.

అమ్మ ఇంటిలో పనిచేయుచున్నది.

తమ్ముడు గోటితో చెవి గోతుచున్నాడు.

మరది ప్రవేలితో త్రాటిని తీయుచున్నాడు,

నేను కోతులు రెండింటిని చూచితిని.

Rama is coming from the village.
 The dog entered the house.
 What is there in your mouth?
 Sita called her mother with her hand.
 My younger brother came to the house from the school.
 Father kicked the ball with his leg.
 The washerman beat the dog with two hands.*
 The crow sees with one eye.
 The letter is falling from your hand.
 The monkey is biting the nut with its tooth.

* చేయ, గోయ, హాయ and other oupavibhaktika Nouns ending in య substitute ఉ for య even before the ఏ of the Nominative Plural and the ఉ of the plural forms in other cases చేయ-చేతులు; చేతులను; చేతులతో etc.

6th Day

TADDHARMA VERBS

The following terminations are added to the root to form a Taddharmā verb.

A Taddharmā verb indicates

I. Essential quality or nature, 2. Characteristic feature 3 Supposition. Fancy 4 Interrogation, 5 Permanence 6 Present Tense 7 Futurity 8 Blessing etc.

Generally Taddharmā forms alone are used to denote Future Tense.

III	ను	దురు	M. F.
	ఎదు, ఎడి	ను	N.
II	దవు	దురు	
	ఎదవు	ఎదురు	
I	దను	దము	
	ఎదను	ఎదము	

Taddharmā forms of the root చదువు are given below.

III	చదువును	చదువుదురు	M. F.
	చదిపెదును	చదువును	N.
	చదిపెడిని		
III	చదువుదువు	చదువుదురు	
	చదిపెదవు	చదిపెదరు	

I	చదువుదును } చదివెదను }	చదువుదుము చదివెదము
---	---------------------------	-----------------------

NOUNS

కుండ (N) Pot	భయము (N) Fear
కుమ్మరి (M) Potter	రేషు (ఓ) Tomorrow
తూర్పు (N) East	లెక్క (N) Sum
దేవుడు (M) God	వస్తువు (N) Article
దొడ్డ (N) Yard	వాన (N) Rain
వదమర (N) (ఓ) West	శభము (N) Good
ప్రజలు (M. F) People	
అన్ని (ఓ) (Pronoun) All.	ఐదు (ఓ) Five (Numeral)

ROOTS

అన్త మించు = to set	కురియు = to shower
ఉదయించు = to rise	పండు = to become ripe; to grow
రక్షించు = to protect	

కుమ్మరి కుండలు చేయును.

సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించును.

ఆప్సుడు బావ ఆంటియిందు ఉండును.

నేను సంస్కృతము చదువుదునా,* లెక్కలు చేయుదునా ?

దేవుడు అన్ని వస్తువులయ దు ఉండును.

నాకు భయము కలిగెదిని (కలుగుచున్నది).

* ఏ is added to the verbs to express interrogation

ప్రాయుదువు - ప్రాయుదువా ?

కాళు — కాళ్ళ

కోటి — కోటులు—కోట్లు crores

VII The ending **ను** of Nouns కొలను (Lake) and ప్రమాను (tree) and of Nouns రేను (a kind of tree) and గోను (A kind of plant) is changed to **కు** and **గు** respectively. This change is compulsory before the Plural termination **లు**.

S	P	
కొలను	కొలకులు	Lakes
కొలకు		
ప్రమాను	ప్రమాకులు	Trees
ప్రమాకు		
గోను	గోగులు	kind of plants
గోగు		
రేను	రేగులు	kind of trees
రేగు		

బాలురు కాయలు కోయుచున్నారు.

రాముడును లక్ష్మణుడును జనకుని అల్లురు (అల్లుంద్రు).

చేతికి ఐదు వ్రేష్ఠు ఉండును.

మీరు బాలురను త్రాళ్ళతో కొట్టితిరి.

బాలురు నెయ్యరతో బడికి వెళ్ళచున్నారు.

మూడు మూళ్ళు తొమ్మిడి.

మీరు ఏవీ ఈళ్ళ చూచితిరి.

కొడుకు తండ్రి కాళ్ళపై వడెను.

పామునకు కాళ్ళు ఉండునా!

దశరథుని కుమారుల పేళ్ళ ఏమి!

The boys are getting up the trees.
 They are counting the fruits with their fingers.
 A cow has four legs*.
 The washermen are washing the clothes in the water (s).
 The number of the Telugu people is four crores.
 Did you see a Gogu plant ?
 There will be water in our wells even in summer.
 The Rakshasas bound Hanuman with ropes.
 The boys are playing in the water (s).
 The servants are counting the fruits.

*This may be translated as అవనకు సాగ్గ కాణు (ఉన్నవి).

7th Day

PLURAL FORMS (contd.)

Some Nouns ending in దు like గండు, మిండు etc. take ంద్రు instead of లు in the Plural Number.

గండు — A strong man — గండంద్రు

మిండు — A paramour — మిండంద్రు

Nouns ending in కాడు also take either (ఱు) రు or ంద్రు in the Plural.

విలుకాడు — A Bowman — విలుకాంద్రు — విలుకారు.

వేటకాడు — A hunter — వేటకాంద్రు — వేటకారు.

The form ending in రు is rarely used. Nouns like రేడు take ంద్రు in the Plural Number.

రేడు — A King — రేంద్రు

The Plural form of the word కూతురు is కూతులు. But forms like కూతురులు(రు), కూతుళ్ళు, కూతుంద్రు are frequently used.

కూతురు — a daughter ... కూతులు ... కూతుంద్రు ...

కూతుళ్ళు — కూతురు.

Feminine Nouns ending in లు take ంద్రు instead of లు in the Plural Number and drop the final లు before it

ఆలు — wife — అంద్రు wives

కోడలు — Daughter-in-law — కోడంద్రు

చెల్లెలు ... younger sister — చెల్లెంద్రు

మరదలు — wife of the younger brother or wife's younger sister — మరదంద్రు

The forms కోడశ్శు, చెల్లెశ్శు, and మరదశ్శు are also used.

Telugu words ending in టి and దు optionally drop the final vowels when the plural termination ఏ is added to them.

When the final vowels are dropped a purnanuswara (O) is inserted behind the conjunct consonants ట్లు and ద్లు.

అనటి — Plantain tree — అనటులు — అనంట్లు

తేటి — Bee — తేటులు — తేంట్లు

వీదు — Year — వీదులు — వీంద్రు — వీశ్శు also is used.

Oupavibhaktika nouns ending in లి and ల్లి optionally take ంద్రు instead of లు in the plural number and drop లి or ల్లి when they take it.

రోకలి — Pounding rod — రోకశలు—రోకశ్శు—రోకంద్రు

కొడవలి — Sickle — కొడవశలు—కొడవశ్శు—కొడవంద్రు

నాగలి — Plough — నాగశలు — నాగశ్శు — నాగంద్రు

ఇలు — House — ఇల్లులు — ఇంద్రు — ఇందులు.

పల్ల — Tooth — పల్లులు — పంద్రు — పందులు.

ముల్ల — Thorn — ముల్లులు — ముంద్రు — ముందులు.

విల్ల — Bow — విల్లులు — వింద్రు — విందులు.

Forms like ఇశ్శు — వశ్శు — మశ్శు are frequently heard.

When the plural termination **లు** is added some words ending in **ను** and **య్యి** drop them.

చేను	field	చేలు
పేను	louse	పేలు
మీను	Fish	మీలు
రేయి	Night	రేలు
రాయి	Stone	రాలు

(రాళు is also used)

The following words drop the final letters optionally before the plural termination **లు**.

ఆవు	(cow)	ఆవులు, ఆలు
జాము	three hours	జాములు, జాలు
చుట్టువు	(relation)	చుట్టువులు, చుట్టాలు or చుట్లు
మీసము		మీసములు, మీసాలు, మీసలు

WORDS DENOTING TIME

ఎల్లండి	day after tomorrow
నిన్న	yesterday
మొన్న	day before yesterday *

NOUNS

వయస్సు	N Age	విత్తనము	N Seed
Pronouns			
ఎన్ని	How many		
ఇన్ని	So many	కొన్ని	Some

నేడు ఆదివారము.

మా ఇంటికి చుట్టాలు వచ్చుదురు.

మా తమ్ముడును చెల్లెంద్రును వారికొరకు చూచుచున్నారు.

మా తమ్ముని వయస్సు ఆరు ఏండ్లు.

మా చెల్లెలి తలలో పేలు ఉన్నవి.

మీ అవులు ఎన్నిపాలు ఇచ్చును?

అవి నూతి సీశ్చు త్రాగునా?

నిన్న మాచేలలో విత్తునములు చ్చల్లినారు.

మా అయ్య రెండు జాములకు ఇంటికి వచ్చును.

ఆయన కాలిలో ముశ్చ విరిగినవి.

Tomorrow is Monday.

The monkey bit my younger sister with its teeth.

My uncle has two houses in the village.

There were nine thousand bowmen in the Kakatiya army.

Day before yesterday I saw two hunters.

There were two bows in their hands.

How many wooden pounding rods are there in your house?

My sister-in-law and the wives of my younger brothers are taking out stones in the rice.

My father bought three sickles yesterday.

8th Day

THE IMPERATIVE MOOD

A verb in the Imperative Mood expresses command, request or prayer.

ము and దు are added to the roots in the Singular and Plural Numbers respectively in the Imperative Mood.

When request is denoted అ, ఆ, ఇ, ఈ, ఎ, ఏ, ఓ,
అయ్య or అమ్మ are added to ము and దు, చేయము, చేయడీ,
చేయుమయ్య, చేయుమమ్మ. అయ్య and అమ్మ are optionally added
to them in the Masculine and Feminine Genders respectively.
దు and ము are optionally changed into వు and రు respectively
when అమ్మ or అయ్య are added. This change is compulsory
when ఎ or ఏ is added.

Before వు and రు the final శ of the roots is changed
into అ

చేయము	చేయడు
చేయమా, చేయమీ	చేయడీ
చేయవే	చేయరే
చేయవయ్య	చేయరయ్య
చేయుమయ్య	చేయుడయ్య
చేయవమ్మ	చేయరమ్మ
చేయుమమ్మ	చేయుడమ్మ

The చ of roots పిలుచు and నిలుచు is optionally dropped before ము and దు. When this change does not occur చ is changed into వ.

పిలుచు + ము = పిలుము - పిలవుము

పిలుచు + దు = పిలుదు - పిలవుదు

నిలుచు + ము = నిలుము - నిలవుము

నిలుచు + దు = నిలుదు - నిలవుదు

The చ of లేచు is dropped before ము and దు.

లేచు + ము = లేము;

లేచు + దు = లేడు

Before ము and దు the preceding long vowels are shortened and the ము of ము is doubled.

లెమ్ము

దు becomes ందు after the first short vowel.

లె + దు = లెందు

The changes that some roots undergo before ము and దు are shown below.

తలచు—చ is changed into వ. తలవుము.

తలవుదు.

పోవు—వు is dropped — పోము—పోరు.

According to పోమ్ము; పోడు = పోందు.

నేరుచు—చు is optionally dropped నేరుము or నేరవుము.
నేరుదు or నేరవుదు.

అగు—కా is optionally substituted for అగు.

అగుము

అగుదు

కాము

కాదు

కమ్ము

కందు.

వచ్చు—రా is substituted for వచ్చు. రాము రాదు
 రమ్ము రండు

చూచు—చూడు is substituted for చూచు. చూడుము చూడుడు
 చొచ్చు—చొరు is substituted for చొచ్చు. చొరుము చొరుడు
 చచ్చు—చావు is substituted for చచ్చు. చావుము చావుడు
 నొచ్చు—నోవు is substituted for నొచ్చు. నోవుము నోవుడు
 తెచ్చు—తే or తేరు is substituted for తెచ్చు. తేము తేడు
 = తెమ్ము తెండు
 తేరుము తేరుడు.

ఇచ్చు— ఈ or ఈయు is substituted for ఇచ్చు. ఈము ఈడు
 ఇమ్ము ఇండు
 ఈయుము ఈయుడు

కొను (to take) కో is substituted for కొను. కోము కోడు
 = కొమ్ము కొండు

Roots

అగు = to become	చొచ్చు = to enter
అనుసరించు = to follow	తలచు = to think
ఆడు = to play	నిఱచు = to stand
ఇచ్చు = to give	నేరుచు = to learn
కొచు = to protect	నొచ్చు = to feel pain
కొను = to take; to buy.	తేచు = to get up
వచ్చు = to die	సంరక్షించు = to protect.

Nouns

అన్నము (N) = Food	వద్దము (N) = lotus
అట (N) = Play	పాఠము (N) = Lesson
ఈశ్వరుడు (M) = God	పూజ (N) = Worship
కరుణ (N) = Kindness	భోజనము (N) = Dinner
జ్ఞానము (N) = Knowledge	వేళ (N) = Time
దీనుడు (M) = Man in distress	సుఖము (N) = Happiness
ధర్మము (N) = Righteousness	స్నేహితుడు (N) = Friend
విద్ర (N) = sleep	హృదయము (N) = Heart
	ఎల్ల వ్యాపారము (adverb) = Always.

కృష్ణా! నిద్రనుండి తెచ్చు.

బాలకులారా! కథ చెప్పేదను వినుడు.

రావే! ఈశ్వరా! కావవే కరుణ సంరక్షించు.

ఈశ్వరా! నాకు జ్ఞానము ఇమ్ము.

స్నేహితులను పిలువుము. వారితో ఆటలు ఆడుము.

నేను ఊరికి వెళ్ళుచున్నాను. నాతో నీవు కూడ రమ్ము.

బడికి వెళ్ళుము. పాఠములు నేరువుము.

హృదయమున శ్రీరాముని తలపుము. అతడు నిన్న రక్షించును.

చెట్లు ఎక్కువుము. ఘలములు కోయము.

మీరు అచ్చట నిలువుడు. కొలను చూడుడు.

Kaika said to Dasaradha "give me two boons"
 Enter the lake ; bring the lotuses.
 Offer (do) worship to God. He will protect you.
 Call your friend for dinner.
 See the boys ; they are playing games.
 Sister ! come here. sing a song*.
 Sumitra said to Laxmana "My son ! go to the forest with
 Rama and live there with happiness".
 Take food ; it is time for school.
 Fellow Dharma always*.
 Protect the people in distress.

* The ము of the Imperative Mood is optionally dropped at the end of a sentence or when it is followed by a consonant.

చూడుము నన్ను or చూడు నన్ను.

* = Before ము and కు the శ of ఇంచు is optionally changed to వ. అనుసరించు + ము = అనుసరించుము or అనుసరింపుము.

9th Day

VERBAL DERIVATIVES

I The present participle (శత్రంతము) is formed by adding చున్ to the root.

చూచు + చున్ = చూచుచున్ = seeing.

II The Infinitive of purpose (తుమ్ర్ధము) is formed by adding అన్ to the root.

చేయు + అన్ = చేయన్ to do.

The following are irregular forms of some roots in the Infinitive of purpose.

వచ్చు - రాన్ = to come.

చూచు - చూడన్ = to see.

తెచ్చు - తేన్ or తేరన్ = to bring.

వొచ్చు - వొరన్ = to enter.

ఇచ్చు - ఈన్ or ఈయన్ = to give.

అగు - కాన్ = to become.

పోవు - పోవన్ or పోన్ = to go.

III The gerund (భావార్దకము) is formed by adding ట and the Negative gerund (వ్యతిరేకభావార్దకము) by adding అమి to the root.

చేయట = doing

చేయ + అమి = చేయమి Not doing.

Irregular Negative Forms

వచ్చి — వచ్చట — రామి.

అగు — అగుట — కామి.

తెచ్చి — తెచ్చట — తేమి.

ఇచ్చి — ఇచ్చట — ఈమి, ఈయమి.

వొచ్చి — వొచ్చట — వొరమి.

చూచు — చూచుట — చూడమి.

కలుగు — కలుగుట — లేమి.

Generally the meaning of the Infinitive is expressed by using the భావార్దక in the genitive case.

చేయన్ — చేయటకు.

IV చేదర్థకము (the form that conveys the sense of 'if' In Sanskrit చేత్ means if) is formed by adding ఇన్న to the root.

కౌట్ల + ఇన్న = కౌట్లిన్న.

చేయ + ఇన్న = చేసిన్న*

Sometimes చో or ఎడల are added to ఇన్న to convey the same sense.

చూచు - చూచిన్న - చూచినచో - చూచినఎడల.

చేయ - చేసిన్న - చేసినచో - చేసినఎడల.

* Roots ending in యు change the యు into శ when terminations beginning with a vowel are added to them.
చేసిన్న; పోసిన్న etc.

Roots

అరుగు = to go	సోరు = to wish
ఆరంభించు = to begin	దర్శించు = to see
	హూను = to give up

Nouns

అపకారము = N. Harm
ఉపకారము = N. Help
కుచేలుడు = M. Friend of Krishna
కృష్ణుడు = M. The incarnation of Vishnu
తియ్యని = (Adj) Sweet
దయ = N. Kindness
ద్వారక = N. The abode of Krishna
వాటకము = N. Drama
చృష్టకము = N. Book
పేద = (Adj) Poor
ధూమి = N. Earth
మేల = N. Good
శబరి = A devotee of Rama
వానట కురిసిన* పంటలు పండును.

* న at the end of చన్, అన్ and ఇన్ is optionally dropped before the words beginning with consonants. When న is dropped గ, ఆ, త, ర, ఱ are optionally substituted for క, ఇ, ట, త, వ respectively.

కురిసినన్ = కురిసిన.

చేయన్ + కోరెను = చేయకోరెను or చేయగోరెను. wished to do.

నాన్న కూరలు తెచ్చుటకు సంతకు వెళ్ను.
 తమ్ముడు నాటకము చూడ నరిగెను.
 మా ఇంటికి వచ్చుచు పోవుచు నుండుము.
 జ్యోరముచే చెల్లెలు బడికి వెళ్లుట మానినది.
 అపకారము చేయుట మానినను అపకారము చేయుకుము.
 సీత భరతో అడవికి వెళ్గోరెను.
 పేదలను దయతో చూచిన దేవుడు మేలుచేయును.
 కుచేలుడు కృష్ణుని దర్శింప* ద్వారకకు వెళ్ను.
 సీవు తిట్టినమైడల ఆ బాలుడు ఏడ్పును.
 రామునికి ఇచ్చుటకు శబరి తియ్యని ఘలములు తెచ్చెను.

The boy began to read.
 I shall come if you write a letter.
 Climbing the tree, the monkey fell down.
 Vishnu came to protect the elephant.
 The woman sold the fruits singing.
 I go to school walking.
 He will sell the books if you buy?
 If you give a fruit the child stops weeping.
 The washerman began to wash the clothes.
 You will fall if you jump.

* చ of ఇంచు is changed into వ before అన్ and అమి also.

దర్శింప + అన్ = దర్శింపన్ to see.

దర్శించు + అమి = దర్శింపమి Not seeing.

10th Day

VERBAL DERIVATIVES (Continued)

- I క్రూరకము (Incomplete verb) is formed by adding ఇ to the root.
- II వ్యతిరేక క్రూరకము (Incomplete verb-Negative) is formed by adding అక to the root.

Irregular forms :

అగు_అయి_కాక

పోను_పోయి_పోక

వచ్చు_వచ్చి_రాక

తెచ్చు_తెచ్చి_తేక

ఇచ్చు_ఇచ్చి_ఈక; ఈయక

చూచు_చూచి_చూడక

కలగు_కలిగి_కలుగక or లేక

చొచ్చు_చొచ్చి_చొరక

చచ్చు_చచ్చి_చావక

- III The present participle (వర్తమాన కాల క్రియాజన్య విశేషణము) is formed by adding చున్న to the root.

వచ్చు + చున్న = వచ్చుచున్న Coming.

- IV The past participle (భూతకాల క్రియాజన్య విశేషణము) is formed by adding ఇన to the root.

చూచ + ఇన = చూచిన.

V The future participle (భవిష్యత్కు-ల క్రియాజన్య విశేషణము) is formed by adding అగల to the root.

వచ్చి + అగల = రాగల That will come.

చేయ + అగల = చేయగల That will do.

VI The Taddharmam Participle is formed by keeping the root as it is or by adding ఎదు or ఎడి to the root.

చేయ; చేయ + ఎడు = చేసెదు; చేయ + ఎడి = చేసెడి
కల is substituted for కలుగు, కలిగెడి or కలిగెదు (Taddharmam forms of the root కలుగు).

To the two forms ending in ఈ (చేయ, చేసెదు) న్ is added before words beginning with a vowel.

చేయ + అతదు = చేయున్ అతదు = చేయునతదు
చేసెదు + అతదు = చేసెడున్ అతదు = చేసెడునతదు
చేసెడి + అతదు = చేసెడి అతదు

VII The Negative Participle is formed by adding అని to the root.

చేయ + అని = చేయని

చూచు + అని = చూడని

Some irregular forms

అగు-కాని చూచు-చూడని

వచ్చి-రాని పోవు-పోని; పోవని

తెచ్చు-తేని చొచ్చు-చొరని

కలుగు-కలుగని: లేని చచ్చు-చావని

Roots

శీదార్పు — To console

మొరుగు — To bark

దోకు — To vomit

వెలియు — To stop

ప్రేమించు — To love

Nouns

గురువు M. = Teacher

మామిడి N. = Mango

తెలివి N. = Intelligence

విద్య న. = Learning

దొంగ M.F. = Thief

సాముడై N. = Money

పశువు M. = Beast

వింత Adj. = Peculiar

బాలిక F. = Girl

నేను నిన్న నాటకము చూచి వచ్చితిని.

నేడు బడికి పోయిరమ్మై.

వాన కురిసి వెలిసినది.

ఉదయించున్న సూర్యుని చూడుము.

సీవుతెచ్చిన పుస్తకము ఎక్కుడ కొంటేవి?

విద్య లేనివాడు వింత పశువు.

మీరు దొంగను కొట్టుక విడిచితిరి.

వారు కొనగల ఇంటికి వెళ్లివచ్చిరి.

చదివిన హారికి జ్ఞానము కలుగును.

బడికి పోవు (పోయెడి, పోమెడు) బాలురను పిలువుము.

The boy went to school without reading* the lesson.
 The teachers love the boys having intelligence.
 Read the letter that came yesterday.
 The child is vomiting the milk that he drank.
 Eat the mango fruits and go.
 My father went without giving money for buying the books.
 The washerman is beating the dog that is barking.
 Stand up those that have not read the lessons.
 He is consoling the girl that is weeping.
 Count the boys that will come to school tomorrow.

— — —

* The తమ్మరక of the నాట కండ (in) కండ(నీ) is optionally added to the వ్యతిరేక క్లావ్రిక. చదువు-చదువక; చదవకుండ; ఇచ్చు- శాయక; శాయకుండ.

11th Day

వ్యతిరేక క్రియలు

NEGATIVE VERBS

I The Negative Verb in the Present Tense is formed by adding లేదు to the భావారకము (Gerund).

చేయుచున్నాడు — చేయుటలేదు (Neg.)

The same form is used in all the Persons both in the Singular and Plural Numbers.

వాడు చేయుట లేదు.

వారు చేయుట లేదు.

నీవు చేయుట లేదు.

మీరు చేయుట లేదు.

నేను చేయుట లేదు.

మేము చేయుట లేదు.

II The Negative Verb in the Past Tense is formed by adding లేదు to the Infinitive of Purpose of the root.

చేసెను - చేయలేదు He did not do.

చదివెను - చదువలేదు He did not read.

The same form is used in all the Persons both in the Singular and Plural Numbers.

III The Negative Verb in the Future Tense and the Taddharma is formed by adding ఉ and then the following terminations to the root,

	వీక	బహు
III	దు - చేయదు	రు - చేయరు
II	వు - చేయవు	రు - చేయరు
I	ను - చేయను	ము - చేయము

IV The Negative form in the Imperative Mood is formed by adding అకు before ము and దు.

చేయకుము (Sing.)

చేయకుడు (Plural)

అ, ఆ; ఇ, ఈ; అయ్య (Masculine) and అమ్మ (Feminine) are added to ము and దు to indicate equest, Prayer or entreaty.

చేయకుమూ

చేయకుమీ

చేయకుడీ

చేయకుమయ్య

చేయకుడయ్య

చేయకుమమ్మ

Some irregular forms.

తెచ్చు-తెలేదు*-తేలుము-తేలుడు-తేడు

వచ్చు-రాలేదు-రాకుము-రాకుడు-రాడు

అగు-కాలేదు-కాకుము-కాకుడు-కాడు

చూచు-చూడలేదు-చూడకుము-చూడకుడు-చూడడు

చచ్చు-చావలేదు-చావకుము-చావకుడు-చావడు

* give-didnot bring-do not bring- He, she or it will not bring

తేవు - తేరు (I Person. Neg. forms)

తేను - తేము (I Person. Neg. forms).

Nouns

Adverbs

వీడు = Year

గొరు = Honorific affix

గొడుగు = Umbrella

శివరాత్రి = Hindu festival
in honour of Siva

ఒంటరి*¹ = Lonely person

బిగ్గర = Loud

కూడ = Also

కాబోలును = Perhaps

ఇతరుడు = (Pronoun)

other Person

Root

మూయ = To shut

ఈ వీడు వానలు కురియటలేదు; పంటలు పంచవు కాబోలను.

చెటునుండి దుముకుము; కాలు విరుగ గలదు.

నిన్న నేను బదికి వెళ్లలేదు; నేడు కూడ వెళ్ను.

అబద్ధము చెప్పకుము; అల్లరి చేయకుము.

“నానో అడవికి రాకుము” అని రాముడు సీతతో చెప్పేను.

కాని సీత వినరేదు (వినదయ్యెను).*²

నీ నుండి జాబులు వచ్చుట లేదు; కారణము తెలియదు.

చాకలి బట్టలు తేలేదు; ఉతుకలేదు కాబోలను

1. * కాన్ is the Infinitive of purpose of the root అగు. The initial క of this is generally changed into గ. The long అ of కాన్ is optionally shortened. కాన్, కన్ - గాన్, గన్. When used after Nouns and Adjectives it gives the adverbial meaning. బిగ్గరగా = Loudly; ఒంటరిగా = Alone.

2. * The Past Tense forms of అగు (అయ్యెను etc.) are added to the Negative Taddbarma forms and give the meaning of the Past Tense.

చెప్పడు — చెప్పడయ్యెను.

వినడు — వినదయ్యెను.

బావ పెండికి రాలేదు; వెన్ని పిలువ నైతిని.

చెడ్డవారితో న్నేహము చేయకుము.

చెడ్డప్రాతయ ప్రాయకుము; చెడ్డమాటలు (అడకుము) పలు
కకుము.

Do not abuse others.

I did not read the books that you gave me.

I am not telling a lie; do not beat me.

He will not sing if I ask.

Today is Sivaratri; My father and mother do not take food.

Younger brother is not bringing the umbrella; Perhaps he did not buy it.

Do not go alone in a forest.

There are no mango fruits in the fair;

I have not brought them.

There is no rain; close the umbrella.

The teacher did not read loudly;

I did not hear properly.

M.	F.	M.F. Plural.
Nom. ఎవడు -	ఎవతె	ఎవరు
Obj. ఎవనిని -	ఎవతెను	ఎవరిని
Inst. ఎవనిచే -	ఎవతెచే	ఎవరిచే
Dat. ఎవనికౌరకు - ఎవతెకౌరకు		ఎవరికౌరకు
Abl. ఎవనివలన - ఎవతెవలన		ఎవరివలన
Gen. ఎవనియొక్క - ఎవతెయొక్క		ఎవరియొక్క
Loc. ఎవనియందు - ఎవతెయందు		ఎవరియందు
Nom. ఏది N.		ఏవి
Obj. దేనిని		వేవిని
Inst. దేనిచే		వేనిచే
Dat. దేనికౌరకు		వేనికౌరకు
Abl. వేనివలన		వేనివలన
Gen. దేనియొక్క		వేనియొక్క
Loc. దేనియందు		వేనియందు

Adverbs

ఎంత - How much

ఎందుకు }
ఎందుకై } For what; For what purpose.

ఎందుచేత - Why; ఎందువలన - Why

ఏ - What; Which; ఏమి - What; ఏమిటి - What.

ఏటికి - Why.

Roots

అతుగు - to ask	దాటు - to cross; to violate
అపహరించు - to steal	వెదకు - to search
తీయు - to take	

Nouns

అర్థము N. = Meaning	నాయకుడు M. = Leader
ఉత్తరము N. = Letter	వద్యము N. = Verse
కాఫీ N. = Coffee	వార్తికై N. = The author of
చిరునామా N. = Address	the Ramayana
తలుపు N. = Door	వెల N. = Price, Cost.

వేడి (Adj.) Hot. (N.) Heat.

ఆ బాలుడు ఏడ్చుచున్నాడేల? అన్నము తినలేదా?
 నీవు చదువుచున్న పుస్తకము ఏమిటి? అర్థము తెలియుచున్నదా?
 దళరథుని కుమారులు ఎవరు? వారిపేరులు ఏమి?
 నిన్న ఎన్నిపుస్తకములు కొంటివి? వాని వెల ఎంత?
 నేడు బడి ఉన్నదా? నీవు ఎందుకు వెళ్లలేదు?
 నీవు అన్నయ్యకు ఉత్తరము వ్రాసితివా? వాని చిరునామా
 ఏమిటి?
 సీతను వెదకుటకు ఎవరు వెళ్లివి? వారి నాయకుడు ఎవరు?
 ఈ వ్యార్థ ఎవడు (ఎవరు) తెచ్చినాడు? (తెచ్చినారు) అది
 నిజమా? అబద్ధమా?
 మీ చాకలి ఎవడు? బట్టలు సరిగ్గా ఉతుకునా?

What is the meaning of this verse ?

From which book did you take it ?

Did you read Ramayana ? Who wrote it ?

For whom are you seeing ? Does he come now ?

From whom did you hear this news ? Can yo believe it ?

Why is the dog barking ? Who opened the door ?

"Who can cross the ocean ?" The leader asked the monkeys ?

Who stole Sita ? What do you know about him ?

To whose house are you going ? Why ?

Why don't you buy the books to day ?

Why don't you drink that coffee ? Is it hot ?

13th Day

INTERROGATIVE SENTENCES (Contd.)

Some more interrogative Adverbs are given below.
Some of them take some (Vibhakti) case terminations like Nouns.

ఎంతమంది * = How many.

ఎక్కడ, ఎచ్చట = Where.

ఎక్కడికి, ఎచ్చటికి = To where.

ఎక్కడనుండి, ఎచ్చటనుండి = From where.

ఎట్లు = How.

ఎవ్వాడు = When? ఎవ్వటినుండి = From when.

ఎవ్వటికి = By when.

Roots

జీవించు = to live ప్రేమించు = to love.

పోరు = to fight. ముగియు = to end.

Nouns

కీచకుడు M. = Brother of Sudeshna wife of king Virata.

తరగతి N. = Class.

నామము N. = Name.

వదవ N. = Boat. వయస్సు N. = Age.

* When persons are to be indicated మంది is added to
ఎంత, అంత, ఇంత.

లంకిణి F. = A Rakshasa woman, Presiding over Lanka.

ఎక్కువ (Adj) = Much; great.

తియ్య (Adj.) = Sweet.

మీరు ఎక్కుడనుండి ఎక్కుడికి పోవుచున్నారు?

సీవు బడినుండి ఇంటికి ఎప్పుడు వచ్చేదవు?

లంకిణి ఎవతె? అమె హనుమంతుని చూచి ఏమిచేసెను?

హనుమంతుడు సీతకొరకు ఎక్కుడ వెదకెను?

సీవు చేయుచున్న పని ఎప్పటికి ముగియును?

నాన్న ఈరికి దేనిమీద వెళ్లును? బండిమీదనా? వడవమీదనా?

హనుమంతుడు రాముని ఎప్పుడు ఎట్లు దర్శించెను?

అడవిలో మునులు వేనిని తిని జీవింతురు?

సీవు అన్నము తినక ఎట్లండగలవు?

దశరథుని భార్యలు ఎవరు? వారి పేరులు సీత తెలియునా?

How many boys and girls are there in your class?

Sita asked Hanuman, "How did you come to Lanka? When did you see Rama? How is he? Does he think about me?"

Whom did Kichaka love? Did she also love him?

How did Kichaka die? With whom did he fight?

With what did you cut the mango fruit? Is it sweet?

What is your name? What is your village?

How many younger sisters have you*? What (How much) is your age?

Since how many years have you been reading Sanskrit?

What is the time now?

Whom did Dasaratha love among his wives?

* This must be translated as సీత ఫంతమంది చెల్లెండ్రు (కలరు?).

14th Day

AUXILIARY VERBS

సహాయకియలు

- I కూడను, వలయను, చెల్లను, తగును, వచ్చను and their negative forms కూడదు, వలదు, చెల్లదు, తగదు, రాదు are added to the Infinitive forms of the roots to denote several meanings.

చేయగూడను	చేయగూడదు
To do is proper	To do is not proper
చేయవలయను	చేయవలదు
To do is necessary	To do is not necessary
చేయతగును	చేయతగదు
To do is proper	To do is not proper
చేయవచ్చను	చేయరాదు
To do is proper	To do is not proper
May do	Should not do

- II The above forms are used in all persons and in both the numbers without any change.

నీవు చేయవచ్చను; నేను చేయవచ్చను.

వాడు చేయవచ్చను; నీవు చేయరాదు.

వాడు చేయరాదు; నేను చేయరాదు.

- III When వలయను is added roots denote request or command and when వలదు is added they denote request or prohibition.

నీవు రావలయను	You should come.
నీవు రావలదు	You should not come.

IV In these forms the Infinitive gives the meaning of the gerund or భావర్తక which is formed by adding తు to the root and it becomes the subject of the verb.

చేయతగదు; చేష్టన్ = చేయట—తగదు

To do is not proper.

చూడవలయ్యను—చూడన్ = చూచుట—వలయ్యను

To see is necessary.

V కల is added to the Infinitive forms to indicate capability.

లే is substituted for కల in the Negative. Their forms in the three persons and the two numbers are given below.

	వీక	బహు	వీక	బహు
III	కలడు	కలరు	లేడు	లేరు
II	కలవు	కలరు	లేవు	లేరు
I	కలను	కలము	లేను	లేము

Roots

కొయిచు = to measure; to serve. పూజించు = to worship.

పట్ట = కలగు = to occur యత్క్రించు = to try.

Nouns

తప్పు N. = Wrong; Fault. వేగము N. = Speed; Quickness.

వరీత్త N. = Examination. సాయము N. = Help.

పురుషుడు M. = Male; Man. పెలవు N. = Holiday.

మఱ్ఱు N. = Cloud. శిష్యుడు M. = Disciple.

కావున Conj. = Therefore.	కుంటి Adj. = Lame.
దట్టము Adj. = Thick.	వలె Adv. = Like.
లేనిచో Adv. = Otherwise.	

“నీవు సముద్రము దాటవలయును” అని జాంబివంతుడు హానుమంతుని కోరెను.

ఎప్పుడును అసత్యము చెప్పగూడదు.

పేదలకు ఉపకారము చేయవలయును.

“జ్యోరము వచ్చినది కావున నీవు నేడు బడికి పోవలదు” అని మా అమృత చెప్పినది.

శిష్యులు గురువులను పూజించపలచ్చును.

దట్టముగా మబ్బిప్పటినది; నేడు వాన కురియవచ్చును.

చెద్దవారితో స్నేహము చేయరాదు.

నీవు ఇప్పుడు పోయినచో రాత్రికి తిరిగి రాగలవా?

స్వామీ! నన్ను ఈ ఆపదనుండి రక్షించవలయును.

కుంటివాడు నడవగలడా? నడవలేదు.

My brother went to Banaras. He may come tomorrow.
You should not forget the help done by others.

I have to read well tonight; otherwise I can not write in the Examination tomorrow.

It is not proper for you to abuse your friend.

You can do this sum if you try.

The boy asked his grand father, “You have to tell me a good story to-day.”

It is proper for boys and girls to read good books in the holidays.

You should not serve a person who always searches for faults.

He is a lame boy; Therefore he can not walk quickly.

You should love others as your brothers

15th Day

Verbs denoting ఆశీస్సు (blessing) శాషము (curse) and giving the meaning of used to - Past continuous - Past Perfect-would have and should have.

I ఎదున్ or తన్ is added to the root to express blessing or cursing.

చేయు — ఎదున్ — చేసెదున్.

చేయు — తన్ — చేయతన్.

II కాక or కావుతన్ is added to the Taddharma verb to express blessing or cursing.

చేయ* గాక — చేయగావుతన్.

చేయదువుగాక — చేయదురుగాక.

చేయదునుగాక — చేయదుముగాక.

III The Taddharma verb by itself denotes blessing or cursing.

IV ఉండెడి, ఉండెడు or ఉండు followed by వాడు, వారు, అది or అవి according to the person, gender, or number is added to the Present Participle ending in చు to give the meaning fo‘used to’

వాడు మా ఇంటికి వచ్చుచుండెడివాడు; వచ్చుచుండెడువాడు;
వచ్చుచుండు వాడు. He used to come to my house.

* The క of కాక and కావుతన్ is changed to గ after the Taddharma Verbs.

ఆమె or అది వచ్చుచుండెడిది.*

వారు వచ్చు చుండెడివారు.

- V Past Continuous is formed by adding the Past form of the root to the Present Participle of the root ending in చు.

He was coming వాడు వచ్చుచుండెను.

Thy were coming వారు వచ్చుచుండిరి.

I was coming నేను వచ్చుచుంటేని.

- VI Present and Past Perfect is formed by adding the Present and Past forms of the root ఉండు according to the Person, gender or number to the క్త్వారక form of the root ending in ఇ.

రాముడు వెళ్లి ఉన్నాడు Rama has gone.

రాముడు వెళ్లి ఉండెను Rama had gone.

- VII Future Perfect is formed by adding the Taddharma forms of the root ఉండు according to the Person, gender or Number to the క్త్వారక from of the root ending in ఇ.

రాముడు వెళ్లి ఉండును Rama will have gone.

నేను వెళ్లి ఉండును I shall have gone.

- VIII The meaning of 'would have' is expressed by adding ఉండెడి, ఉండెదు or ఉండు followed by వాడు, వారు, అది or అవి according to Person, gender and Number to the క్త్వారక form the root.

వాడు వచ్చిఉండెడివాడు = He would have Come.

* The అ of అది or అవి is dropped after ఉండెడి. ఉండెడిని. ఉండెడిని

IX The meaning of 'should have' or 'must have' is expressed by adding ఉండవలెను or ఉండవలసినది to the క్ర్యారక form of the root in all the Persons, genders and numbers.

I should have gone there = నేను అక్కడికి వెళ్లి ఉండవలెను; వెళ్లి ఉండవలసినది.

You must have gone there = నీవు అక్కడికి వెళ్లి ఉండవలెను; వెళ్లి ఉండవలసినది.

X The meaning of have to, had to or shall have to is expressed by adding వలసి ఉన్నది, వలసి ఉండెను or వలసి ఉండును respectively to the infinitive form of the root.

దానిని నేను చేయవలసి ఉన్నది I have to do it

దానిని నేను చేయవలసి ఉండెను I had to do it

దానిని నేను చేయవలసి ఉండును I shall have to do it

Roots

శ్రమించు = To excuse.

మూలుగు = To sigh.

మూగు = To flock.

ప్రోచు = To protect.

Nouns

ఆసుప్తి N. = Hospital

నదకము N. = Hell

గాంధీజీ M. = Mahatma Gandhi

పాపి M. = Sinner

తిక్కడు M. = Name of a person

భవనము N. = Palace

దంపతులు M.F. = Couple

రైలు N. = Train

దయ N. = Kindness

దినము N. = Day

దేవతలు M.F. = Gods

ಅట్లు (Adv.) = In that manner

క్రింద (Adv.) = Under; Back

చుట్టు (Adv.) = Around వెనుక (Adv.) = Behind

క్రోత్త (Adj) New

ధన్యుడు M (Adj) Blessed man

పొంత (Adj) own

దేవుడు క్రోత్త దంపతులను ప్రోచుకాక (గాక)

హరి తిక్కుని ధన్య చేయుతన.

దేవతలు జనులకు సుఖములు ఇత్తరు గాక.

తెలివిని, సంవదల్, సుఖము దేవుడు రాజునకు ఇచ్చి ప్రోచున.

అడవిలో రాముడు సీత వెనుక నడచుచుండెడివాడు.

పది దినముల క్రింద నేను బావను చూడ నరిగితిని.

అప్పుడు అతడు జ్యోరఘుతో మూలుగు చుండెను.

మా నాన్న అప్పుడు కాశికి వెళ్లి ఉడెను.

సీత పిలిచి ఉండినచో మామ పెండికి వచ్చి ఉండెడివాడు.

ఇప్పుడు పది గంటలు అయినది; అమృత ఇప్పటికి ఆసుపత్రికి

వెళ్లి ఉంఠవలెను.

పీవ బావను చూచిరమ్మ; అతడు ఇంటికి వచ్చి ఉండును.

ఈ పుస్తకము నేను చదువవలసి ఉన్నది; రేపు
దీనిని గూర్చి చెప్పవలసి ఉండును.

May God protect the people.

May the sinners go to hell.

People used to flock round Gandhiji wherever he went.
Kaika used to love Ramas as her own son.

Rama went to his mother's palace;

She was then thinking about him.

I had seen you five years back.

Sister-in-law would have certainly come if she had known
about the marriage.

You should have gone there by 10 O'clock.

The teacher would have seen you in the school.

My brother might have come in the train.

I have to go to-day otherwise my father will abuse me.

Kindly excuse me; I had to go away in that manner.

NEGATIVE VERBAL FORMS

వ్యతిరేక క్రియారూపములు

Positive

May rain fall
వాన కురియగాక

Negative

May rain not fall
వాన కురియకుండగాక

May god protect the people

May god not protect the
wicked people.

దేవుడు ప్రజలను రక్షించును.

దేవుడు దుష్టులను రక్షింప
కుండగాక.

He used to read the verses

అతడు పద్యములను చదువు
చుండెడివాడు

He was then reading

అతడు అప్పుడు చదువు
చుండెను

Rema had gone

రాముడు వెళ్ళి ఉండెను

He would have come

వాడు వచ్చి ఉండెడివాడు

He may come tomorrow

He may not come tomorrow

He should have come

He should not have come

I have to do it

I have not to do it

I had to do it

He never used to read the verses

అతడు ఎప్పుడును పద్యములు
చదువకుండెడివాడు లేక
చదువుచుండెడివాడు కాదు

He was then not reading

అతడు అప్పుడు చదువు
చుండుటలేదు.

Rama had not gone

రాముడు వెళ్ళి ఉండతలేదు

He would not have come

వాడు రాకుండెడివాడు

వాడు వచ్చి ఉ దెడివాడు కాదు

వాడు రేపు రావచ్చును.

వాడు రేపు రాకుండవచ్చును.

వాడు వచ్చి ఉండవలెను లేక
ఉండవలసినది.

వాడు రాకుండవలెను

రాకుండవలసినది

వాడు రాకపోవలెను

వాడు రావలసినదికాదు.

నేను దానిని చేయవలసి ఉన్నది.

నేను దానిని చేయవలసి లేదు.

నేను దానిని చేయవలసి ఉండెను.

I had not to do it

నేను దానిని చేయవలసి లేకుండెను.

I shall have to do it

నేను దానిని చేయవలసి ఉండలేదు.

I shall not have to do it

నేను దానిని చేయవలసి ఉండును.

16th Day

CLAUSES

I అని or అట్లు is used for the ‘that’ of the Noun Clause.

He told me **that** he read the Bhagavadgeeta.

అతడు తాను భగవదీత చదివితిని అని నాకు చెప్పేను .

చదివినట్లు నాకు చెప్పేను.

He asked me **what** I read.

అతడు నేనేమి చదివితిని అని అడిగెను.

చదివితినో అడిగెను.

That he is a scholar is known to all.

అతడు వండితుడు అని అందరికిని తెలియును.

అతడు వండితుడు అగుట అందరికిని తెలియును.

II Who, which, that, where etc. that begin an adjectival clause in English are not found in Telugu. To translate them as ఎవరు, ఏది, ఎక్కుడ etc. is not idiomatic in Telugu. The Verbs in the Adjectival clauses are generally substituted by the Participles of the same roots.

He died in the Village where he was born

అతడు ఎక్కుడ (ఏ గ్రామమున) వుట్టేనో ఆ గ్రామమున

మరణించెను. Though this is grammatically correct, this is not idiomatic in Telugu

అతడు తాను పుట్టిన గ్రామమున మరణించెను. is natural in Telugu.

The boy who stood on the wall fell down.

గోడమీద నిల్చిన బాలుడు క్రింద పడెను.

I can not forget the help which he has done me.

అతడు నాకు చేసి ఉన్న సాయము మరవలేను.

The time when he comes is not known.

అతడు వచ్చు సమయము తెలియదు.

He forgot the verse that he had read.

అతడు శాసు చదివి ఉండిన పద్యమును మరచెను.

III Adverbial Clauses :

- (a) When an adverbial clause begins with if or 'in case' its meaning can be expressed in Telugu by using the చేదర్థక of the root or by adding చే or ఎదల to the past Participle of the root.

If rain falls I do not go to school

వానకురిసిన (కురిసినచే, కురిసిన ఎదల) నేను బడికి వెళ్ను.

- (b) When an Adverbial clause begins with 'when' the meaning can be expressed by using the Participle of the root followed by 'అప్పుడు'.

Please call me when you go to school

సీవు బడికి వెళ్నవప్పుడు నన్ను పిలువుము.

He called me when he went to school

బడికి వెళ్నవప్పుడు అతడు నన్ను పిలిచెను.

- (c) When the Adverbial clause begins with as, because or any word giving the same meaning, the meaning can be expressed by the భావార్థక of the root followed by చే or చేత (Termination of the Instrumental case).

The boy was weeping because (as) the dog bit him.
 కుక్క కరచుటదే బాలుడు ఏడ్పుచుండెను.

- (d) The sense of though is expressed in Telugu by adding ఐనను or ఐనవ్వటికిని to the root.

The boy did not come though his friend called him.
 మిత్రుడు పిల్చినను (పిల్చిసప్పటికిని) బాలుడు రాలేదు.

- (e) The sense of till or until is expressed by adding వరకు or అంతవరకు to the participle.

Search for the book until it is seen.

పుస్తకము కనబడు (నంత) వరకు దాని కొరకు వెదకుము.

- (f) The sense of after is expressed by adding తరువాత or పిమ్మట to the past participle of the root.

I shall tell him after he comes.

అతడు వచ్చిన తరువాత (పిమ్మట) అతనికి చెప్పేదను.

The sense of before is expressed by adding ముందు to the భావారక (Gerund) of the root in the Genitive case.

Drink milk before you sleep.

నీవు నిద్రించుటకు ముందు పాలు త్రాగుము.

- (g) The sense of as (adverbial clause of manner) is expressed by adding అట్లు or విధమున to the participle of the root.

Do as he says అతడు చెప్పునట్లు (చెప్పు విధమున) చేయము.

I did as he asked.

అతడు అడిగినట్లు (అడిగిన విధమున) నేను చేసితిని.

- (b) The sense of unless is expressed by using the చేదరక^ఉ of the root, followed by కాని.

I do not eat unless he comes.

అతడు వచ్చినకాని నేను తినను.

- (i) The sense of that or so that (Adverbial clause of result) is expressed by using the భావారక^ఉ of the root in the Dative case.

The thief wept loudly so that the king's heart might melt.

రాజు హృదయము కరగుటకై దొంగ బిగ్గరగా ఏడ్చెను.

It is expressed by adding అని to the Taddharma verb.

రాజు హృదయము కరగును అని దొంగ బిగ్గరగా ఏడ్చెను.

Sometimes the meaning of the whole sentence is expressed by two separate sentences.

దొంగ బిగ్గరగా ఏడ్చెను. రాజు హృదయము కరగెను.

Roots

కట్టు = To pay; to bind. తగ్గు = to come down;
to decrease.

కుట్టు = To sew; to bite. తేలు = to float.

చెల్లించు = To pay బోధించు = to teach.

మోషగించు = to deceive.

వండు = to cook.

Nouns

క్షాచాల N. = College. లేది N. = Deer.

జీకము N. = Salary; Fees. సినీమా N. = Cinema.

తేలు N. = Scorpion.

దైవ్యము N. = Humility; Wretchedness.

రాక్షసుడు M. = Demon.

పదునాలుగు (Numerical) = Fourteen.

పలువురు (Pro Nouns) = Many.

బంగారు (Adj.) = Golden.

తానుకూడ అడవికి వత్తును అని సీత రామునితో చెప్పేను.

ఎక్కుడనుండి వచ్చుచున్నావు అని మిత్రుని అడిగితిని.

మేము కొనిన (కోన్న) ఇల్లు దగ్గరగా ఉన్నది.

నన్ను కొట్టిన దుష్టుడు మరణించుగాక.

రాముడు నివసించిన అడవిలో పలువురు రాక్షసులు ఉండిరి.

మా మిత్రుడు వచ్చినఎడల నేనుకూడ సినీమాకు అరిగెడను.

రాముడు బంగారులేడి కొరకు వెళ్లినప్పుడు రావణుడు సీతను అపహరించెను.

తేలు కుటుటుచే ఈనాడు మా అమృత అన్నము వండుటలేదు.

వర్షము కురియుచున్నను (కురియుచున్నప్పటికిని) నేను నేడు బడికి పోవలయ్యాను.

అర్థము తెలియునుతవరకును ఈ పద్యముచదువుచుండుము.

Tell me the story after you read the book.

Do the sum as your teacher taught in the school.

Do not take food until fever comes down.

He fought so bravely that the enemies could not stand.

Kaika told Rama that he should live in the forest for fourteen years.

The school where I studied has now become a college.

The friend whom I believed deceived me.

If my father had not written the letter, I would have gone to the village by now.

Please tell me the news before I go to the college.

He could not pay the fees as he was poor.

You can not know the meaning of the verse unless you read it twice.

17th Day

ATMANEPADA, SABDAPALLAVA AND COMPOUND VERBS

1. Atmane is the Dative Singular of the word Atman and its meaning is 'for oneself'.

i When the fruit of the action is enjoyed by the Agent (క ర) himself the verb is said to be Atmanepada. In Telugu Atmanepada roots are formed by adding కొను to them.

వండు - వండుకొను

అతడు అచ్చుము వండెను = He Cooked food (for others)

అతడు అన్నము వండుకొనెను (అత్యనేపద)

He cooked food (for himself)

ii Before కొను the ending కు of roots is optionally changed to ఇ.

వండుకొను - వండికొను

iii Roots ending in యు substitute ను for యు before కొను and here the change of కు into ఇ is compulsory.

This change is not strictly observed by many modern writers.

చేసికొను - చేసుకొను

vi Sometimes కొను is added to roots in their own sense
(స్వార్థ)

వండు — వండుకొను; అందు — అందుకొను

తేరు — తేరుకొను; చేరు — చేరుకొను; ముట్లు — ముట్లు
కొను.

2. Roots like కొను, ఉండు, పోయు, పోవు, వేయు etc. are added to other Roots, Nouns, Verbal Derivatives and give a modified meaning. Such forms are called శబ్ద పల్ల వములు. Some శబ్ద పల్ల వములు and their meanings are given below.

కూరిచి + ఉండు = కూరుచుండు; కూర్చుండు to sit

నిరిచి + ఉండు = నిలుచుండు }
నిల్చుండు } to stand

పడి + ఉండు = పరుండు to lie down

ఆలి + కొను = ఆకొను to be hungry

తయ + కొను = తకొను to agree

మే (మై) + కొను = మేకొను, మైకొను to agree

మేలు + కొను(కను, కాంచు) = మేజకొను, మేలొగును;

మేలుకను, మేలొగును; మేలుకాంచు, మేలొగుంచు
to wake up; to get up from sleep.

అలవు + వడు = అలవడు to be accustomed.

వీరు + వడు = వీరువడు, వీర్పడు to become clear, to farm.

తలపు + పోయు = తలపోయు to think.

వెలి + పదు = వెలుపదు to come out.

కై + ప్రాలు = కైప్రాలు to fall aside.

కై + చేయు = కైసేయు to adorn.

అయి + పోవు = అయిపోవు to be over, to be finished.

3. Sometimes పోవు, వేయు etc are added to roots in the sense of away or off.

వెళ్లిపోయెను Went away.

తీసివేసెను Took off.

ROOTS

కటు — to bind

తొడుగు — to wear

కొటు — to beat

to put on;
to place on.

Nouns

అమృతము N. — Neetar.

పిచ్చివాడు N. = Mad man.

శూడు N. = Food.

బయలు N. = Outside place.

చెంప N. = Cheek, Side.

విగ్రహము N. = Idol.

చొక్క ను N. = Shirt.

వీపు N. = Back.

తీగ N. = Creeper - Wire.

కొంచెము Adj. = Little.

ప్రతిదినము = Every day:

మా అమృ తిరికి వెళ్లటచే నేడు నేను వండుకొంటిని.

అమృలభాధ పదలేక మా మిత్రుడు ఇల్లు అమృకొనెను.

నీవు చొక్క తొడుగుకొనగలవా? నేను తొడగవలెనా?

అమె దేవుని విగ్రహము ముందు చెంపలు కొట్టుకొనుచున్నది.

పిచ్చివాడు తన్న తిట్టకొనుచు ఇతరులను లీట్లుచున్నాడు.
 పాతములు రేపు చదువుకొనవచ్చను; ఇచ్చుడు పండుకొనుము.
 అన్నయ్య పదిగంటలకు మదరాసు చేరుకొనియుండును.
 నేను ఉదయము అయిదు గంటలకు మేలుకొనుచుండును.
 రావణుడు సీతను లంకకు కొనిపోయెను.
 నేడు పరీష్కల ఘలితములు ప్రతికలలో వెలువడును.

Why do you stand there? Come here and sit.
 As the washerman did not come I have to wash my
 clothes myself.
 When the teacher does not come I shall read myself.
 The elephant is throwing dust on its back.
 Protect yourself until I come.
 Hungry people think that the little food they get is nectar.
 My friend agreed to give me his books after the exami-
 nations are over.
 Women adorn themselves when thy go out.
 The boy folded his hands and stood before the idol
 of God.
 Do not touch the wire; it is very hot.

18th Day

CAUSAL VERBS

ప్రేరణార్థక క్రియలు

1. The Causal verb implies that a person or thing makes another person or thing to perform the action denoted by the root.

చేయు — చేసెను He did

చేయించెను (Causal) He made another to do

2. The Causal base is generally formed by adding ఇంచు to the root.

వందు — వండించు

వచించు — వచింపించు

ఆవులించు — ఆవులింపించు

స్తుతించు — స్తుతింపించు

3. Tatsama roots are formed by adding the termination ఇంచు to Sanskrit roots. This ఇంచు is different from the causal termination ఇంచు.

వచ్చ to speak వచించు; పుష్టి to nourish ప్రోషించు.

The following Sanskrit roots take the termination ఇల్లు instead of ఇంచు

రంజ్ రంజిల్లు to be pleased

భాస్ భాసిల్లు to shine

రాజ్ రాజిల్లు to shine

భీద్ to break భేదిలు

కంప్ to shake కంపిలు

వర్ధ్ to prosper, to increase వరిలు. When ఇంచు is added to the above roots they denote the causal sense.

రంజిలు — రంజించు — to please

వరిలు — వరించు to make one prosper.

భేదిలు — భేదించు — to break (Transitive)

కంపిలు — కంపించు — to make one shake

కంపించు is used in అప్రేరణ also. వాడు భయముతో కంపించెను. He shock with fear.

4. Some roots optionally take the termination చు or వు to denote the Causal sense.

పూను to strive పూనుచు or పూనించు to make another to strive

తేలు to float తేలుచు or తేలించు to make another to float
మగుడు to return మగుడుచు or మగిడించు to make another return

కుదురు to settle, to become fit. కుదురుచు, కుదురించు to make something settle; to cure.

విను to hear వినుచు or వినిపించు to make another to hear
మాను to desist మానువు or మానుచు to make another to desist.

మను to live మనుచు or మనువు to make another to live.
Roots మాను and మను do not take ఇంచు in the causal sense.

5. Roots అడగు, కరగు, కలగు, నలగు etc. take చు and roots మాయు, కడచు, కుదుచు etc take పు optionally to denote the causal sense.

అగు takes చు, పు and ఇంచు also

విరుగు takes చు alone

చూచు, నేరుచు, మేయు, లేచు, కలియు, తదియు and తెలియు take పు alone

Before చు or పు all the above roots drop the final letter.

అడగు to bend down అడచు or అడగించు

కరగు to melt కరచు or కరగించు

నలగు to become powder నలచు or నలగించు

మాయు to fade, to become dirty మాపు — మాయించు

కడచు to pass కడపు

కుదుచు to eat కుడుపు — కుడిపించు

ఆగు to stop ఆపు or ఆగించు

విరుగు to break విరచు

చూచు to see చూపు

నేరుచు to learn నేరుపు

మేయు to greaz మేపు

లేచు to get up లేపు

కలియు to mix, to meet కలుపు

తదియు to become wet తడుపు.

6. Before the causal terminations చు and పు the ఇ in the roots is changed to ఉ

తడియు to become wet తడుపు

తెలియు to know తెలుపు

7. Before the causal termination ఇంచు the roots అను, కను,
తిను and విను take పు. మాను takes it optionally.

తిను to eat తినిపించు (తిను + పు + ఇంచు)

అను to say అనిపించు.

కను to see కనిపించు (కానిపించు also):

8. Before the causal termination చు the final దు of అదు,

ఓదు and కూదు is changed to రు.

అదు to play, to move అరుచు, అడించు.

కూదు to meet కూరుచు, కూడించు.

ఓదు to be defeated ఓరుచు to endure ఓడించు.

9. The root చెదు takes either చు or పు in the causal and before them changes the final దు to రు చెదు to spoil చెరుచు or చెరుపు.

10. The root పదు takes చు in the causal and changes the final దు to రు before it.

పదు to fall, to undergo పరుచు

When పదు forms the second part of a శబ్దపల్లవ it takes ఇంచు also.

వెలువదు to come out వెలువరుచు or వెలువరించు.

11. When the causal termination ఇంచు is added the final చు of roots is changed to పు.

వలచు to love వలపించు.

వచించు to tell వచింపించు.

పిలుచు to call పిలిపించు.

The చు of హోచ్చు is not changed to పు before ఇంచు to increase: హోచ్చు — హోచ్చించు.

The change is optional in the case of the root మెచ్చు to praise: మెచ్చించు, మెప్పించు.

12. Some irregular causal bases of roots are given below:

అగు to happen, to be కావించు.

వచ్చు to come రావించు, రప్పించు.

నొచ్చు to feel pain నొంచు, నొప్పించు.

పెడుగు to increase పెంచు.

మునుగు to drown ముంచు.

చొచ్చు to enter చొప్పించు, చొనుపు.

చినుగు to be torn చించు to tear.

త్రైగు to be cut త్రైచు, త్రైపు.

తిరుగు to wander త్రిపు.

చచ్చు to die చంపు to kill.

నిలుచు to stand నిలుపు.

పోవు to go పుచ్చు, పనుచు, పంచు, పంపు.

When పోవు is the second part of a శబ్దపల్ల వ it becomes పుచ్చు only in the causal form.

మోసపోవు to be deceived మోసపుచ్చు.

When కొను is the second part of a శబ్దపల్ల వ it becomes కొలుపు in the causal form.

మేలుకొను to wake up మేలుకొలుపు.

13. When once ఇంచు is added to the root to denote the causal sense ఇంచు should not be added again. It can be added to causal forms ending in చు or వు.

వచించు to tell (Here ఇంచు is not added to denote the causal sense. Therefore ఇంచు can be added to it)
వచింపించు.

చచ్చు — చంపు (causal) చంపించు.

విరుగు — విరచు (causal) విరిపించు.

NOUNS

కమసాలి (కంసాలి) M. — Goldsmith.

కవిత్వము N. — Poetry.

గాయకుడు M. — Musician.

చక్రము N. — Wheel. రథము N. — Chariot.

దిక్కు N. — Direction. రావణుడు M. — King of Lanka.

దేవతలు M.F. — Gods. వరము N. — Boon.

నగ N. - Jewel. వాలి M. - King of the monkeys.

నేర్చు N. - Skill. వడి N. - Quickness.

బాణము N. - Arrow. సభ N. - Assembly.

నేన N. - Army. సంగీతము N. - Music.

స్వర్గము N. - Heaven.

గాయతుడు సంగీతము పాడి సభను రంజించెను.

సీతలేని పర్మ శాలను చూచినప్పుడు రాముని గుండె భేదిల్చెను.

రాముడు ఒక్క బాణముచే వాలి హృదయము భేదించెను.

గాలి వడిగా పీచుటచే వృక్షములు కంపించెను.

రాముడు రావణుని చంపినప్పుడు దేవతలు స్వర్గమునుండి పుష్టులవాన కురియించిరి.

జ్యోరము వచ్చుటచే అమృత నాచే జావ త్రాగించెను.

నేను తమ్ముని (చే) అన్నము తినిపించితిని.

ఆ సంగీతము ఏ దిక్కునుండి వినిపించుచున్నది ?

ఇంటినుండి వెళ్ళు బావను మగిడించి తీసికొని వచ్చితిని.

విన్నవచ్చిన యోగి నీట్టపై శిలలను తేలించెను.

“దేవా ! నాబాధ మానిపి నన్న మనుచుము” అని గజము విషువును ప్రార్థించెను.

వానవచ్చి దుమ్మును అడచివేసినది.

The goldsmith melted the gold and prepared jewels with it.

The boons that Kaika asked perturbed the mind of Dasaratha.

Who sent Rama to the forest? Is it Dasaratha or Kaika?

Bheema broke (విరుద్ధ) the hands and legs of Baka and killed him.

Krishna got Karna killed by Arjuna when he was trying to raise the wheels of his chariot.

The teacher stopped the boy and showed him the letter which his father wrote.

My mother woke me up when I was sleeping.

My grand father taught me writing poetry.

Hanuman returned from Lanka and (let Rama know) informed Rama that he saw Sita at Lanka.

Rain has made my clothes wet.

Rama collected army with the help of Sugreeva and defeated Ravana.

If you try to spoil others you will be spoiled.

19th Day

CASUAL VERBS (Continued)

1. Intransitive verbs become transitive when they are used in the causal sense.

రావణుడు చచ్చెను.

రాముడు రావణుని చంపెను.

2. The subject in అ ప్రేరణ (స్వార్థ) becomes the object in ప్రేరణ and is put in the objective case.
3. In the case of Transitive verbs the Subject is put in the Objective or the Instrumental case in ప్రేరణార్థ.

కృషుడు పాలు త్రాగెను.

తల్లి కృషుని పాలు త్రాగించెను.

తల్లి కృషునిచే పాలు త్రాగించెను.

4. Sometimes the Subject in అ ప్రేరణ is put in the Genitive case in ప్రేరణార్థ.

When the causal forms of the roots కను, విను, చూచు etc. are used the Subject in the అ ప్రేరణ is always put in the Genitive case in ప్రేరణార్థ.

రాముడు హనుమంతుని వలన సీతవార్త ఎరిగెను.
 హనుమంతుడు రామునకు సీతవార్త ఎరిగించెను.
 హనుమంతుడు రామునకు సీతవార్త వినిపించెను.
 మిత్రుడు నాకు పుస్తకము చూపెను.

ROOTS

ఉండు to be; ఉంచు to place.

పారిపోవు to run away.

మొచ్చు to appreciate; మెచ్చించు, మెప్పించు to make another to appreciate.

వలచు to love; వలపించు to make another to love.

హొచ్చు to increase; హెచ్చించు (cause) to increase.

NOUNS

అర్జునుడు M. = The third of the Pandavas.

ఇటు_అటు(Adv.) = Hither and Thither.

ఉంగరము N. = Ring.

కవి M. = Poet. కావ్యము N. = Poem.

గారడీవాడు M. = Juggler.

ధర N. = Price. సై పుణ్యము N. = Skill.

పాండవులు M. = Sons of king Pandu.

పిల్ల F. N. = Girl; young one.

బల్ల N. = Table.

ముక్క N. = Piece.

వర్తకుడు M. = Merchant.

సభ్యుడు M. = Member.

సుథద్ర F. = Wife of Arjuna.

తల్లి మొదట కొన్ని మాటలా అని పిల్ల చే అనిపించెను.

కవి కావ్యము ప్రాసి వెలువరించెను.

గురువు శిష్యులను ఇంటికి పిరిపించెను.

సుథద్ర అర్జునుని వలచి వలపించెను.

వర్తకులు వస్తువుల ధరలు హెచ్చించిరి.

గాయకుడు సంగీతముచే సభ్యులను మెప్పించెను.

పేదలకు ఉపకారము కావిషేటకు యత్క్షింపుము.

రావణుడు పలికిన పలుకులు సీతహృదయము నొప్పించెను.

మా నాన్న చెల్లెలిపెండ్లికి పలువురు కపులను రహించెను.

(రావించెను)

వాలి రావణుని తన తోకుకుట్టి నాలుగు సముద్రములలో ముంచెను.

సుంచి అక్కుది పొంచుచున్నా :

ఆ పుస్తకమును బల్లపై ఉంచుము.

The mad man tore his shirt into pieces.

The ox broke the ropes and ran away.

The boy is turning his head this side and that side.

Rama killed many Rakshasas when he was living in the forest.

I stopped my friend in the way and requested him to come with me.

Sugreeva sent the monkeys to all directions to search for Sita.

Do not try to deceive others.

Viswamitra awakend Rama and Lakshmana who were sleeping.

Krishna made the Pandavas kill the Kauravas in the battle.

My friend used to make me hear his verses before sleeping.

The juggler shoud his skill and pleased the people that were seeing.

Hanuman showed the ring given by Rama to Sita.

20th Day

PASSIVE FORMS

(కర్మణి ప్రయోగము)

1. The passive base of a root is formed by adding వదు (బదు) to the Infinitive form (తమున్నర్థకము).

చేయు	—	చేయన్	—	చేయబడు
చంపు	—	చంపన్	—	చంపబడు

2. To change the Active Voice into Passive Voice the subject in the Active Voice is put in the Instrumental case and the object in the Nominative case.

రాముడు	రావణుని	చంపెను
(Subject)	(Object)	
రామునిచే	రావణుడు	చంపబడెను
మిత్రుడు	అన్నము	వండుకొనెను
(Subj)	(Object)	
మిత్రునిచే	అన్నము	వండుకొనబడెను

3. In a sentence denoting causal sense the subject in అప్రేరణ is put either in the Instrumental or the objective case when the root happens to be Transitive. కృషుడు పాలుత్రాగెను (అప్రేరణ)

తల్లి కృషుని పాలు త్రాగించెను. (ప్రేరణము)

When the Subject is put in the objective case there will be two objects to the causal Verb. Then either the Direct object or the Indirect object may be put in the Nominative case in the Passive Voice.

కృష్ణుడు తల్లిచే పాలు త్రాగింపబడెను.

Here the Indirect object is put in the Nominative case.

తల్లి చే కృష్ణునిచే పాలు త్రాగింపబడెను.

Here the Direct object is put in the Nominative case.

When the Direct object is put in the Nominative Case the Indirect object is put in the Instrumental case.

- Some Verbs have two objects. They are called Factitive Verbs.

యాచకుడు రాజును ధనమును యాచించెను.

రాజును Indirect; ధనమును Direct.

To change a sentence having a Factitive Verb into Passive voice either the Direct or the Indirect object is put in the Nominative Case and the Subject in the Instrumental Case. When one object is put in the Nominative case the other remains in the objective case itself.

యాచకునిచే రాజు ధనమును యాచింపబడెను

Ind. object is put in the Nom. Case.

యాచకునిచే రాజును ధనము యాచింపబడెను.

Direct object is put in the Nom. Case

ROOTS

దొంగిలించు To steal

ప్రింగు To swallow

విరుగగొట్టు To break

శిక్షించు To punish

NOUNS

అయిదు	Num. Adjective	పండ్రెండు	Num. Adj.
	five		Twelve
కాళిదాసు	M. Sanskrit Poet	భజన	N. Worship.
కృష్ణుడు	M. Lord Krishna	ముని	M. Sage
గొలుసు	N. Chain	రూపాయ	N. Rupee
తిరిగి	Adv. Again	లేది	N. Deer
తోట	N. Garden	సేవకుడు	M. Servent
నాడు	N. Day		

నిన్న వచ్చిన పుస్తకములు అమ్మబడినవి.

విశీషణుడు రామునిచే రాజు కావింపబడెను.

రామునిచే మిత్రునిచే ధనము ఇప్పింపబడెను.

అన్నచే భార్య మందు తినిపింపబడెను.

పేదవానిచే సేను ధనము యాచింపబడితిని.

నిన్న సంతనుండి తీసికొని రాబడిన కూరలు. నేడు అమ్మచే వండబడినవి.

నాన్నచే చాకలివానిచే బట్టలు ఉత్కింపబడెను.

కోతిచే కొమ్మ విరుగగొట్టబడుచున్నది.

రాజుచే దొంగ శిక్షింపబడును.

ఆదివారమునాడు భజన చేయబడును.

సథ్యులచే గాయకునిచే కీర్తనలు పాడింపబడెను.

Ramayana is being read by my father every day.
 The money had been stolen by the thief.
 Sinners will be punished by God.
 The drama written by Kalidasa should be witnessed
 by us.

The boys were made to read till 12 o'Clock in the night.
 The son of the teacher who died was made to live again.
 When my father was asked money by the poor boy ten
 rupees were given to him.
 My brother was made to swallow the medicine by my
 mother.

Fruits are being brought by the servant from the garden.
 When Rama and Lakshmana were taken by the sage
 Viswamitra, they were made to wake up at five o' Clock in
 the morning.

When are the chains broken ?
 The deer was killed by the arrow that was thrown
 by Rama.

21st Day

COMPOUNDS 1

సమాపనములు 1

1. The Combination of two words having two different meanings into one word with one meaning predominating is called a compound (సమాపనము).
2. A compound thus formed may further be compounded with another word or compound and this may again become the member of another compound. Here only simple compounds having only two members are given.
3. The former member of a compound is called పూర్వవద్ద and the latter తరువద్ద. In a compound the case ending of the పూర్వవద్ద is omitted and the last member alone takes the case termination required by its grammatical position in a sentence.
4. In a few cases however పూర్వవద్దs retain their case endings and such compounds are called the అలుక్కమాపనములు (అలుక్క = Having no omission).
5. Expressing the various relations existing between the objects or ideas denoted by the members of a compound by means of proper cases or subordinate sentences is called giving విగ్రహకము.
6. In Telugu, compounds are classified into three classes according to the nature of the words used in them.

- (a) సాంస్కృతిక సమానము in which both the members are either Sanskrit or Tastama words.

అధిక భయము (Siddha Samskritika)

అధికపు భయము (Sadhyo Samskritika).

- (b) ఆచ్చిక సమానము in which both the members are Telugu words.

తెల్ల గుర్రము.

- (c) మిశ్రసమానము in which one of the members is Tatsama and the other Telugu:

వాడి బాణము; బాణపు మొన.

Telugu words should not be compounded with pure Sanskrit words. But they can be compounded with them after they (Sanskrit words) are given the Tatsama form. బాణమొన is wrong as బాణ is a Sanskrit word and మొన a Telugu word. బాణపుమొన is correct as బాణము the original form of బాణపు is Tastama. We come across such wrong compounds in spoken Telugu.

అనేకసార్లు; కుద్దతప్పు; ఆర్థిక ఇబ్బంది etc. are examples.

It is better to avoid such compounds as far as possible.

7. From the point of view of the meaning compounds are divided into six classes.

- (a) తత్పురుష సమానము.

- (i) In this compound the meaning of the తరపద predominates.
- (ii) The హర్యాపద takes one of the oblique cases when the compound is dissolved.

(iii) The Negative particle న (which is changed into అ before a consonant and అన్ before a vowel) may be compounded with any Noun and this is called the నఞ్ తత్పురుషము.

కడకన్న - కంటియొక్క కడ - ప్రథమాతత్పురుషము.

నెలతాణ్ - నెలను ధరించవాడు - ద్వితీయాతత్పురుషము.

నెలతక్కువవాడు - నెలచేత తక్కువవాడు - తృతీయాతత్పురుషము.

దేవరమేలు - దేవరకోరకు మేలు - చతుర్ది తత్పురుషము.

దొంగభయము - దొంగవలన భయము - వంచమీ తత్పురుషము.

రామునిబాణము - రామునియొక్క బాణము - షష్ఠితత్పురుషము.

మాటనేర్పు - మాటయందు నేర్పు - సప్తమీ తత్పురుషము.

అజ్ఞానము - జ్ఞానముకానిది - నఞ్ తత్పురుషము.

(b) కర్మధారయ నమాసము. When in a compound one of the two words or both the words happen to be Adjectives, or when comparison, imagination (సంభావన) or identification (అవధారణ) is implied it is called a కర్మధారయ compound.

పెద్దగొడుగు - పెద్దదైన గొడుగు - విశేషం హూర్యవద కర్మధారయము.

Here the హూర్యవద - పెద్ద - is an adjective.

కపోతవృద్ధము - వృద్ధమైన కపోతము - విశేషం తర పదకర్మధారయము.

Here the తరపద - వృద్ధ - is an adjective.

మృదుమధురము - మృదువును మధురమును - విశేషణోభయ పదకర్మధారయము

Here both the words మృదు and మధుర are adjectives.

ముఖపద్మము - పద్మమువంటి ముఖము - ఉపమానోతర పదకర్మధారయము

Here పద్మ is the ఉపమాన.

తేనెమాటలు - తేనెవంటి మాటలు-ఉపమాన హర్షపదకర్మ...

Here తేనె the హర్షపద is the ఉపమాన.

మామిడిచెట్లు-మామిడి అను చెట్లు-సంభావనా హర్షపదకర్మ...

విద్యాధనము-విద్యాఅనెడి ధనము-అవధారణా హర్షపదకర్మ...

This is also called రూపకసమాన. In this the ఉపమేయ (విద్య) is identified with the ఉపమాన (ధనము).

When the adjective in the Karmadharaya happens to be a numerical adjective it is called ద్విగుసమాన.

మూడుహూపులు; అఱుకాయలు.

ADJECTIVES (విశేషణములు)

- i Adjective is a word used with a noun to add something to its meaning. It particularises, defines or describes a person, place or thing.
- ii An Adjective qualifies a noun in Number, Gender and Case.
- iii అగు, ఐన or అయిన may be added to adjectives మధురము అగు; మధురము అయిన ఘలము.

When these are added Nouns give **adjectival meaning**.
అందము అగు = అందమగు; అంరమైన; వేగమైన etc.

iv ని is optionally added after adjectives of quality like

నల్ల, తెల్ల etc. నల్లని, తెల్లని.

v వాడు (M). or అది (F, N.) in the Singular and వారు (M, F.) or అవి (N.) in the Plural are added after some adjectives to indicate the gender.

పెద్దవాడు - పెద్దవారు.

పెద్దది - పెద్దవి.

Some adjectives.

అధికము - great;

వచ్చ - green.

అల్పము - little

పవిత్రము - sacred.

ఎక్కువ - more

పెద్ద - big.

ఎర్ర - red

భక్తుడు - devotee.

కొలది - few; small

భయంకరము - fearful.

చిన్న - small; young

మచిం - good.

చెడ్డ - bad

మధురము - sweet.

తియ్య - sweet

మృదువు - soft.

తెల్ల - white

వికృతము - ugly.

నల్ల - black.

సుందరము - beautiful.

నిర్గులము - pure.

ROOTS

అంబించు - to set fire	జోక్క్యముకలిగించుకొను - to interfere
ఎదుర్కొను - to attack	పాడుచేయు - to destroy
ఓదార్చు - to console	భావించు - to think.
అచ్చెరువు (N.) - Surprise;	ఇంద్రజిత్తు - Eldest son of Ravana
ఉత్సాహము (N.) - Enthusiasm,	
షీటమి(N.) - Defeat.	
గుడ్డముక్కలు (N.) - Pieces of cloth.	
జ్యేష్ఠకుమారుడు (M.) - Eldest son.	
తోక - Tail (హనుమంతుని తోక Tail of Hanuman).	
వరాజయము - Defeat.	
రామదూత (M.) - Messenger of Rama.	
వినయసంపద (N.) - Wealth of modesty.	
వెంటనే (Adv.) - Immediately.	

రామభక్తుడు (అయిన) హనుమంతుడు భయంకర సముద్రమును
దాటి లంకాదీపము చేరెను.

అతడు చిన్న రూపము ధరించి రాముని భార్య అయిన సీతకొరకు
వెదకెను.

సీత అశోక వృక్షము క్రింద వికృతలైన రాక్షసశ్రీల నడుమ
కూర్చుండెను.

కాంత సుందరము అయిన ఆమె ముఖపద్మము చూచి అతడు
ఆమెయే సీత అయిఉండునని భావించెను.

రాక్షసశ్రీలు నిద్రించుచున్నప్పుడు అతడు చెట్లు కొమ్మె మీద
కూర్చుండి రామునికథ గానముచేయ నారంథించెను.

మృదుమధురమైన ఆ గానము వినబడినప్పుడు సీత హృదయము
అధిక సంతోషము పొందెను.

హనుమంతుడు మేలగా చెట్లకొమ్మనుండి దిగి సీత ఎదుట
నిలబడెను.

మొదట సీత రావణుడే కోతి రూపము ధరించి అక్కాడికి వచ్చి
ఉండునని తలంచి భయపడెను.

హనుమంతుడు ఆమెకు నమస్కరించి రామునివార్త ఎరిం
గించెను.

అతని మాట నేర్చు వినయ సంపద చూచి సీత తనకు మంచి
రోజులు వచ్చేనని భావించెను.

అతడు సీతకు రాముని ఉంగరము ఇచ్చి కొలది రోజులలోనే
రాక్షసభయము తొలగునని ఓదార్చెను.

రావణుడు రెండు నెలలు మాత్రము గడువు ఇచ్చేనని అతనికి
తెల్పి సీత రాముని వానరానేనతో వెంటనే లంకకు రపింపు
మని ప్రార్థించెను.

Hanuman wanted to know the strength of Ravana.

He broke the branches of the Asoka trees and destroyed the garden.

Ravana's servants went and informed him of the great valour of Hanuman.

Ravana became angry and sent Rakshasa armies to kill him.

The Rakshasa armies went and attacked Hanuman with great enthusiasm but were killed by him.

The news of the defeat of his armies astonished Ravana who sent his eldest son Indrajit to kill Hanuman.

As Indrajit could not kill him he bound him with Brahma-
stra and brought him to the court of Ravana.

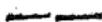
Ravana asked Hanuman "who are you? From whom
do you come; why did you destroy the garden and kill
the Rakshasas?"

Hanuman replied that he was Rama's messenger and
that he had to kill the Rakshasas to protect himself.

Hanuman also told him about the greatness of Rama and
advised him to send back Sita immediately if he wanted
to live.

When Ravana wanted to kill him out of great anger
Vibhishana, his brother, interfered and said that
messengers should never be killed.

Ravana asked his servants to tie some pieces of cloth to
the tail of Hanuman and set fire to it.

22nd Day

COMPOUNDS (contd)

1. In a Dwandwa compound all the members have equal importance.

2. The Dwandwa compound is generally in the Plural Number.

రామలక్ష్మణులు ; తల్లిదండ్రులు.

3. Bahuvrihi is a compound in which importance is given to something outside the words of the compound.

చక్రపాణి = Vishnu.

నలువ (Person having four faces) Brahma.

4. When dissolved it is generally explained by adding కలవాడు, కలవారు, కలది or కలవి according to the number and gender of the meaning denoted by the compound.

చక్రపాణి - చక్రము పాణియందు కలవాడు - విష్ణువు.

నలువ - నాలుగు ముఖములు కలవాడు - బ్రహ్మ.

పద్మాంశు - పద్మములవంటి అష్టలు కలది - తృతీ.

కృతాపరాధము - చేయబడిన అపరాధముకలది.

5. The particle సహ, Which is optionally changed to స, is compounded with a noun which takes the Instrumental case and forms a Bahuvrihi compound. This is called సహపూర్వపద బహుప్రీపిం.

సహప్రతుదు - ప్రతునితో కూడినవాడు.

6. An Avyayibhava compound contains two members the first of which is generally an Adverb. This begins with యథా, ప్రతి, ఆ, ఉప and other adverbs and is mostly సాం స్కృతిక. When dissolved, other words have to be used to explain it.

ప్రతిదినము - దినము దినము - Daily.

యథాళక్తి - శక్తిని అతిక్రమింపకుండ. యథావిధి; యథా శాస్త్రము; యథాశ్వర్యము etc.

ఆచాలగోపాలము - బాలయ మొదలుకొని గోపాలుర వరకు; ఆనేకు హిమాచలము; ఆ చంద్ర తారార్గము.

7. The whole అవ్యాయాభావ is generally an Adverb.
Some more Adjectives.

M.	F.	N.
క్రూరుడు	క్రూర	క్రూరము - cruel.
దుష్టుడు	దుష్ట	దుష్టము - bad, wicked.
సాధువు	సాధువు	సాధువు - good.
చపలుడు	చపల	చపలము - wavering.
ఘనుడు	ఘన	ఘనము - great.
కుటీలుడు	కుటీల	కుటీలము - wicked.
కరినుడు	కరిన	కరినము - crooked, hard.

పంకర = curved.

ఉచితము |
యుక్తము | Proper

ఓర = Side; ఓరచూపు = Side glance.

గట్టి = Hard.
బు

మృదులము, మృదువు = Soft.

దటము = Thick.

లఘువు = Light.

తిన్న = Straight.

వదులు = Loose.

సీరము = Firm.

హీనము = Mean.

వెర = Perfect.

మలినము = Dirty.

ముద్దు = Dear.

ROOTS

కలసిమెలసి ఉండు - To live intimately.

గ్రహించు - To take, to accept, to understand.

చిక్కిపోవు - To become emaciated.

నిలువు (నిలుచు - నిలుపు Casual) - To stop, to maintain,
to establish.

సంహరించు - To kill.

కాలినడక (N.) - Walking by foot.

రాజ్యము (N.) Kingdom.

లక్ష్మి (F.) - Goddess of prosperity.

స్వర్గము (N.) - Heaven.

రాములక్ష్మణులు తండ్రిమాట నిలుపుటకై అడవికి అరిగి దుష్ట
లైన రాక్షసులను వాడి బాణములతో సంహరించిరి.

రాముడు పథార్యుడై అడవికి అగుగునపుడు అయోధ్యలోని
ప్రజలు ఆబాలగోపాలము మిక్కిలి దుఃఖించిరి.

విష్ణువు చక్రపాణి; రాముడు కోదండపాణి; శివుడు శూలపాణి.

మూడు కన్నులుకలవాడు అగుటచే శివునికి ముక్కంటి అను
నామము కలిగినది.

సీత అత్తమామలను ఆతి.భక్తితో నేవించెను.

మానవులు అందరు ఆన్నదమ్ములవలె కలసిమెలసి వర్తించు
నపుడు ఈ లోకమే స్వగ్రహికము అగును.

మహాత్ముల హృదయములు శిలలకంటె కలినములు; పువ్వుల
కంటె మృదులములు.

సాధుహింస చేయరాదు; వంకరమాటలు పలుకరాదు.

శంకరాచార్యులు ఆసేతుహిమాచలము కాలినడకతో తిరిగి
వచ్చెను.

శూర్పణభి సుధరాకారముతో వచ్చి రాముని ఊరచూపులతో
చూడమేదలిదెను.

ఆమె కుటీల రాక్షసి అని గ్రహించి రాముడు ఆమెను తిన్నగా
వచ్చినదారిని పొమ్మని కోరెను.

నిర్వుల హృదయ ఐన శబరి తన ఆళ్ళమమనకు వచ్చిన రామ
ఉత్కుణులను యథావిధిగా ఘూషించెను,

Rama displayed great respect towards his parents.

Nala and Damayanti had to leave the kingdom and go to the forest on account of bad fate.

They had to live among cruel animals wearing dirty clothes.

The goddess of fortune is fickle-minded and does not live permanently at one place.

My brother went to cinema with his family and took my younger and elder sisters also.

The eyes of deer are very beautiful and ladies who have eyes like those of the deer are called మృగాక్షలు.

Having folded his hands (కృతాంజలి ఏ), Hanuman stood before Sita who was thinking of Rama.

Everyday I go to the market to bring vegetables.

The Pandavas lived for twelve years in thick forests along with their wife.

Sita put the ring given by Hanuman on her little finger. It was quite loose as she was much emaciated.

Though Karna tried to raise the wheels of his chariot as far as his power permitted (యథార్థకీర్తన) he could not do so.

Brahma and Saraswati have a swan as their vehicle.

- X -

23rd Day

ADVERBS (అవ్యాయములు)

1. Adverbs have no gender, number or case.
2. When గా (కా Infinitive form of the root అగు) is added to Adjectives or Nouns, they give Adverbial meaning.

సుందరముగా = Beautifully.

అందముగా = Beautifully.

వేగముగా = Quickly.

3. Conjunction is a word which merely joins together sentences or words.

అను is a conjunction which joins together words and is generally used after each one of them.

రాముడును లక్ష్మణుడును = Rama and Lakshmana.

4. Interjection is a word expressing sudden feeling or emotion like joy, grief, surprise or approval.

అవ్యాయములు :

అంత = Then; Afterwards; అప్పుడు = Then.

ఇంక = Hereafter; More; Yet; Henceforth.

ఇప్పుడు = Now.

ఎంత = How much.

ఎక్కుడ = Where.

ఎడల = In case;

ఎప్పుడు = When.

ఎవ్వరు = Who; ఏది = Which; ఏని (Pl.)

ఏని = If; ఏన్ = If; Either or.

ఏల = Why.

ఏన = Either or; Though.

ROOTS

అ స్తమించు = To set.

ప్రయాణము + అగు = To start.

వరించు = To describe.

వీచు = To blow.

NOUNS

అవ్యాప్తము (N.) = Invitation,

ఇబ్బంది (N.) = Difficulty.

ఒందొరులను = One another.

చిత్రకారుడు (M.) = Painter.

చిత్రము (N.) = Picture.

చీకటి (N.) = Darkness.

ప్రయాణము (N.) = Journey.

పూర్ణ ము (F.) = Full-moon day.

ఒహంమానము (N.) = Present, Prize.

కూడ = Also. చల్లగా = Coolly.

చో (Generally used after ఇన) If.

తరువాత, పిమ్మట = Afterwards; తప్పక = Without fail.

సుమా = Indeed.

CONJUNCTIONS

అంతేకాదు = Not only that.

ఉను = and.

కాని = But; కావున, కాబట్టి = Therefore.

మరియు = Moreover. లేక = Or.

INTERJECTIONS

అహః; హః = Ah!

అయ్యా = Alas; అక్కటా; కటా !

వానలు బాగుగా కురిసినవి కావున ఈఎటికి ఇంక నీటి ఇబ్బంది ఉండదు.

మొన్న పరీక్షలకు కూర్చుంటేని కాని జ్వరముచే సరిగా వ్రాయ లేకపోతిని.

సూర్యుడు అస్తమించుచున్నాడు కావున ఇంక ఇంటికి పోవలయ్యును.

నేనైన తమ్ముడైన తప్పక పెండ్లికి వచ్చేదము.

ఇంతవరకు ఎక్కుడ ఉంటివి? నీకౌరకు వెదకుచుంటిని.

అక్కారుని ఆహ్వానము వినగానే కృష్ణుడును బలరాముడును ఘథరకు ప్రయాణమైరి.

నీవు బడికి వెళ్లుట పాతములు నేర్చుకొనుటకా లేక ఆటలు ఆడు కొనుటకా?

సీవు త్వరగా రావలయునుసుమా లేనిచో మనకు రైలు అందదు.

దొంగ తప్పుచేనెను కొబట్టి అన్ని దెబ్బలు తినియు ఉరుండెను.

అహ ! నేడు గాలి ఎంతచల్లగా వీచుచున్నది !

Alas ! many huts in the village were burnt yesterday.

The painter painted the picture very beautifully but could not get the prize.

Rama and Lakshmana could not leave one another. That is why Lakshmana also followed Rama to the forest. I went to see your teacher yesterday but then he was not in the school.

Alas ! the bus ran over the old woman who was walking slowly on the road.

Oh ! I can not describe the beauty of the scenery in the garden on the fullmoon day.

Duryodhana had no love towards the Pandavas. Not only that, he wanted to kill them if possible.

Try to know who you are, whence you have come and where you have to go.

Sages do penance in the forest living on leaves and fruits.

Hanuman approached Rama and Lakshmana and told them that he was the minister of Sugriva, the king of the monkeys. Moreover he informed them that Sugriva was wishing to make friends with them.

24th Day

IMPORTANT RULES OF SANDHI I.

1. Sandhi is compulsory in a single word, in a compound, and when Upasarga and a root are combined. But in a sentence it is left to the discretion of the writer.

అయిన; సంఘ + బొన్నుత్యము = సంఘొన్నుత్యము;
ప్రతి + ఈక్షించు = ప్రతిక్షించు.

2. There are some places where Sandhi is natural and where it is observed even in the spoken language. It is proper to observe Sandhi in such cases and in other cases it is advisable to observe విసంధి (ie) to keep the letters as they are without affecting Sandhi.

3. Sandhi is compulsory-

- (a) When the first word ends in ఁ and the second word begins with any vowel except ఔ.

రాముడు + ఎక్కుడ = రాముడెక్కుడ.

వనము + అక్కుడ = వనమక్కుడ.

- (b) When a word beginning and ending in a vowel is repeated.

ఆహా + ఆహా = ఆహాహా.

ఓహా + ఓహా = ఓహాహా.

బోర + బోర = బోరార.

- (c) When a word ends in a vowel and is followed by a non-word (అవద) beginning with a vowel:

మూర + ఎదు = మూరెదు.

వీసె + ఎదు = వీసెదు.

- (d) When names ending in vowels are followed by అయ్య, అమ్మ, అన్న or అక్క.

రామ + అయ్య = రామయ్య; రామ + అన్న = రామన్న.

సీత + అమ్మ = సీతమ్మ; సావిత్రి + అక్క = సావిత్రక్క.

- (e) When a verb in the Second Person ending in ఇ is followed by any vowel—

వచ్చితివి + అని = వచ్చితివని.

వెళ్ళితిరి + ఏల = వెళ్ళితిరేల.

4. Sandhi is optional :-

- (a) When the first word happens to be a ద్రుతప్రకృతిక ending in ఊ.

వచ్చుచు(న్) + ఉన్నాడు = వచ్చుచున్నాడు; వచ్చుచున్నాడు.

నాకు(న్) + అతడు = నాకతడు: నాకునతడు.

నాయందు + అతనికి = నాయందతనికి; నాయందునతనికి.

- (b) When the first word ends in ఔ and is followed by any vowel.

మేన + అత్త = మేనత్త; మేనయత్త.

పుటీన + ఇల్ల = పుటీనిల్ల; పుటీన యిల్ల.

చూడక + ఉడెను = చూడకుఉడెను; చూడకయుండెను.

Exception: When the first word ending in ఆ happens to be a తత్వము, a Nominative of address or a Noun in the feminine gender, Sandhi should not be observed.

దూత + అతదు = దూతయతదు.

మిత్రమ + ఇటు = మిత్రమ యిటు.

అమృ + ఇచ్చెను = అమృ యిచ్చెను.

(c) When words like ఏమి, మరి, కి, అది, అవి, ఇది, ఇవి, ఏది and ఏవి ending in ఇ and verbs ending in ఇ are followed by a word beginning with a vowel.

ఏమి + అని = ఏమని; ఏమయని.

అది + ఎక్కుడ = అదెక్కుడ; అది యొక్కుడ.

వచ్చిరి + అని = వచ్చిరని; వచ్చిరి యని.

5. In cases where there is no Sandhi, when a word which is a Kala ending in a vowel is followed by another word or a Nonword beginning with a vowel, య్యు is inserted between them.

అమృ + ఇచ్చెను = అమృయిచ్చెను (అమృ + య్యు + ఇచ్చెను).

హారి + అందు = హారియందు.

నా + అందు = నాయందు.

When అవ (Non-word) follows a Noun ending in ఇ Sandhi is optional.

పది + అవ = పదవ, పదియవ Tenth.

When the first word happens to be a ద్రుత ప్రకృతిక either Visandhi may be observed or న్న is naturally inserted between the two words.

రామునిచేత + అతడు = రామునిచేత అతడు,
రామునిచేత నతడు.

6. క, చ, ట, త and వ coming after a ద్రుత ప్రకృతిక are optionally changed to గ జ డ ద and బ respectively. This change is compulsory when they follow Infinitive forms.

పూచెను షావులు; పూచెను బూవులు
తోచెను చుక్కులు; తోచెను జుక్కులు.
చేయ(న్న) కలడు = చేయగలడు
చూడ(న్న) పడెను = చూడబడెను.

7. When a తద్దర్శక Participle or the first member of a షష్ఠి తత్త్వరూప ending in ఇ is followed by a word beginning with a vowel న్న is inserted between them.

చేయ + అతడు = చేయనతడు
చేసెడు + అతడు = చేసెడునతడు
రాజు + అజ్ఞ = రాజునొజ్ఞ

In the latter case Visandhi may also be observed
రాజు అజ్ఞ.

ROOTS

అను = To say; To call

అనుదెంచు = To come

(కొని + పోవు)కొంపోవు = To take.

దెబ్బులు + అడు = To fight; To quarrel

ఇలవంతము + చేయు = To force; To insist

NOUNS

అనువు (N.)

అనారోగ్యము (N.) = Ill-health

అనురథి (F) = Heaven

అనటిపండు (N.) = Plantain fruits

అనసకాయ (N.) = Snake melon

కొంచెను (Adj.) = Little

కొండ (N.) = Hill; Sky

కొదువు (N.) = Inferiority

జాతి (N.) = Tribe; Caste

తోటకూర (N.) = Leafy vegetable

వనులు (N.) = Cattle

వ్యాజ (N.) = Worship

పొరుగు (Adj.) = Neighbouring

బుట్ట (N.) = Basket

వంకాయ (N.) = Brinjal.

వర్ణము (N.) = Colour; caste.

వేఱు (Adj.) = Different

శ్రీసాధుడు (N.) = Name of a great Telugu Poet.

మా పొరుగింటి వారందరు నీన్న కాశి కరిగిరి. వారెప్పుడు తిరిగివత్తురో మేమెరుగమ్మ.

నీవిషుదు సంత కరిగి రెం డానపకాయుఱను మూడణల తోట కూరయు బ్లైటెడరటి పండును తెచ్చు.

పసుల వన్నె వేరు పాలేకవర్ణ మౌ
పుష్టుజాతి వేరు హూజ ఒకటి
అనువుకానిచోట అధికుల మనరాదు
కొంచెముండుపెల్ల కొదువ కాదు
కొండ అద్దమందు కొంచెమై ఉండదా.

ఓహోహో ! పున్నమ వెన్నెల అంద మేమని వర్ణింతును!
జ్యోరముతో బడికి ఎందుకు వెళ్ళితివని మా అన్నయ్య కోప
వడినాదు.

మా అబ్బాయికి తెల్లని వన్నియు పాలు సల్లని వన్నియు నీళ్ళ.
అరుగుచున్నాడు శ్రీనాథ దమరషుటికి.

నావలన అతనికెటి అపకారమును జరుగబోదు.

మా నాన్నగారు ఆరవ ఏట నన్ను బడియందు చేర్చి యుండిరి.
'పొరుగూరినుండి ఎప్పు దరుదెంచితివి. ఏమేమి తెచ్చితపి' అని
మా అన్నను అడిగితిని.

Who gave this book to you ?

My elder brother gave this book to me.

Abhimanyu is the son of Arjuna and the nephew of Srikrishna.

This house is ours and that (house) is theirs.

I sold one vis brinzals.

Many Rakshasas were killed by Rama in the battle.

My mother asked me what I did in the temple.

Rama would not have gone for the golden deer if Sita had not compelled him to do so.

In those days my elder sister and her mother-in-law were frequently quarrelling with one another.

Your father's sister told me about your ill-health.

Alas ! Alas ! that house is being burnt.

Dasaratha cried in grief, "Rama, do not go to the forest. Remain in Ayodhya alone. I can not live if you go away."

25th Day

RULES OF SANDHI II (Continued)

1. ము at the end of the first member of a Karmadharaya Compound and sometimes of a Tatpurusha Compound is changed to పు or ఉపు.

సరసము మాట = సరసపుమాట; సరసంపుమాట.

సింగము పిల్ల = సింగపుపిల్ల; సింగంపుపిల్ల

కన్నము దొంగ = కన్నపు దొంగ; కన్నంపుదొంగ.

2. When the second member of a Karmadharaya Compound and sometimes of a Tatpurusha Compound begins with a vowel and the first member ends with అ, టు is inserted between them.

నిద్దము + అద్దము; నిద్దపు అద్దము; నిద్దపుటద్దము (Smooth mirror).

నెయ్యము + అలుక; నెయ్యపు అలుక; నెయ్యపుటలుక (Anger with love).

రత్నము + ఉంగరము; రత్నపు ఉంగరము; రత్నపుటుంగరము

గౌడ్ర + ఆవు; గౌడ్రటావు (A barren cow)

కరకు + అమ్ము = కరకుటమ్ము (A sharp arrow)

వేలపు + ఆవు = వేలపుటావు (Cow of the gods)

The insertion of టు is optional when the first member happens to end in రు as in పేరు, చిగురు, పొదరు.

పేరు + ఉరము = పేరుటురము; పేరురము Broad chest.

చిగురు + ఆకు = చిగురుటాకు; చిగురాకు; Tender leaf

పొదరు + ఇల్ల = పొదరుటీల్ల; పొదరిల్ల; Cottage made of leaves.

3. When the words పేద, బీద, ముద్ద, బాలెంత, జవ, మనుమ, గొడ్డ ఇతి. happen to be the first members of a కర్మభారయ compound and are followed by అలు which means a woman in general రు is inserted between them.

పేద + అలు; పేద + రు + అలు = పేదరాలు A poor woman.

బీద + అలు = బీదరాలు.

ముద్ద + అలు = ముద్దరాలు.

బాలెంత + అలు = బాలెంతరాలు.

జవ + అలు = జవరాలు = A young woman.

మనుమ + అలు = మనుమరాలు = A grand Doughter.

గొడ్డ + అలు = గొడ్డరాలు.

When the first member happens to be a Tatsama and is followed by అలు the ending అ is changed to ఏ and then రు is inserted between them.

గుణవంత + అలు; గుణవంతు + రు + అలు = గుణవంతరాలు.

దుష్ట + అలు = దుష్టరాలు; A bad woman

4. క, చ, ట, త, వ in the beginning of the second member of a Dwandwa Compound are changed to గ, స, డ, ద, వ respectively.

కూర + కాయ = కూరగాయలు Vegetables.

తల్లి + తండ్రి = తల్లి దండ్రులు Mother and father

కాలు + చేయ = కాలు నేతులు Leg and the hand

అక్క - + చెల్లె య = అక్క - నెల్లె ండ్రు Elder sister and the younger sister.

This change, though compulsory according to Grammar, is only optionally observed.

అతడు పద్యము చదువునపుడు నేను వినలేదు. ఆ పద్యము
నర్థము నాకు తెలుపుము.

నై కిలు మీద పోవునత డెవరో ఎరుగుదువా ? అతడు మా
మనుమరాలి మగడు.

నకులు డర్జును ననుజుడు; సహాదేవ నన్న.

నిన్న సర్కుసులో సింహాషుపిల్లను చూచితిని. ఏనుగు వచ్చినపు
డది ప్రకృతు పోయినది.

పోలీసులు కన్నపుదొంగను వట్టుకొని భై దునకు తీసికొని
పోయిరి.

గౌడ్రుటావు పిదుక కుండ కొంపోయిన
వండ్లు రాల తన్న పాల సీదు
లోభివాని నడుగ లాభంబు లేదయా.

సత్యభామ కృష్ణనిపై నెయ్యపుటలుక చూపేను.
కృష్ణదామెను ఓదార్చెను.

వేలుపుటావునకు కామధీను వని పేరు.

ఇది కడు ముద్దరాలు పను లేమియు చేయగనేరడు.

గౌడ్రురాలికి తెలియునే బిడ్డబాధ ?

“తాటక దుష్టరాలు. అందుచే ఆమెను చంపినను పాపము
రాదు” - అని విశ్వామిత్రుడు రామునితో చెప్పేను.

కోకిల చిగురాకులు తిని కమ్మగా కూయుచున్నది.

Arjuna discharged a sharp arrow at Karna who was trying to raise the wheels of his chariot.

Some people speak pleasant words though they are cruel by nature.

The young woman stood before a smooth mirror.

Hanuman gave Rama's ring made of jewels to Sita who sat under the Asoka tree.

Baka gave a blow on the broad chest of Bhima who was eating the food on the cart.

The tiger followed the cow that was going into the cottage of the sage.

My mother called the poor woman going in the street and gave her a saree.

A daughter-in-law who does not have a mother-in-law appears to be a lady full of good qualities (గుణవంతురాలు).

A lady who delivers a child is called a mother in bed (బాటెంతరాలు).

The minister carried out the order of the king.

Sita and Rama are the parents of Kusa and Lava.

The infant is moving his hands and legs and is weeping for milk.

RULES OF SANDHI-III (Contd.)

1. ర at the end of శరు and చిరు and ద at the end of కదు, నిదు and నదు substitute double ట (ట్లు) for them when a word begining with a vowel follows them.

చిరు + ఎలుక = చిట్లు + ఎలుక = చెత్తెలుక Small rat.

కదు + ఎండ = కట్లు + ఎండ = కట్టెండ Very hot sun.

నిదు + ఊరుపు = నిట్టురుపు Long sigh.

నదు + ఇల్లు = నట్టెలు Middle portion of the house.

2. All the letters (that come) after the first vowel in the following words are omitted when they are compounded with other words.

లేత + దూడ; లేదూడ A tender calf.

పూవు + దండ; పూదండ A garland of flowers.

క, చ, ట, త, వ that happen to be in the beginning of the second word are changed to గ, జ, ద, ధ respectively.

పూవు + తోట; పూతోట; పూదోట

లేత + కొమ్మె; లేకొమ్మె; లేగొమ్మె

మీదు + కద; మీకద; మీగద.

When the words పది and తొమ్మిది are compounded with తొమ్మిది and పది respectively ంద and ంజ are substituted for the initial త and వ in them.

వది + తొమ్మిది; వ తొమ్మిది; పందొమ్మిది Nineteen.

తొమ్మిది + పది; తొ పది; తొంబది Ninety.

3. The words కడ, ఎదురు, చివర, తుద, నడుము, పగలు, బయలు, మొదట etc. are repeated to denote భృశార్ద (Very much or high degree) all the letters that come after the first vowel in the original word substitute ట్ల (Double ట with the vowel అ) for them.

కడ + కడ, క + కడ; కట్లకడ; At the very end.

చివర + చివర; చి + చివర; చిట్లచివర At the very end.

తుద + తుద; తు + తుద; తుట్లతుద.

ఎదురు + ఎదురు; ఎ + ఎదురు; ఎట్ల ఎదురు At the very front.

నడుమ + నడుమ; న + నడుమ; నట్ల నడుమ At the very middle.

పగలు + పగలు; పట్లపగలు In the clear day.

మొదట + మొదట, మొట్లమొదట At the very outset.

బయలు + బయలు; బట్లబయలు Very open.

4. When words are repeated case terminations at the end of the original words are generally dropped.

అక్కడన్ + అక్కడన్ = అక్కడక్కడన్ Here and there.

ఇంటన్ + ఇంటన్ = ఇంటింటన్ In every house.

ఉరన్ + ఉరన్ = ఉరూరన్ In every village.

The words ఇంచుక and నాడు drop the final letters optionally when they are repeated.

ఇంచుక + ఇంచుక = ఇంచు + ఇంచుక = ఇంచించుక: ఇంచు కించుక Little by little.

నాడు + నాడు; నానాడు Day by day; Gradually.

5. The following words drop the Nominative termination ము optionally.

చరిత్రము;	చరిత్ర	History.
అభిలాషము;	అభిలాష	Desire.
ప్రతిమము;	ప్రతిమ	Illusion.
వేగము;	వేగ	Speed.
హంసము;	హంస	Swan.

6. When the terminations య, ల, న follow the ending ము of words is optionally dropped and the preceding vowels are lengthened.

ముత్యము + య = ముత్య + య = ముత్యయ

రంపము + న = రంప + న = రంపాన

వృక్షము + లను = వృక్ష + లను = వృక్షిలను

7. ఆ, ఈ, ఏ are pronouns and are given the name త్రిక which means three. The initial consonants, except శ, ష స, హ and ర, of the words following త్రిక are doubled and when they are doubled ఆ, ఈ, ఏ become short.

ఆ + కన్య;	అక్కున్య;	అక్కున్య.
ఏ + చోట;	ఎచోట;	ఎచోట.
ఏ + కద	ఎక్కుడ;	ఎక్కుడ.
ఈ + కద;	ఇక్కుడ;	ఇక్కుడ.

8. The ending ము of the following words is changed to ప when they are compounded with other words.

పాము + రేడు = పాపరేడు King of the serpents.

జనుము + నార = జనుపనార Fibre of a plant Called జనుము.

వేము + చెట్టు = వేపచెట్టు.

ఇనుము + మార్గము = ఇనుపమార్గము Railway.

మినుము + రొట్టు = మినుకరొట్టు Bread made of black gram.

ప్రేము + సజు = ప్రేపసజు Basket made of cane.

“నేను వలలో చిక్కుకొంటేని. ఈ వల త్రాళ్ళు కొరికి నన్ను కాపాడుము” — అని సింహము చిట్టెలుకను ప్రార్థించెను.

ఆనుపత్రిలో రోగి బాధచే నిట్టార్పులు పుచ్చుచుండ వైద్యదరు దెంచి ప్రేప సజులో నుండి మందు తీసి అతనికి ఇచ్చేను.

ఆ మందు తీసికొన్న తరువాత రోగి బాధ ఇంచించుక తగ్గి జొచ్చేను. నానాటికి అతని ఆరోగ్యము బాగు పడెను.

పందొమ్మెది రోజులు అయిన తరువాత అతడు అక్కడక్కడ ఆగుచు ఇంటికి నడచి వెళ్ళేను.

అతడు నట్టిట కూర్చుండి చదువుకొనుచుండ ఒకనాడు వైద్యదు అతనిని చూచుటకు వెళ్ళేను.

రోగి ఇల్లు ఒక ఘ్రాదోట నటనడుమ ఉండెను. ఆ ఇంటికి ఎటు ఎదుట ఒక పెద్ద వేపచెట్టు ఉండెను.

మొట్టమొదట వైద్యదు రోగి యిల్లు కనుగొనలేకపోయెను.

అతడచ్చటచ్చట తిరిగి తుట్టతుదకు ఆ యింటి దగ్గరకు వచ్చేను. రోగి వృష్టిల నడుమ నుండి అతనిని చూచి ఎదుగుగా వేళ్ళి నట్టింటికి తీసికొని వచ్చేను.

వైద్యదు ఇనుప కుర్చీమీద కూర్చుండెను. రోగి అతని మెదలో ఘూసంచపేసి నమస్కరించెను.

వైద్య దచ్చట తొంబది నిమిషములు కూర్చుండెను. రోగి అతనికి ముత్యాల హోరము బహుమానముగా ఇచ్చేను.

అతడు మొట్టమొదట డానిని తీసికొనలేదు. కానీ రోగి ప్రార్థించుటచే చిట్టచివరికి గ్రహించెను. రోగి ఆ విధముగా తన కృతజ్ఞత వెలిడించెను.

The cow came running from the field in the very hot sun to see the tender calf that was sleeping under the neem tree.

Krishna went with his friends to the houses of the Gopikas in the clear day and after eating butter and cream drank curd and buttermilk.

The thief stole many valuable things in every house in the village and was pretending to be a gentleman. At last he was caught while stealing and his conduct became quite wellknown to everybody.

The police men took him to every village and asked him to show them where and where he stole all the things.

The thief showed a girl that was going to school and said that he had stolen a garland of gold flowers from her neck in the very presence of her friends.

The policemen beat him with iron canes and in the end took him to the prison.

The elephant entered the flower garden and broke the tender branches of many trees.

The swans look like geese. They can separate water from milk but the geese can not do so.

The carpenter cut the tree with a saw and tied the pieces with ropes made of fibre of the జనుము plant.

Even the king of serpents who has two thousand tongues can not describe the taste of the bread of black gram prepared by my grand - mother.

27th Day

కృత్విశ్యయములు

KRIT AFFIXES (Primary Affixes)

1. The terminations used to form derivative bases in Telugu are of two kinds – కృత్తులు (Primary Affixes) and తద్దిత ములు (Secondary Affixes).

Krit terminations are added to roots and the Nominal bases formed by adding them are కృదంతములు.

Case terminations are added to the కృదంత and Tadhit bases.

2. Some Primary affixes and the changes that the roots undergo when they are added are shown below.
When the కృత్ �terminations beginning with క, గ, త, వ and ఇమి are added the ending క, గ, చ, య and వ of roots are dropped.

క	అలుగు	—	అలక	Anger
వ	ఎరుగు	—	ఎరుక	Knowledge.
వ	నడచు	—	నడక	Gait
పోవు	—	పోక	Going.	
మొలచు	—	మొలక	Tender Plant.	
వచ్చు(రా)	—	రాక	Coming.	
కను(కాను)	—	కానుక	Present.	
కినియు	—	కినుక	Anger	

ఇమి	కలగు	కలిమి	Prosperity.
		లేమి opp.	Poverty.
ఓరుచు		ఓరిమి	Patience.
కూరుచు		కూరిమి	Friendship.
ముదియు		ముదిమి	Old age.
త	చేయు	చేత	Action.
	కూయు	కూత	Crying, Making noise
	కోయు	కోత	Cutting.
	గియు	గిత	Line, Drawing,
	నేయు	నేత	Weaving.
	పోయు	పోత	Pouring.
	మూయు	మూత	Covering.
	మేయు	మేత	Grazing.
	ప్రొయు	ప్రొత	Sound.
	రోయు	రోత	Hatred.
	ప్రాయు	ప్రాత	Writing.
	శండు	శంత	Swimming.
కువ	అడగు	అడకువ	Modesty.
	మెలగు	మెలకువ	Awaking.
	వేగు	వేకువ	Early morning.
ఉ	ఆడు	ఆట	Play.
	ఓడు	ఓట	Defeat; Fear.
	పండు	పంట	Crop.
	పాడు	పాట	Song.
	ఘుంధు	ఘుంట	Flame.

టు	When this is added all the letters coming after the first vowel which is lengthened if short, are dropped.	వదు చెడు కరచు పొదుచు ఓదు	పాటు చేటు కాటు పోటు ఓటు	Fall. Ruin, Harm. Bite, Stroke, Pain. Defeat. Stroke.
----	--	--------------------------	-------------------------	--

త	ఆవులించు గిలిగించు	ఆవులింత గిలిగింత		Yawning. Tickling.
పు	మాయు మేయు కను (కాను) చూచు తలచు మరచు పొయిచు మెచ్చు వలచు వాచు అరచు	మాపు మేపు కానుపు చూపు తలపు మరపు పొయిపు మెప్పు వలపు వాపు అరపు		Fading. Feeding. Delivery. Sight. Idea. Forgetfulness. Beauty Praise. Love. Swelling. Crying.
ఇక	అలయు ఓపు కను (కాని) కోరు కూడు పోలు	అలయిక ఓపిక కానిక కోరిక కూడిక పోలిక		Exhaustion. Energy, Strength. Offering. Wish. Adding, Mixing. Meeting. Resemblance Comparison.

న	మన్మించు	మన్నవ	Regard.
	దీవించు	దీవన	Blessing.
	గడించు	గదన	Earning.
	వీచు* (వీవు)	వీవన	Fan.
గడ	మను	మనుగడ	Living.
ఇకి	కోరు	కోరికి	Wish.
	విను	వినికి	Hearing.
	చూచు(చూడు)	చూడికి, చూడిగై	Look.
వు	కొలుచు	కొలవు	Service.
	చచ్చు	చావు	Death.
	తడయు	తడవు	Delay.
అ	ఎండు	ఎండ	Sunshine.
	కాయు	కాయ	Nut.
అక	అమ్ము	అమ్మకము	Sale.
	వండు (వంటు)	వంటకము	Cooking, Cooked Preparation.
	వంచు	వంపకము	Sending, Division.
డు	అబ్బు	అబ్బాడు	Son-in-law.
	దంచు	దంపుడు	Pounding.
	దాచు	దాపుడు	Hoarding. Concealing.
	పెంచు	పెంపుడు	Rearing, Adoption.

* The ending *u* is changed to *u*.

ఉ	ఒప్పు	బహు	Beauty.
	పెట్లు	పెట్లు	Charity.
వది	నదచు	నదవది	Behaviour.
	కలుగు (opp)	తేవది	Poverty.
అవు	నగు	నగవు	Laughter.
	తగు	తగవు	Justice.
ఇ	చేయు	చేయి	Hand.
	ప్రాయు	ప్రాయి (ప్రాయ Plural)	Letter.

అతివ = Lady. మాఘము = Name of a month

ఏరు = Stream. (11th) in the శిరఖుతువు.

కావడి = A bangy or ycke. కావము(N.) = Curse.

కించి త్తు = Little. వటి = Empty.

చలి = Cold.

తరుచు = Frequent. ROOT

తుమ్ము = Sneezing. తీరు = To cease.

సిందె = A tender nut.

మదుగు = Clean soft cloth.

కలిమిలేములు కావడికుండలు.

కూరిమిగల దినములలో నేరము లేమియును కలుగనేరవు.

గడనగల మగనిచూచిన అడుగులున మదుగు లిడుదురతివలు.

కించిత్తు నల్లి కుట్టిన మంచమునకు చేటువచ్చు.

పాశెరుగని రాజుకోలువు వలదుర సుమతీ.

పెట్టుబోతలు లేని వటీకూతల;

హూలు పిందెలులేని వటీచెటులు.

మాఘుమాసపు చలి మంటలో పడినను తీరదు.

లంకమేతకు ఏటి ఈతకు సరి.

శాపాలకు చచ్చినవారు దీపనలకు బ్రిడినవారు లేదు.

సంపదలో మరపులు, ఆపదలో అరపులు.

తుమ్ముకు తమ్ముడులేదు కాని ఆవులింతకు అన్న ఉన్నాడు.

సెలవులలో ఆటలాడుచు పాటలు పాడుచు కాలము గడపితని.

నగవు నాలుగువిధాల చేటు.

వనిచేయు కోరిక కలదు కాని ఓరిమియు ఓపికయు లేవు.

Death is better than poverty.

There is resemblance between the gait of ladies and that of swans.

Anger is a sign of bad behaviour.

Men become friends by frequent comings and goings.

Having heard the sounds of the cocks. I woke up before day-break.

Sita saw the beauty of the golden deer while it was grazing at a distance and showered praises on it.

There is no medicine for the bite of a man.

Rama shewed great regard towards the sages and requested them to give their blessings to him.

There is swelling on the feet of my grand-father on account of old age.

With great modesty the disciples gave presents to their preceptors.

The living of a man without earning creates aversion.

I could not begin writing on account of exhaustion.

The looks of Surpanakha displayed great love towards Rama.

How much money did you get by selling the (the sale of the) crop of this year.

People can easily know the ideas of the poets if they read their writings with patience.

28th Day

తద్విత్తప్రయోగములు

తద్విత్త Affixes; Secondary Affixes.

తద్విత్తప్రయోగములు are derivative Nouns formed by adding తద్విత్త affixes to either Nouns or adjectives. Case terminations are added to the తద్విత్త bases as in the case of the కృదంత bases. Some Secondary Affixes, the meanings in which they are added and the changes that the roots undergo when they are added are given below.

తన	దొంగ	దొంగతనము	Theft.
భావార్థము: The sense of an	నల్ల	నల్లదనము	Blackness.
మంచి			
		మంచితనము	goodness.
Abstract Noun.			
రిక	కన్నె	కన్నెరికము	girlhood.
(భావార్థము)	చుట్టుము	చుట్టరికము	Relationship.
	పేద	పేదరికము	Poverty.
ఇమి	చెలి	చెలిమి	Friendship.
(భావార్థము)	పేరు	పేరిమి	Greatness.
	మేలు	మేలిమి	Goodness.
	వాడి	వాడిమి	Sharpness.
	వేడి	వేడిమి	Hotness.
న	నల్ల	నల్లన(నలుపు)	Blackness.

(భావార్థము)	తెల్ల పచ్చ	తెల్లన(తెలుపు) పచ్చన(పసుపు)	Whiteness. Greenness. Yellowishness.
	ఎర్ర	ఎర్రన(ఎరుపు)	Redness.
	కమ్మ	కమ్మన	Sweetness. Deliciousness.
	పుల్ల	పుల్లన, పులుపు	Sourness.
	తియ్య	తియ్యన(తీపు)	Sweetness.
	చక్క	చక్కన	Beauty.
ఉక	ఎమ్ము	ఎమ్ముక	Bone.
(స్వార్థము) (Own Sense)	నిప్పు	నిప్పుక	Spark of fire.

	M	F	
కా(M.)	అందము	అందగాడు	అందగ తియ Beautiful person
క తీయ(F.)	చెలిమి	చెలిమికాడు	చెలిమిక తియ Friend.
మతుబర్ధము = జూదము	జూదగము	జూదగాడు	జూదగ తియ Gambler.
In the sense of possession	బేరము	బేరగాడు	బేరగ తియ Purchaser.
	విలు	విలుకాడు	విలుక తియ Bowman.
	వేట	వేటకాడు	వేటక తియ Hunter.

(స్వార్థము)	చెలి	చెలికాడు M.	
క తీయ(F.)		చెలిక తియ F.	Friend
అరి	జాలము	జాలరి	Netman. Fisherman.
(మతుబర్ధము)	పూజ	పూజరి	
		పూజారి	Worshipper

చదువు	చదువరి	Educated person.
జూదము	జూదరి	Gambler.
టక్కు	టక్కురి	Deceive.
తగవు	తగవరి	Mediator who settles a quarrel with justice.
నేర్పు	నేర్పరి	Skillful person.
సిగ్గు	సిగరి	Bashful person.
ఇ	బేహారము	Merchant.
(మతుబర్ధము)	కడలు	Ocean.
	బండారము	Treasurer.
	మచ్చరము	Jealous person.
త	చాకి	Washer woman.
In the sense of a female of a certain caste	బోయ	A woman of the hill tribe.
	ప్రే	Shepherd woman
	సాలె	Weaver woman.
Sometimes ఎ is చెంచు	చెంచెత	A woman of the చెంచు Caste.
Substituted for the final vowel మాల before త	మాలెత	Harijan woman.
ఆది(F.)	వగ(లు)	Handsome woman.
This is added to plural forms in మతుబర్ధ	వన్నె(లు)	Coquette.
ఆ(M.)	వగ	Handsome man.
	వన్నె	do

ఇది	ముక్క	ముక్కిడి	A man without nose.
అభావర్థకము	వాలము	వాలిడి	„ without tail.
It indicates absence	వెరవు	వెరవిడి	„ without skill.
ఎడు	వీసె	వీసెడు	one vis.
It is added to Singular Nouns జేన in the sense of Measure = మానార్థ	గంవ	గంపెడు	Basketful.
In some cases the final గి is dropped	దోసిలి	దోసెడు	Double handful.
బంటి	రొమ్ము	రొమ్ముబంటి	Upto the chest.
దఘ్నార్థకము	కుత్తుక	కుత్తుకబంటి	Upto the neck.
In the sense of up to	మోకాలు	మోకాలిబంటి	Upto the Knee.
కొలది	మోకాల	మోకాలికొలది.	
పోతు			
తాచ్చిల్యార్థము	తిండి	తిండిపోతు	Glutton.
Indicates nature			
ఆము	పెండి	పెండ ము	Wife.
(మతుబర్థము)			
మయ	తన	తనమయము	
ప్రాచుర్యార్థము = Profusion or Excess (full of)	తమః		
Generally it is used to Sanskrit words alone.		త మోమయము	Full of darkness.

కొందరు పేదరికమును ఆరవ మహాపాతకముగా భావించిరి.
మంచిదన మున్నచో నల్లతనము వలన నష్టమేమి ?
పొరుగింటిలో నిన్న దొంగతనము జరిగినది.

ధర్మరాజునకును కర్మనకును గల చుట్టరికము సీకు తెలియునా?
వేసవిలో సూర్యుని వేడిమి నిష్పకలు చిమ్మె చుండును.
చెలిమియు కలిమియు కల జనుల మనుగడ సుఖమయముగా
ఉండును.

శకుని గొప్ప జాదగాడు; అర్జునుడు మేటి విలుకాడు; సహ
దేవుడు చాల అందగాడు.

అర్జునుని పరీషీంచుటకు శివుడు వేటకాని వేషమును. పార్వతి
చెంచెత వేషమును ధరించి అడవికి వెళ్లిరి.

సాలెత బట్టలు నేయును; చాత బట్టలు ఉతుకును.

శివుని మేను తెలుపు; కృష్ణుని మేను నలుపు; గులాబి రంగు
ఎరుపు; సంపెగ హూవు రంగు పసుపు.

ద్రోషది పంచపాండవుల పెండ్లము. దుర్యోధనుడు మచ్చరి
అయి ఆమెను నిండుసతలో అవమానించెను.

శాణారి దేవుని హూజకై గంపెడు హూవులు తెచ్చినాడు.

There is no goodness in enmity.

At one time Arjuna could not bear the sharpness of the
arrows of Karna.

The deceitful Sakuni was very skilful in gambling.

Surpanakha went to Rama in the form of a handsome lady
and expressed her love towards him.

Lakshmana gave her a fitting punishment by making her
noseless.

The fisherman went into the sea neck-deep, caught fish with his net and sold a basketful of them.

Gandhiji used to wear a small Khaddar Dhoti coming up to Knee.

The shepherd woman considered Krishna not merely as a beautiful person but also as god.

Anasuya and Priyamvada were the two female friends of Sakuntala.

You can know the sweetness and the greatness of the Telugu language if you read Potana's verses.

When Krishna saw Kuchela, friend of his childhood, he asked him what offering he brought for him.

In Sanskrit dramas Vidushakas are described as gluttons and heroines as bashful maidens.

29th Day

కారకము (Syntax)

1. The relation between a Noun and a Verb in a sentence is called Karaka. There are six Karakas belonging to the seven cases except the genitive which is not a Karaka case.
2. Below are given the terminations of the seven cases and the circumstances and the meaning in which they are used in sentences.
3. The Nominative case (దు, ము, వు, లు) indicates ప్రాతిపది కార (Meaning of the erude form of a word; రామ = రాముడు) Nominative of address (రాముడ) and ఉకార (Meaning expressed by the verbal termination (అభ్యాత). రాముడు రావణని చంపెను. Here the అభ్యాత (ఎను in చంపెను) is telling about the Agent కర and that is why it is put in the Nominative case రాముడు). It also indicates the number (రాముడు (Sing.) రాములు (Pl.) In Passive construction it denotes the object as then the అభ్యాత tells about the object (రామునిచే రావణుడు చంపబడెను).
4. The Accusative case (ని, ను, అ) denotes the object (ఏ) the person or thing upon whom or which the effect of an action takes place. దేవదతుడు వంటకమును వండెను.
5. Among the terminations of the Instrumental case.
 - (a) చే, or చేత denotes i the Agent or the Subject. In the passive construction.
రామునిచే రావణుడు చంపబడెను.

- ii and the instrument or the means by which an action is done.

రాముడు వాలిని బాణముచే చంపెను Instrument. ధనముచే సౌఖ్యము కలుగును. (Means) తో or తోడు can also be used for చే or చేత in the first case and వలన in the second case రాముడు బాణముతో వాలిని చంపెను. ధనమువలన సౌఖ్యము కలుగును.

- iii It is optionally used in the sense of వలన of the Ablative case in connection with verbs meaning to take, to know to hear etc.

ఈ వార్త మిత్రునిచే (వలన) ఎరింగితిని. రైతు ధనికునిచే (వలన) బుణము కొనియొను (గ్రహించెను).

- (b) తో or తోడు is used with words denoting the Instrument and expressing the sense of equality (**తుల్యార్థ**) or accompaniment (**సహార్థ**),

రాముడు వాలిని బాణముతో (చే) చంపెను (Inst.)
విలువిద్యయందు కర్మడు అర్థనునితో సమానుడు (equality).

Here the కు of the genitive also can be used. అర్థనునకు సమానుడు. రాజు సేనతో వచ్చెను (accompaniment).

- ii తో or తోడు is used with the Indirect object of the verbs having the meaning of చెప్పు (to tell).

అమ్మ ఆ వార్త నాన్నతో చెప్పెను (నాన్న �Indirect object).

Here కు also may be used నాన్నకు చెప్పెను.

- iii తో or తోడు is used with words denoting persons from whom something is studied regularly (with నియమ)

రామకృష్ణులు సాందిపనితో వేదములు అశ్వసించిరి.

Here సాందీపనితో means సాందీపనివలన. Nowadays సాందీపని యొద్ద or సాందీపని వద్ద is frequently used.

6. The Dative termination కొరకు is used with the Indirect object of the root ఇచ్చు (to give) సంప్రదాన.

జనకుడు రామునికొరకు సీతను ఇచ్చేను.

The dative terminations కొరకు and కై denote the sense of for or the for the sake of.

హనుమంతుడు సీతను వెదకుట కొరకు (వెదకుటకై) లంకకు అరిగేను.

In modern times కు is used instead of కొరకు or కై
రామునకు సీతను ఇచ్చేను.
వెదకుటకు లంకకు అరిగేను.

7. The Ablative termination వలన is used with words meaning
(i) a person or thing from whom separation (అపాయ); ii. fear
(భయ), iii. dislike (జుగుప్ప); iv. exhaustion (పరాజయ);
v. indifference (ప్రమాదము); vi. reception (గ్రహణ);
vii. birth (భవన); viii. protection (త్రాణ); ix. cessation
(విరామ); x. hiding (అంతర్థి); or xi. prevention (వారణ)
is caused.

- i. రాముడు రాజ్యము వలన తొలగేను.
- ii. నేను దొంగవలన (దొంగకు) భయపడితిని.
- iii. ధర్మరాజు పాపమువలన (పాపమునకు) ఏవగించెను.
- iv. నేను చదువువలన (చదువునకు) డస్సితివి.
- v. రావణుడు ధర్మమువలన (ధర్మమునకు) పరాకుపడెను.

- vi. రాజు ప్రజల వలన వన్నులు గ్రహించెను.
- vii. మనువు వలన మానవులు పుట్టిరి.
- viii. విదురుడు పాండవులను ఆపద వలన రక్షించెను.
- ix. జనకుడు భోగమువలన విరమించెను.
- x. కృష్ణుడు యళోద వలన దాగెను.
- xi. కృష్ణుడు అర్జునువి దుఃఖము వలన వారించెను.

In certain cases కు is substituted for వలన.

Sometimes ఉండి is added to వలన.

నారదుడు స్వర్గమువలన నుండి వచ్చేను.

హిమవంతమువలన నుండి గంగ ప్రవహించును.

Before ఉండి the terminations of the Accusative (ని, ను) or the Locative (అన్, అందు) are substituted for వలన.

స్వర్గమువలన నుండి — స్వర్గము నుండి

స్వర్గమందుండి

వాడూరి వలన నుండి వచ్చేను — వాడూరి నుండి వచ్చేను

వాడూర నుండి వచ్చేను.

The Ablative termination కంటె is used in connection with the words అన్యము, ఇతరము, హర్షము. పరము etc.

హింసకంటె అన్యము పాపము లేదు.

రామునికంటె ఇతరుడు దేవుడు లేదు.

అక్కుళుడు శత్రుఘ్నునికంటె హర్షము జనించెను.

ఉపకారముకంటె అచ్చపరమగునపుడు సంధి అగును.

Sometimes కు is used in the place of కంటె. శత్రుఘ్నునకు హర్షము; ఉకారమున కచ్చపరమగునపుడు. కంటె is used to denote comparison.

When one is distinguished from another in respect of class quality or action కంటె is used with the word from which the distinction is made.

అటవికుల కంటె నాగరులు జ్ఞానవంతులు.
పేదరికము కంటె చావుమేలు.

వట్టి^ఎ is used with qualities or actions (in the Accusative case) expressing cause.

రాముడు ధర్మమును బట్టి హృష్యదయ్యెను.
మిత్రుడు వచ్చుటనుటటి సంతోషము కలిగినది.

9. The genitive termination యొక్కు denotes సంబంధ (relation) of one noun to another.

This is optionally dropped.

రాముని (యొక్కు) తండ్రి
వాని (యొక్కు) మిత్రుడు.

The genitive termination లోపల or లో denotes నిర్ధారణ (distinguishing a thing or person from a group) and is used with the word denoting the group from which the distinction is made.

వానరులలో (లోపల) హనుమంతుడు మతిమంతుడు.
మనమ్యులలో క్షత్రియుడు శారుడు.

10. The Locative case (అందు) denotes అధికరణ (అదార or the place where an action takes place with reference to the subject or the object),

కుండయందు నీరున్నది.
ధర్మమందు కోరిక కలదు.
అన్నింటియందు దేవు దున్నాడు.

న is used in the sense of అందు and చేత with words that are lifeless and that end is ఈ.

నాకు ధర్మమున కోరిక కలదు	(ధర్మమునందు).
ఘటమున నీరున్నది	(ఘటమునందు).
రాముడు భాషమున వాలిని చంపెను	(భాషముచేత).

11. Words denoting time and distance are generally used in the Nominative case

మిత్రుడు రేపు వచ్చును, నేను నేడు చదువణాలను, దొంగ మైలు పరుగైతెను.

శీముడు తల్లికోరిన విధమున అన్నపండితో వేఖి బకాసురుని సంహరించెను.

కంసుడు మేనల్లాడై న కృష్ణునిచే సంహరింపబడెను.

శీముడు గదచే (తో) దుర్యోధనుని తోడలు విరుగగొట్టెను.

తల్లిప్రిచే (వలన) అధికసౌఖ్యము కలుగునని పెద్దలు చెప్పుదురు.

సీత క్షేమముగా ఉన్నవార్త హనుమంతునిచే (వలన) విని రాముడు మిక్కిలి సంతోషించెను.

రాముడు వానరసేనతో సముద్రముదాటి రావణునిపై దండెత్తెను.

కర్ణుడు శార్యమున అర్జునునితో సమానుడైనను, ప్రాహృతుడును గురువును ఇచ్చిన శాపములవలన యుద్ధమున మరణించెను.

నేను నేడు బడికి రాలేదని మా అమృకు చెప్పుకుము.

పాండవులు గ్రోణునితో విలువిద్యను అభ్యసించిరి.

ద్రువదుడు తన కూత్తురైన గ్రోపదిని పంచపాండవులకు భార్యగా ఇచ్చెను.

కౌరవులు బలవంతులే అయినను ధర్మమువలన పరాకు పడుటచే ఓటమి పొంది నశించిరి.

దనువువలన పుటీన రాక్షసులకు దానవులని పేరు.

Good kings do not think of taking additional taxes from the people

Krishna protected Droupadi from insult by giving her as many saris as required.

Now-a-days many people try to go to towns from the villages.

Sages desist from worldly pleasures.

Hanuman told Sita that there were many other monkeys equal to him and greater than him in valour.

Truthfulness is said to be nobler than all other good qualities.

A washerman is sometimes better than an educated man.

Nature appears to be beautiful on account of the coming of the spring.

Saraswathi is the wife of Brahma who is born of the lotus in the navel of Vishnu.

Kalidasa is great among the Sanskrit poets.

The cat is drinking the milk that is in the cup.

Prahlada told his father that God is in each and every place.

My father went to Delhi day before yesterday and will return day after to-morrow.

- X -

30th Day

వాక్యములు ; SENTENCES

1. A sentence contains a word or group of words. When there are many words they should be mutually related and uttered one after another without much interval.
2. A sentence is made up of two parts – the subject and the predicate. The Predicate includes the verb and the object when the verb happens to be transitive.

రాముడు వచ్చేను.

రాముడు రాక్షసులను సంహరించెను.

3. In some sentences the predicate contains a noun or an adjective.

రాముడు దశరథుని కుమారుడు.

మన్మథుడు నుందరుడు.

In such cases it may be considered the verb derived from the root అగు and having the gender and number of the subject is omitted.

రామలక్ష్ములు దశరథుని కుమారులు (అగుదరు).

సీత రాముని భార్య (అగును).

సీత గుణవంతురాలు (అగును).

మామిడిపండ్లు మధురములు (అగును).

Sometimes an interrogative pronoun forms the predicate.

రాముడు ఎవరు ?

సీత ఎవ్వరు ? (ఎవతె).

పుస్తకము ఏది ?

బండి ఎట్టిది ?
ఎల్లి

4. Generally the subject is either a noun or a pronoun. In some sentences the infinitive happens to be the subject of the verb. In such cases the infinitive gives the meaning of a భావారక or a verbal noun.

అనత్యము ఆచకూడదు (ఆదుట).

ఇతరులకు సాయము చేయవలయును (చేయుట).

పెద్దలను నిందించ తగదు (నిందించుట).

రేపు చదువ వచ్చును (చదువుట).

Here వచ్చును means కూడును or తగును.

5. In some sentences the verb forms of the root ఉండు are omitted.

రాముడు ఎక్కుడ ? (ఉన్నాడు).

సీత ఎక్కుడ ? (ఉన్నది).

పుస్తకము ఎక్కుడ ? (ఉన్నది).

బాలరు ఎక్కుడ ? (ఉన్నారు).

అక్కుడ ఎవరు ఉన్నారు ? రాముడు. (ఉన్నాడు).

6. Sometimes the subject is understood, and is to be guessed from the context.

ఇట్లు వెళ్లినచో నవ్వుదురు (చూచువారు; జనులు).

నలగురిలో నవ్వరాదని చెప్పుదురు (పెద్దలు).

పొండు (మీరు).

7. We find articles 'a' and 'the' in English. In Telugu there are no articles.

ఒకానొక ఒక is used in the place of 'a'.

పూర్వము ఒక గ్రామమున ఒక (ఒకానొక) బ్రహ్మాండు ఉండెను. ఒకానొక means a certain.

8. The Singular or the Plural may be used to denote a class.

జీవులలో మానవుడు శేషుడు.

పండితుడు పూజ్యుడు.

9. The plural is frequently used as a mark of respect. Sometimes వారు is added to the plural form ending in 'eo' which is changed to 'e'.

స్వాములు (స్వాములవారు); (స్వామివారు) గ్రామమునకు దయచేసినారు.

ఆచార్యులవారు ఎక్కుడ ఉన్నారు ?

Ascetics (సన్ధానులు) kings and great persons use the plural number while talking of themselves.

మేము రేపు కౌలవనకు వత్తుము.

మా వాక్యములు వేద సమ్మతములు.

గారు, or వారు is added to certain words as a mark of respect.

గురువు గారు, పంతులు గారు, అయ్యగారు.

అయ్యవారు, అమృగారు, అమృవారు.

10. Words meaning సంస్కరణ, సంఖార, లోహ, గుణ, రన e.c. are always used in singular.

వరి పంట; కండి పంట మొ॥

అముదము; ఇంగువ; ఉప్పు; చమురు.

ఇత్తడి; ఇనుము; బంగారు; వెండి.

తెలుపు; నులుపు.

తీపు; పులుపు.

12. Words meaning ధాన్య, క్రీడావిచేష etc. are always used in the plural number.

చోట్లు; వద్దులు; కందులు; పెనలు; మినుములు. చియ్యము; జీలకర్త; come under సంభార and therefore are used in singular.

గుజనగూళ్లు; బొమ్మల పెండిండు.
దాగిలి మూతలు; ఓమన గుంటలు.

13. Sentences are of two kinds: Complete (సంపూర్ణ) and incomplete (అసంపూర్ణ).

A sentence containing a finite verb is a complete sentence.

వాన కురియుచున్నది.

సాయంకాలము సూర్యుడు అన్నమీంచును.

రాముడు భార్యతోడను, తమ్మునితోడను అడవి కేగెను.

A sentence containing క్వార్క, వ్యతిరేక క్వార్క, చేదర్క is an incomplete sentence.

బాలుడు అన్నము తిని నిదించెను.

The boy took food and slept. In English this is a compound sentence as it contains two separate main clauses which are connected by and.

In Telugu, the verb in the first part which denotes the action first takes place is put in క్వార్క. This is an incomplete sentence which is sometimes expressed in English by a phrase also.

The boy slept after taking food.

రాముడు అడవికి వెళ్లి రాక్షసుల నంహారించెను.

Having gone to the forest, Rama killed the Rakshasas.

The boy has not taken food and is going to the school.

బాలుడు అన్నము తీవ్రకుండ బడికి పోవుచున్నాడు.

In English, this is generally expressed by a phrase.

The boy is going to school without taking food.

నీవు పెండ్లికి వచ్చిన నేను మిక్కెలి నంతోప్పింతును.

I shall feel very glad if you attend the marriage. (Adverbial clause of condition). Examples for other adverbial clauses and adjectival clauses are already given in the chapter on Sandhi. Generally the subject of the క్ష్యారక or వ్యతిరేక క్ష్యారక and the finite verb, in the same sentence is the same.

14. Compound sentences are rare in Telugu. When two sentences are connected by కావున, కాని, లేనిచో etc. they can be considered as compound sentences.

నేడు వాన కురిసినది కాని భూమి తడువలేదు.

రేపు మా అన్న ఉరినుండి వచ్చును; అందుచే (కావున) నేను బడికి రాను.

నేను ప్రాసిన ఉత్తరము మా తమ్మునికి అడి యుండురు; లేనిచో అతడు తప్పక వచ్చియుండును.

15. A group of sentences is called a మహావాక్య or a Paragraph.

16. In Telugu there is no fixed order in which words are to be used in a sentence. But generally the Subject and the Verb are placed one after another in a sentence. In Poetry this order changes according to the convenience of the Ganas.

Adjectives are generally placed before the Nouns or Pronouns which they qualify. Adverbs are placed before the verbs. There are certain words like ఐన, ఏని, ఏసి which have a fixed place in a sentence. They have to be used there alone.

Either father or mother should accompany our younger sister. నాన్న ఐన (కాని) అమృ ఐన (కాని) చెల్లెలతో వెళువలయను.

I wish to read either Ramayana or the Mahabharata.
నేను రామాయణమునేని భారతమునేని చదువగోరుచున్నాను.

పెండి కి సీవైన రాలేదు.

Even you did not attend the marriage.

నీవు రానిచో నేనైన వెళ్లెదను.

At least I shall go if you do not come.

నేను ఒక్క ప్రశ్ననైన ప్రాయలేకపోతిని.

I could not answer even one question.

ఆర్క్కయు చెల్లెలును నాలుగేసి పండ్లు తినిరి.

The elder sister and the younger sister ate each four fruits.

న్యాయమూర్తి వారిరుపురికిని రెండేసి రూపాయలు జరిమానా విధించెను.

The judge fined both of them each two Rupees.

Other words can be used in a sentence according to the convenience and the liking of the writer.

గాలి చలగా వీచెను; వీచెను గాలి చలగా.

చలగా గాలి వీచెను; వీచెను చలగా గాలి.

గాలివీచెను చలగా; చలగావీచెను గాలి.

17. The Verb must agree with its subject in Number, Gender and Person.

భాలురు నిద్రించిరి. కన్య వచ్చినది.

హావులు వాడినవి. పండు కుళ్యినది.

పెద్దలు వచ్చుచున్నారు, ఈ ఏదు వానలు బాగుగా కురిసినవి.

18. When the Subject contains two or more words the Verb will generally, be in the Plural Number.

రాముడును లక్ష్మీఉడును సీతకై వెదకిరి.

భాలుడును భాలికయు బడినుండి వచ్చుచున్నారు.

రాముడు అడవికి వెళ్ళుచుండ రాజును ప్రజలును విలపించిరి.

Sometimes the Verb agrees with the nearest Subject in Number and Gender.

తమ సేనలును వారును విశ్రమించిరి.

బంధువులును ధనములును మరణించినవారివెంట రావు.

ధనములును బంధువులును మరణించినవారివెంట రారు.

చెన్నుడును బుద్ధడెక్కిన గుర్రమును పుట్టణమునకు తిరిగి వచ్చెను.

When the words in the subject are connected by ఏని or కాని, the Verb will agree with the one nearest to it.

ఎడారులలో మృగములు కాని మనుషులు కాని కనపడరు.
ఎడారులలో మనుషులేని మృగములేని కనపడవు.

When the subject contains two words in the singular number connected by కాని, the verb will be either in the singular or in the plural number.

రాముడు కాని లక్ష్మీఱుడు కాని వత్తరు - వచ్చును.

When a verb agrees with two or more subjects of different persons connected by the conjunction ఉను, the first person has preference over the second or the third and the second over the third.

నేనును సీవును వెళ్లి తిమి.
వాడును సీవును తచ్చితిరి.
మేమును మీరును చూచుచున్నాము.
వారును మేమును వెళ్లదుము.
వారును మేమును ధన్యులము.
వాడును సీవును నేనును చదువుచున్నాము.

An adjective agrees with the substantive it qualifies in number, gender and case.

గుణవంతుడు బాలుడు.
గుణవంతురాలు భార్య.
రసవంతము గ్రంథము.
కృతురులు రాజుసులు.
అందక తైలు త్రీలు.
ఆనిత్యములు భోగములు.

The following are the exceptions.

- (a) Of the pronouns or numerical adjectives and the substantives qualified by them members first used will be optionally in the nominative case, though the second member is in any one of the oblique cases.

అన్నింటికి గుర్తములకు;

అన్నిగుర్తములకు;

గుర్తములకు అన్నింటికి.

రెండు గుర్తములకు;

గుర్తములు రెండింటికి.

- (b) Sometimes the adjectives will optionally be in the nominative case, though the substantives are in the genitive.

గుణవంతునకు రామునకు నమస్కారము.

గుణవంతుడు రామునకు నమస్కారము.

- (c) The adjectives will be in the nominative case, when they are followed by అయిన, అగు etc. though the substantives are in different cases.

గుణవంతుడగు పురుషుని జనులు హాజింతురు.

క్రూరులయిన రాష్ట్రములవలన మునులకు పెక్కు బాధలు కలుగు చుండెను.

బలవంతుడగు శీఘ్రునిచే బకుడు సంహరింపబడెను.

గ్రంథాలయములో రసవంతముయిన పున్నకముకాఱకు వెదకు చున్నాను.

When there are two or more adjectives అగు or అయిన is used after the last adjective and అయి after all the other adjectives.

చిన్నదై సులభమై రసవంతమయిన ఒక పద్యమును చదువుము.

When అయి is not used, the conjunction ఉను is optionally added either to the last adjective or to all adjectives.

గుణవంతుడును దరిద్రుడును అగు బాలునికి జనులు సాయము చేయుదురు.

గుణవంతుడు దరిద్రుడు అగు బాలునికి జనులు సాయము చేయుదురు.

గుణవంతుడు దరిద్రుడులగు బాలునికి జనులు సాయము చేయుదురు.

19. The adjectives qualifying pronouns in the first and second persons ను and వు in the singular and ము and రు in the plural are added respectively to them, and when they are added the final ఉ of the adjectives is changed to అ.

వాడు గుణవంతుడు - వారు గుణవంతులు.

సీవు గుణవంతుడవు - మీరు గుణవంతులరు.

నేను గుణవంతుడను - మేము గుణవంతులము.

There are exceptions to this rule.

మీరు పెద్దలు - గుణవంతుడగు నిన్ను

After adjectives ending in ఇ-వు and ను are changed to వి and ని respectively.

వాడు గుణశారి.

సీవు గుణశాలివి.

నేను గుణశాలిని.

20. When the adjective qualifies two or more substantives it agrees with them in their combined number.

సీతయు రాముడును గుణవంతులు.

పులియు సింహామును క్రూరములు.

When the substantives differ in gender the adjectives will be masculine, if the substantives are masculine and feminine and neuter if they are masculine, feminine and neuter.

నలుడును దమయంతియు గుణవంతులు.

విద్యలేనిచో మానవులను పకువులను సమానములు.

సమానులు (Masculine) is also used.

21. Adjectives that are తీనమములు (that do not have దు, ము or వు in the end) and that end in ము are optionally placed in the singular number though their substantives are in the plural number.

మాటలు పెక్కులేల - మాటలు పెక్కులేల.

ఇష్టమగు వస్తువులు - ఇష్టములగు వస్తువులు.

RELATIVE PRONOUNS

In English a relative pronoun does the work of a pronoun and that of a conjunction.

This is the book which I brought yesterday.

In Telugu, the relative pronouns are generally omitted and the adjectival clauses beginning with them are translated by a mere phrase.

దేనిని నిన్న నేను కొంటినో ఆ పు స్తక మిదే.

This is not idiomatic in Telugu.

నిన్న నేను కొన్న పు స్తక మిదే is idiomatic and natural.

Below are given some relative pronouns and the corresponding demonstrative pronouns.

ఎవడు - వాడు or అతడు.

ఎవరు - వారు.

ఎవరు is the plural form of ఎవడు. It is generally used in the singular sense also.

ఎవతె - ఆమె

ఏది - అది

ఏ, ఆ ; ఎక్కుడ - అక్కుడ.

ఎచ్చుట - ఆచ్చుట.

ఎన్ని - అన్ని.

ఎందరు - అందరు.

ఎప్పుడు - అప్పుడు.

ఎంత - అంత.

ఎట్లు - అట్లు.

A relative pronoun is so called because it refers or relates (carries us back) to some noun going before it which is called the antecedent.

ఎవరు తృప్తితో జీవింతురో వారు (ఆ నరులు) ధన్యాలు.

The relative prounon ఎవరు is used for ఆ నరులు which is the antecedent. The antecedent is used either in the first half or latter half. When it is used in the first half it is preceded by ఏ and when it is used in the latter half by అ. When the relative pronouns used in the first half the corresponding personal pronoun or the antecedent preceded by అ, is used in the latter half.

ఏ నరులు (ఎవరు) తృప్తితో జీవింతురో వారు (ఆ నరులు) ధన్యాలు.

The relative pronoun agrees with its antecedent in gender number and person, the case of the relative and antecedent being determined by their relation to other words in the sentence.

ఎవరు గుణవంతులో వారిని అందరును గౌరవింతురు.

ఎవరు = ఏ నరులు.

ఎవతెతో సీను నిన్న మాటలాడితివో ఆమె చాల గుణవంతురాలు.

ఎవతెతో = ఏ త్రీతో.

దేనిని వినిన పాపము పోవునో ఆ కథ చెప్పము.

ఏ నరులు స్వార్గము విడిచి లోకముకొఱక జీవింతురో వారే మహాత్ములు.

ఎవనికి ధనము కలదో ఆ నరుని అందరు ఘాజింతురు.

ఎవతె అందక త్తెయో ఆమె గుణవంతురాలు అని చెప్పశాలము.

ఏ వార్త సీను వింటివో అది అబద్ధము.

ఏ గ్రంథమును చదివిన జ్ఞానము వృద్ధి పొందునో అది ఉత్తమ గ్రంథము.

ఎక్కడనుండి వచ్చితివో అక్కడికి వేగమే పొమ్మె.

ఎప్పుడు ధర్మము నశించునో అప్పుడు దేవుడు భూమిపై అవతరించును.

ఎచ్చట పొగ ఉండునో అచ్చట నిప్పుకూడ ఉండును.

నేను ఎన్ని శుస్తుకములు తెచ్చితివో అన్నిటిని సీవు చదువవలెను.

గంగ ఎందరు షుత్రులను కనెనో అందరిని సీటిలో విడిచివై చెను.

ఆ పెండినిగూర్చి సీవెట్లు చెప్పితివో అట్లే జరిగినది.

ఎంత తృప్తి ఉన్న అంత సుఖము.

ఎవరు అదినమాట తప్పరో వారు సత్యవంతులు.

సీ కెవరియందు నమ్మకము కలదో వారిని పిలువుము.

Sometimes ఏమి is used for ఏది.

సీవు సంతనుండి ఏమి తెచ్చితివో అది నాకిమ్మె.

In some sentences the corresponding pronoun is understood.

సీవు సెలవులలో ఏమి చదివితివో (అది) చెప్పుము.

DIRECT AND INDIRECT SPEECH

ప్రత్యక్ష పరోక్ష వచనములు

When actual words of the speaker are given it is called the Direct speech.

When a report is given by somebody other than the speaker, about what the speaker had said, it is called the indirect speech.

అని is added after the direct speech.

“అమ్మా ! నాయనగారు ఎందుకు దుఃఖించుచున్నారు” అని రాముడు తైకను అడిగెను.

“నాయనా ! రాజుగారు పూర్వము నాకు రెండు వరములు ఇచ్చిరి. ఆ వడములు ఇప్పుడు అడిగితిని” అని తైక బదులుచెప్పేను.
“అమ్మా! ఆ వరములు ఏమో చెప్పుము” అని రాముడు తైకను ప్రార్థించెను.

“నాయనా ! ఆ వరములు చెప్పేదను వినుము. ఒక వరమువలన నీవు అడవికి వెళ్ల వలయును, రెండవదానివలన నాకుమారుడు భరతుడు రాజు కాపలెను” అని తైక తెలిపెను.

రాముడు “అమ్మా ! ఇంతమాత్రమునకై రాజు దుఃఖించుట యొందుకు ? నేను ఇప్పుడే అడవికి వెళ్లేదను. భరతుని రాజుగా చేయుదు” అని పల్ని వెళ్లి పోయెను.

In Telugu the reporting verb is placed after the direct speech, immediately after అని.

When it is placed before the direct speech ఇట్లు or words meaning the same are added in the reporting speech, before the reporting verb. Generally this is seen when the Direct speech is long.

రాముడు కైకను ఇట్లు అటిగెను. “అమ్మా! నాయనగారు ఎందుకు దుఃఖించుచున్నారు...”

కైక ఈ విధముగా బిడుబా పరైను “నాయనా! రాజుగారు జ్వర్యము రెండు వరము లిచ్చిరి. నేను ఆ వరములు ఇప్పుడు అడిగితిని...”

Rules for changing the Direct speech into the indirect.

- When the reporting verb is in the third person and in the past tense, the present tense in the Direct speech is changed to the Corresponding past tense. The past and the future tenses in the Direct speech remain unchanged.
- Pronouns of the first person are changed to the corresponding forms of తాను and the pronouns of the second person are changed to the third person.
- Words expressing nearness in time and place are generally changed into words expressing distance.
- In requests and commands the imperative mood is generally retained as it is and the first person is changed to తాను.

“నేను జ్వరముతో బాధపడుచున్నాను”. అని అతడు చెప్పేను. తాను జ్వరముతో బాధపడుచుంటేనని (చుండెనని) అతడు చెప్పేను.

“నేను రేపు కాళికి వెళ్ళెదను” అని మా నాన్న మిత్రునితో చెప్పేను.

తాను మరునాడు కాళికి వెళ్ళెదనని మా నాన్న మిత్రునితో చెప్పేను.

వైద్యుడు రోగిని “రాత్రి సుఖముగా విద్రించితివా” అని అడిగెను. రోగి “రాత్రి హయగా విద్రించితిని” అని బిడులు పలికెను.

వైద్యుడు రోగిని అతడు రాత్రి సుఖముగా నిద్రించెనా అని అడిగెను.

రోగి తాను సుఖముగా నిద్రించితిని అని బదులు పలికెను.

The following words in the Direct speech are changed into words noted agianst them, in the indirect speech.

ఈ - ఆ

ఇప్పుడు - అప్పుడు

ఇది - అవి

ఇక్కడ - అక్కడ

ఇట్లు - అట్లు

నేడు - ఆరోజున

రేపు - మరుసటేదినమున

నిన్న - వెనుకటేదినమున.

“ఈ ఉదయము సీరో కలిపి ఉండుటకు సంతోషించుచున్నాను”

అని మా మిత్రుడు చెప్పేను.

మా మిత్రుడు ఆ ఉదయము నాతో కలిసి ఉండుటకు తాను సంతోషించుచుండెనని చెప్పేను.

‘ఇక్కడ ఇట్లు ఎండుకు బాధపడుచున్నావు’ అని బుద్ధుడు పేద రాలిని అడిగెను.

బుద్ధుడు పేదరాలిని ఆమె అక్కడ అట్లెందుకు బాధపడుచుండెనని అడిగెను.

‘నేను నేడు బయలుదేరుచున్నాను, వర్షమచే నిన్న బయలుదేరలేదు. రేపు అచ్చటికి రాగలను’ అని తమ్ముడు ఉత్తరము ప్రాపెను.

తమ్ముడు తా నానాడు బయలుదేరచుండెననియు వెనుకటిదినమున
బయలుదేరలేకపోయె ననియు మరునాడిచ్చటికి రాగలననియు
ఉత్తరము ప్రాణెను.

‘నన్ను విడిచిపెట్టుము’ అని హంస నలుని ప్రార్థించెను.
హంస నలుని తన్ను విడిచిపెట్టుమని ప్రార్థించెను.

EXERCISES

1. దేవ: రాజ్యసుఖము లరింపలేదు.

స్వర్గమును గోరలేదు. మోక్షమును గోర
దుఃఖత ప్పులై యున్న నా తోడిజనుల
ఆరి పాపంగ వేడెద అనుదినంబు.

3. మోచి తొమ్మిది మాసముల్ కాచి కొంచి
వలయునది యొల్ల సమకూర్చు యొలమి నించి
పెంచి పెద్దచేసిన తొలివేల్పు తల్లి
పాదములకు ఒన్నర్చెద వందనములు.

5. కాలు నేఱులచే కాయ కర్కుములను
కనులచేత చెవులచేత మనసుచేత
జరుగు మంచియో చెడ్డయో సర్వము తీమి
యింపు దయతోడ ఓ దేవ శఃకః వరదః

When there are more than two sentences in the direct speech అనియు is to be added after each sentence in the Indirect speech.

4. నీవె చుట్టంబు దీనుల కీవె దౌరవు
దీనులఁదున ప్రముఖుండ దేవదేవః
ఇరుతెరంగుల రక్షింప నీవె తగుదు
వెల్ల మా తప్పులను త్మియింపుయ్య.
5. ధనము వేడు వారల కిచ్చి తండ్రి చెడియె
ననుచు పుత్రు లిచ్చుట మానుకొనరు నిజము.
అనటి ఫల మిచ్చియె నాళ మందె ననుచు
దాని కూనలు ఫలమీయ మానుకొనునే:
6. మేలు మంచివారికి చేయ మేలె కలుగు
చెడ్డవారి కొనర్చిన చేపె వచ్చు;
పకువునకు మేతపెట్టిన పాల నిచ్చు
పామునకు పాలుపోసిన పట్టి కరచు.
7. ఒక్కతల్లి గర్ఘంబున పెక్కమంది
కలుగ గుణములు వేరయి వెలయుచుండు
ఒక్క చెరువున తామర లత్పలములు
నాచు కలుగ గుణములు భిన్నములు కావె.
8. తొడవు మనుజునకు రూపము
తొడవగు రూపమున కెన్న దొడ్డగుణంబుల్
తొడవు గుణములకు జ్ఞానము
తొడవగు జ్ఞానమున కోర్పుతో నునికి ఇలన్.
- శ్రీ పూతలపట్టు శ్రీరాములురెడ్డి
9. బుద్ధుని మొదటిపేరు గొతముడు. ఆతడు శాక్యవంశమునకు
చెందిన శుద్ధిదనుడను రాజు కుమారుడు. అతని ప్రసవించిన
వెంటనే తల్లి మరణించెను. జ్యోతిమ్ములు గొతముడు గొప్పరాజు

కాని, గొప్ప సన్యాసి కాని కాగలడని చెప్పిరి. ఇరువదియేండ్ల వయస్సున బుద్ధుడు యళోధర అను రాజకన్యను పెండ్లియాడెను. వారికి ఒక కుమారుడు జన్మించెను. ఒకరాత్రి బుద్ధుడు నిద్రించు చున్న భార్యను కుమారుని విడిచి అడవికి వెళ్లిపోయెను. మాన వులు జననము మరణము మనసలితనము అను వానినుండి తప్పించుకొను మార్గమును అతడు అన్యేషింప దొడగెను. చిట్ట చివరికి ఆ ప్రయత్నమున విజయము పొందెను. అప్పటి నుండియు అతడు బుద్ధు డయ్యెను. బుద్ధు డనగా జ్ఞానముకలవాడని అర్థము.

10. పేదరికము మానవుని జీవితమున ఫూరమయిన శాపమని చెప్పుదురు. అందుచే దాని బారి పడకుండ తప్పించుకొనుట కెల్లరును యత్నింపవలయును. కష్టపడి పనిచేయుట, ధనము వ్యర్థముగా ఖర్చుపెట్టకుండుట అను రెండును అందుకు మంచి సాధనములు. అప్పటికిని దారిద్ర్యము తొలగనిచో అది గొప్ప దురదృష్టము. అప్పుడు మానవులు ధేర్యము విదువక దాని నెఱియిన తొలగించుటకు మరింత గట్టి ప్రయత్నము చేయవలయును.

1. A good man becomes humble as his wealth increases and even when it is lost he does not lose his courage. When the fruits are ripe the tree becomes bent and when the fruits fall it stands erect.
2. There is difference in respect between a king and a scholar. A king is respected only in his country ; but the scholar every where.

3. Though a good man occupies a low position he is praised by scholars; but a mean fellow does not receive respect though he occupies a high position. A lion is considered great though it lives on the ground. But the monkeys are not respected though they live on high trees.
4. To whom does not friendship with good people bestow greatness in the world? Rain water of the streets flows into the Ganges and becomes pure.
5. Siva is the lord of gods. His father-in-law is the king of mountains. Kubera, the lord of wealth, is his dear friend. Ganeswara is his son. Inspite of all this he has to beg for his food. Fate is very strong indeed.
6. Though the cloud that gives rain appears black people do not find fault with it. It is a fact that the autumn cloud looks white, but people do not gain anything from it.
7. The crow and cuckoo both are black and there is no difference in colour, but when the spring sets in, the crow is a crow and the cuckoo, a cuckoo.
8. A mean fellow can never get the qualities of a magnanimous person. Can brass become gold though it is melted?
9. To man cow is perhaps the most useful animal. She gives milk which nourishes life from infancy. From milk are prepared various articles of food which are nourishing and tasteful. Butter, ghee, cheese and curd come from milk. Cow-dung is also useful. If fresh it kills germs and in a dried state it serves as fuel. It is also used as manure by peasants.

10. Telugu is a sweet language. Krishnadeva Raya once said "Telugu is the best of the Indian Vernaculars." There are many Sanskrit words in it. Nannaya, Tikkana, Srinadha, Pothana, Peddana and Vemana are some of the greatest poets in Telugu. The works written by them are read by all scholars. They contain many beautiful verses which are full of good ideas, soft words and fine figures of speech. It excels honey in sweetness. A great Tamilian scholar by name Appayya Deekshita said "only people who have performed great penance will be born as Andhras and will be able to speak the sweet Telugu language."

Glossary of words used in this book

॥		॥ ro
అంబెంచు_To set fire; to paste	అది_She; it	
అంత_Then, afterwards	అదికము_Great	
అంతేకాదు_Not only that	అనటి_Plantain tree	
అందగాదు_Handsome man	అనారోగ్యము_Ill-health	
అందముగా_Beautifully	అనిత్యము_Temporary	
అక్క_ Elder sister	అను_To say	
అక్కటా!_Alas!	అనుజాదు_yonger Brother	
అక్కడక్కడన్_Here and there	అనుదినము_Everyday	
అక్కస్య_That girl	అనువు_Convenience; Fitness; Fit;	
అక్కరూరుడు_A great devotee of Krishna	Proper (adj.)	
అక్షి_Eye	అనువరించు_To follow	
అగు_To become	అన్న_ Elder brother	
అచ్చెరువు_Surprise	అన్నపండి_Cart with food	
అటు_Thus	అన్నము_Food	
అదకువ_Modesty	అన్ని_All	
అదగు_To bend down	అన్యేషించు_To search	
అదుగు_To ask	అవకారము_Harm	
అతడు_He	అవహరించు_To steal	
అతివయ_Women	అవ్యాదు_Then	
అ_త_Mother-in-law	అబద్ధము_Lie	
	అభిలాష_Desire	
	అమరపురి_Heaven	

అమృతము - Nectar	అర్ణోకము - A kind of tree
అమృతము - Mother	అనత్యము - Uatruth; lie
అమృతము (గా)వారు - Revered mother (lady)	అ స్తమించు - To set
అమృతము - To sell	
అయిదు - Five	
అయిపోవు - To be over; to be finished	
అయోద్ధీ - The capital of Dasaratha	
అయ్య - Father; Sir	
అయ్య (గా)వారు - Respected gentleman	
అయ్యా! - Alas!	
అరటివండు - Plantain fruit	
అరపు - Cry	
అనుగు - To go	
అనుదెంచు - To come	
అనునుడు - The third of the Pandavas	
అర్థము - Meaning; money	
అలయక - Exhaustion	
అలవడు - To be accustomed	
అలక - Anger	
అల్పము - Little	
అల్లుడు - Son-in-law	
అవతరించు - To incarnate	
అవమానించు - To insult	
అన్ని - They	
	॥
	ఆకలి - Hunger
	అగు - To stop
	అచార్యులవారు - Respected prea- cher or teacher
	అజు - Order
	అట - Play
	అదు - To play
	అనవకాయ - Snakemelon
	అవద - Danger
	అముదము - Castor-oil
	అమై - She
	అయన - He
	అరంభించు - To begin
	అర్థగ్యము - Health
	అర్థ - Distress
	అఱు - Wife; woman
	అవు - Cow
	అవులించు - To yawn
	అళమము - Hermitage
	అసుపత్రి - Hospital
	అహ!]
	వా!] - Ah!

అవ్యోనము. Invitation

ఇ

- ఇంక - Hereafter; more; henceforth
 ఇంగువ - Asafoetida
 ఇంచుకించుక - Little by little
 ఇంటింట్లు - In every house
 ఇంద్రజిత్తు - Eldest son of Ravana
 ఇచ్చు - To give
 ఇటు ఆటు - Hither and thither
 ఇతడు - This gentleman
 ఇతరుడు - Other person
 ఇ తడి - Brass
 ఇది - This woman; this
 ఇనుపకుర్చు - Iron chair
 ఇనుపమారము - Railway
 ఇనుము - Iron
 ఇన్ని - So many
 ఇప్పుడు - Now
 ఇచ్ఛంది - Difficulty
 ఇరుటెఱంగులు - In two ways
 ఇరువది - Twenty
 ఇల - Earth
 ఇల్లు - House
 ఇవి - These
 ఇష్టము - Wish; liking; desire

ఈ

- ఇకొను - To agree
 ఇత - Swimming
 ఇమె - This woman
 ఇయన - This gentleman
 ఇక్కురుడు - God ; Lord

ఉ

- ఉంగరము - Ring
 ఉండు - To be
 ఉచితము - Proper
 ఉత్తము - Best
 ఉతరము - Letter ; North
 ఉత్పలము - Black lily
 ఉత్సాహము - Enthusiasm
 ఉనయించు - To rise
 ఉనికి - Existence
 ఉనకారము - Help
 ఉప్పు - Salt
 ఉరు - Village
 ఉరూరన్ - In every village

ఒ

- ఒముణము - Debt

ఎ		వ
ఎంత_How much		ఏ_What ; Which
ఎంతమంది_How many		ఏటికి_Why
ఎందుకు } For what		ఏడు_year
ఎందుకై } For what purpose		ఏడుచు_to weep
ఎందుచేత_Why		ఏని_If; or
ఎందువలన_Why		ఏమి } What
ఎక్కుడ } Where		ఏమిటి }
ఎచ్చుట } Where		ఏర్పడు_To become clear ; to form
ఎక్కు_To climb		ఏల_Why
ఎక్కువ_Much ; great		ఏవగింసు_To hate
ఎట్టి ఎదుట_At the very front		
ఎట్టు_How	ః	
ఎడల_In case		ఎదు_Five
ఎడారి_Desert		ఎన_Ei her; though
ఎదుర్కొను_To attack		
ఎన్ని_How many	ః	
ఎప్పుడు_When		ఒంటరి_Lonely person
ఎమ్ముక_Bone		ఒండోరులను_One another
ఎరుక_Knowledge		ఒకటి_One
ఎర్ర_Red		ఒకానొక_Some one
ఎలమి_Happiness		ఒప్పు_Beauty, right
ఎల్ల_All		
ఎల్ల వ్యాధు_Always		
ఎల్లంది_Day after tomorrow		
ఎవతె_Who (feminine)		
ఎవ్వురు_Who	ః	
		ఓట_Defeat; fear
		ఓటమి_Defeat

పీటు-Defeat		కను_to see
టడు_To be defeated		కను_to bring forth
టదార్చు_To console		కవ్వష్టవొంగ_A thief who enters the house by digging a hole in the wall
టపిక-Energy; strength; patience		కన్ను_Eye
టమనగుంటలు_A kind of play		కన్నెటికము_Virginity
టర-Side		కపోత వృద్ధము_An old dove
టరచూపు_Side glance	టౌ	కమసాలి (కంసాలి)_Goldsmith
టరిమి_Patience		కమ్మగా_Sweetly
టరచు_to endure		కరకుటమ్ము_A sharp arrow
		కరగు_to melt
		కరచు_to bite
ఎంర!_An exclamatory expression		కరుణ_Kindness
	కు	కరుడు_A good friend of Duryo- dhana
కంచు_Bronze		కర్కుము_work fate
కంది_Red gram		కప్ర_Wood, stick
కంపిలు_to shake		కలసిమెలసి ఉండు_to live inti- mately
కంసుడు_uncle of Lord Krishna		కలిమి_pr sperity
కట్టా!_Alas		కలియు_to mix, to meet
కటుకడు_At the very end		కలుగు_to be
కటు_to bind, to pay		కళాశాల_College
కట్టుండ_very hot sun		కల రి_liar
కతినము_hard		కవి_Poet
కడచు_to pass		కవిత్వము_Poetry
కడలి_Sea		కప్పవడు_to do hard work
కథ_Story		కాచు_to protect, boil

కాటు_Bite	కుండ_Pot
కాని_But, if	కుక్క_Dog
కానిక_offering	కుచేలుడు_Friend of Lord Krishna
కానుక_Present	కుటిలము_Wicked
కానువు_Delivery	కుటు_to sew; to bite
కాపాడు_to protect	కుడుచు_to eat
కాఫీ_Coffee	కుత్తు కబుట్టి_upto the neck
కాబట్టి_therefore ^{ల్ల}	కుదురు_to settle
కాబోలును_perhaps	కుమారుడు_Son
కామధేనువు_Heavenly cow	కుమార్తె_Daughter
కాయ_Nut	కుమ్మరి_Potter
కాయము_Body	కురియు_to shower
కాలినడక_Walking by foot	కుళ్ళు_to become Rotten
కాలు_Leg	కుండ_Also
కాలు నేతులు_Legs and hands	కూడిక_Adding, mixing, meeting
కాథిదాసు_Sanskrit poet	కూడు_Food
కావడి_A bangy or yoke	కూడు (V)-to meet
కావును_therefore	కూత_Cry
కావ్యము_poem	కూతరు_A daughter
కాశి_the name of a holy place	కూనలు_Offsprings
కించిత్_Very little	కూరగాయలు_Vegetables
కినుక_Anger	కూరలు_Vegetables
కీచకుడు_Brother of Sudeshna wife of king Virata	కూరిమి_Friendship
కీడు_Evil, harm	కూర్చుండు_to sit
క్రీంద_Under	కూర్చున్నu_Name of a male person
కుంటి_Lame	కూచ్చు_to destroy

కృష్ణ - the incarnation of
 Vishnu
 కై క - third wife of Dasaratha
 కై వాలు - to fall aside
 కై నేయు - to adorn
 కొంచెము - Little
 కొండ - Hill
 కొంపోవు - to take out
 కొట్టు - to beat
 కొడవలి - Sickle
 కొడుకు - Son
 కొదువ - Inferiority
 కొను - to take; to buy
 కొన్ని - Some
 కొలది - Few; small
 కొలను - Lake
 కొలుచు - to serve
 కోకిల - Cuckoo
 కోటీ - Crore
 కోడులు - Daughter-in-law
 కోత్త - Cutting
 కోత్తు - Monkey
 కోదుండము - Bow
 కోయు - to cut
 కోరిక - Wish
 కోరు - to wish
 కోల - Arrow

కౌసల్య - Eldest wife of Dasarath
 కూరము - Cruel
 ఖ
 ఖర్చు - Expenditure
 ఖైదు - Jail
 గ
 గంగ - River Ganges
 గండడు - A strong man
 గంపెడు - Basketful;
 గజము - Elephant
 గట్టి - Hard
 గదన - Earning
 గద - A kind of weapon
 గర్వము - Pregnancy
 గాంధీజీ - Mahatma Gandhi, the
 father of the Indian Nation
 గానము - Singing
 గాయకులు - Musician
 గారణీవాడు - Juggler
 గిలింత - Tickling
 గిత - Line; drawing
 గుజనగుళ్ళు - A kind of play
 గుడ్డముక్కులు - Pieces of cloth

గుణము—Quality	మనము—Great
గుణవంతురాలు—A woman possessing good qualities	ఫోరము—Terrible
గురువు—Teacher	
గుణము—Horse	
గులాబి—Rose	చక్కన—Beauty
(కూ) గూర్చి—About	చక్కని—Beautiful
గృహము—House	చక్రము—Wheel
గేయము—song	చచ్చు—to die
గౌడుగు—Umbrella	చదువరి—Education
గౌడ్రుటావు—A barren cow	చదువు—to read
గౌడ్రురాలు—A barren woman	చవలము—Wavering
గౌలను—Chain	చమరు—Oil
గోకు—to scratch	చరచు—to clap
గోడ—Wall	చరిత్ర—History
గోను—A kind of plant	చల్లగా—Coolly
గోపాలుడు—Cowherd	చకరి—Washerman
గోయి—pit	చకిత—Washer woman
గోరు—Nail	చకు—Knife
గౌతముడు—Lord Buddha	చిక్కు—Net; to catch hold
గౌరవించు—to honour	చిగురాకు—Tender leaf
గ్రంథాలయము—Library	చిట్టచివర—At the very end
గ్రహించు—to take; to accept; to understand	చిట్టెలుక—small rat
గ్రామము—Villag	చిత్రకారుడు—painter
	చిత్రము—picture
	చినుగు—to be torn
ఘుటము—pot	చిన్న—Youngest; small

చిమ్ము_to sprikle	చేయి_Hand
చిరునామా_Address	చేయు_to do
చీకటి_Darkness	చొక్కు_Shirt
చుక్క_Star; dot	చొచ్చు_to enter
చుట్టిము_Relative	
చుట్టిరికము_Relationship	
చుట్టు_Around	
చూచు_to see	
చూపు_Sight	
చెంచెత్త_Tribal woman	
చెంవ_Cheek; side	
చెన్నుదు_Charioteer of Buddha	
చెట్లు_Tree	
చెరుగుదు_A game called Kabaddi	
చెడ_Bad	
చెప్పు_to tell	
చెరువు_Tank	
చెలిమి_Friendship	
చెలిమికాడు_Friend	
చెలించు_to pay	
చెల్లెయ_Younger sister	
చెవి_Ear	
చెటు_Ruin; Harm	
చోడి_A kind of grain	
చేత_Action; with	
చేసు_Field	
	జి
	జనకుడు_Father of Sitha
	జనువనార_Fibre of a plant called
	జనుము
	జనులు_People
	జరిమానా_penaly
	జవరాలు_A young woman
	జంబివంతుడు_Father of Jambavathi wife of Krishna
	జాతి_Tribe Caste, nation
	జాబు_Letter
	జాము_Three hours
	జాలరి_Fisherman
	జీతము_Salary; Fees
	జీలక్ర్ర_Finnel, commin seed
	జీవించు_to live
	జీవించు_Living beings
	జూదగాడు_Gambler
	జూదరి_Gambler
	జైనెదు_A space about 7 inches
	జోక్కుము కలిగించుకొను_to interfere

జ్ఞానము_Knowledge
 జ్ఞానవంతులు_Learned people
 జ్వరము_Fever
 జ్యేష్ఠకుమారుడు_Eldest son
 జ్యోతిషులు_Foretellers

ట

టక్కు_A cunning being

డ

డయ్యు_to become exhausted
 డాగు_to hide
 డోకు_to vomit

శ

శంద్రి_Father
 శందిపోతు_A glutton
 శాంబది_Ninety
 శగవరు_Judge
 శగవు_Justice
 శగు_to come down; to decrease
 శదవు_Delay; time
 శదవు_(V) to touch
 శదియు_to become wet
 శన్ను_o kick

శప్పక_Without fail
 శప్పుడు_Agitated person
 శప్పు_Fault
 శమరు_Your Honour
 శరగతి-Class
 శరువాత_After words
 శల_Head
 శలచు_to think
 శలపు_idea
 శలపు_Door
 శల్లి_Mother
 శాటక_Demoness killed by Rama
 శాత_Grand father
 శాను_He; She or it
 శామర_Lotus
 శాము_They
 శాఱు_to bear
 శిక్కున_The great Telugu poet
 శిట్టు_to abuse
 శిను_to eat
 శిన్ను_Straight
 శియ్యని_-(adj) Sweet
 శిరిగి_Again
 శిరుగు_to wander
 శీగ_creeper, wire
 శియు_to take

తుట్టుడ	-At the very end
తుమ్మె	-to sneeze
తూర్పు	-East
త్రు ప్రి	-Satisfaction
తెగు	-to be cut
తెచ్చు	-to bring
తెలియు	-to know
తెలివి	-Intelligence
తెల్ల	-White
తేటి	-Bee
తేనె	-Honey
తేలు	-Scorpion
తేఱు	-(v) to float
తొదవు	-Ornament
తొడ	-Thigh
తొడుగు	-to wear, to put on, to place on
తొమ్మిది	-Nine
తొలి	-Prior; first
తోక	-Tail
తోచు	-to rise; to seem to appear
తోట	-Garden
తోటకూర	-Leafy vegetable
తొడు	-Rope
తోయు	-to throw

ద	
దండెత్తు	-to wage a war, attack
దుపతులు	-Couple
దుపుడు	-pounding
దటము	-thick
దనువు	-Mother of Demons
దయ	-Kindness
దరిద్రుడు	-A poor man
దర్భ	-A kind of holy grass
దర్శము	-Righteousness
దర్శించు	-to see
దశరథు	-King of Ayodhya
దాగిలిమూతలు	-A kind of p
దాటు	-to cross; to violate
దాపుడు	-Keeping, storing
దిక్కు	-Direction
దిగు	-to descend
దీనుడు	-A man in distress
దీవన	-Blessing
దుఃఖించు	-to feel sorry
దుముకు	{ to Jump
దుకు	
దుమ్ము	-Dust
దుర్యోధనుడు	-Eldest brother of the Kauravas, son of Drutarashtra

దుర్వ్యాయము_Squandering	
దుష్టము_Bad, wicked	
దుష్టరాలు_A bad woman	
దూత_Messenger, Ambassador	
దూరము_Distance	
దూరు_to enter	
దెబ్బలాదు_to fight; to quarrel	
దేవతలు_Gods, Goddesses	
దేవర_Lord	
దేవుడు_God	
దై_న్యము_Humility, wretched- ness	
దొంగ_Thief	
దొంగించు_to steel	
దొడ్డ_Good	
దొడ్డి_Yard	
దొర_Lord; Master	
దోసెడు_Double handful	
ద్వారక_The abode of Lord Krishna	
దీపము_Island	
ద్రుపదు_Father of Draupadi	
ద్రోణదు_Teacher of Pandavas and Kauravas	
ద్రోవది_Wife of the pandavas	
	ధ
దనము_Wealth	

ధన్యదు_Blessed man	
దర_Price, cost	
	న
నకులుడు_Fourth of the pandavas	
నగ_Jewel	
నటనదుము_At the very middle	
నటిలు_Middle portion of the house	
నడక_Gait	
నడచు_to walk	
నడవది_Behaviour	
నది_River	
నొనాడు_Day by day; gradually	
నమస్కరించు_to salute	
నమ్మకము_Belief	
నమ్మిక_Belief	
నరకము_Hell	
నలగు_to become powder	
నలుడు_King of Nishadha	
నల్ల_Black	
నల్లి_Bug	
నశించు_to destroy	
నష్టము_Loss	
నాగరి_Plough	
నాచు_Water plant, Fungi	

నాటకము_Drama	వెల_Moon, month
నాదు_Day	నేడు_To-day
నాన్న_Father	నేత_Weaving
నామము_Name	నేను_I
న్యాయమూ_ర్తి_Judge	నేరము_Crime
నాయకుడు_Leader	నేరుచు_to learn
నారదుడు_Son of Brahma; a sage who is Head of quartels Devo tee of Vishnu	నేర్పిలి_Skilful person
నిందించు_to blame	నేర్పు_Skill
నిట్టారుపు_Long sigh	నేల_Floor
నిద్రష్టాందుము_Smooth mirror	నై పుణ్యము_Skill
నిద్రగు_sleep	నొమ్ము_to feel pain
నిద్రించు_to sleep	నోరు_Mouth
నిన్ను_Yesterday	నోకరు_Servant
నిప్పు_Fire	
నిప్పుక_Spark of fire	ప
నిమిషము_Minute	పంచ_Five
నిర్మలము_pure	పంఱ_crop
నిఱము_to stand	పండు_to become ripe to yield the crop
నివసించు_to live	పండైండు_Twelve
నీవు_Thou	పంతులు (వా) గారు_Teacher
నూనె_oil	పందొమ్మెది_Nineteen
నూయి_Well	పంపకము_sending; Division
నెయ్యపుటుక_Anger with love	పచ్చ_Green
నెయ్యడు_Firend	పటుణము_Town
నెర_perfect	పదమర్గ_West

పదవ_Boat	పాణి_Hand
పడు_to fall	పాదములు_Legs
పది_Ten	పావంగ_to delete
పదునాలుగు_Fourteen	పాపరేడు_king of the serpents
పద్మము_Lotus	పాపి_Sinner
పద్యము_Verse	పాము_snake
పను_Jack fruit	పారిపోవు_to run away
పని_work	పార్వతి_wife of Lord Siva
పన్ను_Tax; Tooth	పాలు_Milk
పరాకు_oversight; carelessness	పిందె_Tender nut
పరాజయము_Defeat	పిచ్చివాడు_Mad man
పరీక్ష_Examination	పిడికెడు_Handful
పరుండు_to lie down	పితృభ కృథ_Devoted to father
పరుగెత్తు_to run	పిన్ని_Mother's younger sister
పరశాల_Hut covered with leaves	పిమ్మట_Afterwards
పలువురు_Many	పిలుచు_to call
పల్ల_Tooth	పిల్ల_Girl, young one
పవిత్రము_Sacred	పిల్లి_cat
పశువు_Beast	పుట్టనిల్లు_house where one is born
పసుపు_Turmeric; saffron	పురుగు_Insect
పసులు_Cattle	పురుషు_Man
పాండవులు_Sons of king Pandu	పులని_Acidic
పాటు_Fall	పుష్పము_Flower
పాతము_Lesson	పుస్తకము_Book
పాడు_to sing	పూచు_to flower
పాడుచేయు_to destroy	పూజ_Withdrawal

పూజారి_Worshipper
 పూజించు_to worship
 పూదండ-A garland of flowers
 పూదోటు_Garden of flowers
 పూను_-to strive
 పూర్తిరిషు_-Fullmoon day
 పూర్వము_-Long ago, before
 పెంచు_-to Nourish
 పెండులు_-Wife
 పెంపుడు_Nourishing
 పెక్కు_-More, many
 పెట్టుపోతలు_-Feeding; charity
 పెద్ద_Eldest, big
 పెరుగు_-to increase
 పెరులు_Black gram
 పేద_poor
 పేదరాలు_-A poor women
 పేదరికము_-poverty
 పేను_-Louse
 పేరిమి_-Greatness
 పేరురము_-Broad chest
 పోండు_-to get
 పొగ_smoke
 పొదరిణు_-A bower
 పొరుగు_-Neighbouring
 పొలుపు_-Beauty

పోక_ Going
 పోటు_-stroke; pain
 పోత_pouring
 పోయు_-to pour
 పోరు_-to fight
 పోలిక_Resemblance, comparison
 పోలీసు_-police
 పోవు_-to go
 పోషించు_-to nourish
 ప్రజలు_people
 ప్రతిదినము_-Everyday
 ప్రముఖుడు_-An important person
 ప్రయాణము_-Journey
 ప్రయాణమగు_-to start
 ప్రవహించు_-to flow
 ప్రవనించు_-to bring forth
 ప్రార్థించు_pray
 ప్రేవనజు_Basket made of cane
 ప్రేమించు_-to love
 ప్రోచు_-to protect

ఫ

ఫలము_Fruit

బ

బంగారు_Gold

బండరి_cashier	బుద్ధు_Founder of Budhism
బండి_cart	బేరగాడు_Buyer
బంతి_Ball	బేహరి_Merchant
బకానురుడు_A demon called Baka, killed by Bhima	బొంకు_Falsehood
బట్ట_cloth	బొమ్మలపెండిండు_Marriages of toy's, A kind of play
బట్టబయటు_very open	బోధించు_to teach
బడి_School	బోయత_Tribal woman
బయలు_out side place	బ్రాహ్మణుడు_A man in Brahmin caste
(బల)రాముడు_Elder brother of Lord Krishna	
బలవంతమువేయు_to force; to insist	
బలవంతుడు_Strongman	భ
బ్లె_Table	భక్తు_Devotee
బవుషూనము_present; prize	భజన_worship
బాణము_Arrow	భయంకరము_Fearful
బాలిక_Girl	భయము_Fear
బాలుడు_Boy	బరతుడు_Son of Kaika; brother of Rama
బాలెంతరాలు_Woman in child bed	బర్త_Husband
బావ_Brother-in-law, sister's husband or wife's brother	బవనము_palace
బిగర_Loud	బార్య_Wife
బిడ్డ_child	బావించు_to think
బియ్యము_Rice	బాసిల్లు_to shine
బీదరాలు_A poor woman	బీముడు_Second son of king Pandu
బుట్ట_Basket	బూమి_Earth
	బూమీకుడు_Kin

శేరిల్లు_to break
తోగము_Pleasure, Enjoyment
తోజనము_Dinner
త్రివు_Illusion

మ

మంచము_cot
మంచి_good
మంట_Flame
మగడు_Husband
మగుదు_to return
మచ్చు_spot
మచ్చరి_Envious person
మదుగులు_Washed clothes
మతిమంతుడు_Intelligent man
మధుర_A holy city
మధురము_Sweet
మనము_You and I
మనసు_Mind
మను_to live
మనుచు_to nourish; to patronise
మనుమరాలు_A grand daughter
మనువు_code maker
మనుషులు_people
మన్నన_Contend
మబ్బు-cloud

మరదల_Wife of the younger brother or wife's younger sister
మరది_Husbands, younger brother
మరణించు_to die
మరపు_Forgetfulness
మరియు_More over
మరునాడు_Next day
మలినము_Dirty
మహాత్ముడు_Great people
మహాపాపము_Great sin
మహి_Earth
మాఘము_Name of the 11th Month
మాట_Word
మానవులు_Human beings
మాను_to desist; to give up
మామ_Father-in-law; uncle
మామిడి_Mango
మార్గము_path
మారెత్_Low caste woman
మాసము_Month
మిండడు_A paramour
మినుపరొట్లు_Bread made of black gram
మీగడ_cheese
మీద-on

మీను_Fish	మెప్పు_praise
మీరు_You	మెలకువ_ Awakening
మీసము_Moustache	మెలగా_slowly
ముక్కు_piece	మేత_Grazing
ముక్కుడి_Noseless	మేన త_Father's sister
ముక్కు_Nose	మేపు_to feed; to graze
ముగియు_to end	మేము_We
ముత్క్యలు_pearls	మేయు_to graze
ముది మి_old age	మేలిమి_Goodness
ముద్దరాలు Innocent lady	మేలు_Good
ముద్దు_Kiss, (Adj) Dear	మేలుకొను_to wake up, to get up from sleep
ముని_Sage	మైలు_Mile
మునుగు_to drown	మెన్ను_Day before yesterday
ముల్లు_Thorn	మెరుగు_to bark
ముగు_to cluster	మెలక_tender plant
మూడు_Three (V) to happen	మోక్షము_Salvation
మూత_Covering	మోచు_to carry
మూయు_to shut	మోసగించు_to deceive
మూర_lower arm; Acubit	మూను_Tree
మూలుగు_to sigh	మ్రీంగు_to swallow
మృగము_Animal	మ్రోత_Sound
మృదులము } మృదువు } { Soft	య
మెచ్చు_to praise	యత్కుచు_to try
మెడ_Neck	యథక_కి_Not going beyond one's capacity

యతోద-Nanda's wife who	రూపము-form	
brought up Lord Krishna	రూపాయ-Rupee	
యతోదర్థ-Wife of Lord Buddha	దెండు-Two	
యావకుడు-Begger	రేడు-A king	
యుక్కు-proper	రేను-A kind of tree	
యోగి-Saint	రేవు-Tomorrow	
ర		
రంగు-colour	రేయి-Night	
రంజిలు-to be pleased	రైలు-Train	
రంపము-saw	రొమ్ము-chest	
రక్షించు-to protect	రొమ్ముబంటి-up to the chest	
రత్నవుటుంగరము-A diamond ring	రోకలి-Pounding rod	
రథము-Chariot	రోగి-patient	
రాక-Coming	రోత-Hatred	
రాక్షసుడు-Demon	ల	
రాజిలు-to shine	లంకిణి-A Rakshasa woman; presiding over Lanka	
రాజ్యము-Kingdom	లక్ష్ముణు-Younger brother of Rama	
రాత్రి-Night	లక్ష్మి-Goddess of prosperity	
రామదూత-Messenger of Rama	లఘువు-Light	
రాముడు-Eldest son of king Dasaratha	లచ్చి-Name of a female	
రాయి-stone	లాభము-Gain	
రాలు-to wither; to fall down	లెక్క- Sum	
రావణు-King of Lanka	లేక- or	
	లేగామ్మ- Tender branch	

వేచు_to get up	వయస్సు_Age
వేడి_Deer	వరద_God, who gives boons
వేదూడ_A lender calf	వరము_Boon
వేమి_poverty	వరి_Paddy
లోపల_In	వరించు_to describe
లోభి_Miser	వరము_colour, caste
లోహము_Metal	వరకుడు_Merchant
వ	
వంకర_Curved	వరిలు_to prosper; to increase
వంటకము_Brinjal	వల_Net
వంటకాలు_cooked food	వలచు_to love
వండు_to cook	వలపు_Love
వందనములు_Salutes	వలయునవి_wanted things
వగలాడి_A beautiful lady	వలె_As; Like
వచించు_to speak	వస్తువు_Article
వచ్చు_to come	వాక్యములు_Sentences
వట్టి_Mere	వాడిమి_Sharpness
వడి_quickness	వాడు_He
వడ్డంగి_Carpenter	వాదుట_Use
వదిన_Elder brother's wife	వాన_Rain
వదులు_Loose	వానరుడు_Monkey
వనము_Forest	వాపు_swelling
వన్నె_Colour	వారు_They
వన్నెలాడి_A graceful lady	వార్త_News, message
	వారి_King of the monkey Tribe
	వార్షిక_The author of Ramayana in Sanskrit

వాలిడి_-Tail less
 వింత_-peculiar
 విక్రుతము_-ugly
 విగ్రహము_-Idol
 విదుచు_-to leave
 వినయసంవద_-wealth of modesty
 వినికి_-Hearing
 విను_-to hear
 విశ్రిష్టమాడు_-younger brother of Ravana
 విరుగు_-to break
 విఱకాడు_-A bowman
 విఱవిద్య_-Skill in using the bow and the arrows
 విఱు_-Bow
 వీచు_-to blow
 వీదు_-this man
 వీపు_-Back
 వీరు_-these persons
 విత్తనము_-Seed
 విదురుడు_-Brother of Dritbarashtra
 విద్య_-Learning
 విధాలి_-Types
 వీవన_-Fan
 విక్రమించు_-to take rest
 వీనె_-A weight 120 Tolas
 వృక్షము_-Tree
 వెంట_-Along with

వెంటనే_-immediately
 వెండి_-Silver
 వెనకు_-to search
 వెరవిడి_-A person without skill or intelligence
 వెల_-price; cost
 వెలయు_-to shine
 వెలియు_-to stop
 వెచువదు_-to come out
 వెళ్లు_-to go
 వెకువ_-Early morning
 వేగ_-speed
 వేఱకాడు_-A hunter
 వేడి_-Hot, heat (N)
 వేచెపట్టు_-Margosa tree
 వేరు_-Different; root (N)
 వేలపుటావు_-cow of the gods
 వేళ_-Time
 వైణవుడు_-Doctor
 వ్యారఘము_-useless
 వ్రాత_-writing
 వ్రాయి_-Letter
 వ్రాయు_-to write
 వ్రేణు_-stroke
 వ్రేత_-shepherd woman
 వ్రేయ_-Finger

శ

శకుని_The great gambler; uncle of Duryodhana
 శత్రువుడు_younger brother of Rama and Bharatha
 శబది_A woman devotee of Rama
 శాక్యవంశము_The sakya dynasty in which lord Buddha was born
 శాపము_Curse
 శిక్షించు_to punish
 శిల_Stone
 శివరాత్రి_Hindu festival in honour of Siva occurring in the month of Magha
 శిష్యుడు_Disciple
 శుద్ధోదనుడు_Father of Lord Buddha
 శతము_Good
 శూలము_weapon of Lord Siva
 శోకము_Sorrow
 శార్యము_Valour
 శ్రీనాథుడు_Name of a great Telugu poet
 శ్రేష్ఠుడు_Best man

స

సంగీతము_Music
 సంత_Fair

సంపద_wealth
 సంపెంగ_A kind of flower
 సంభవించు_to happen
 సంభారము_provision
 సంరక్షించు_to protect
 సంస్కృతము_Sanskrit
 సంహరించు_to kill
 సత్యభామ_Wife of Lord Krishna
 సవ్యసి_Sage
 సభ_Assembly
 సభ్యుడు_Member
 సమకూర్చు_to collect
 సమానుడు_Equal person
 సముద్రము_Sea
 సరసపుమాట_pleasing word
 సర్కును_Circus
 సస్యము_Crop
 సహదేవుడు_Last of the Pandavas
 సాందీపని_Teacher of Balarama and Krishna
 సాధనములు_Instruments
 సాధువు_Good
 సాయము_Help
 సామెత_Weaver woman
 సావిత్రి_wife of Satyavan
 సింగపుష్టిల్_Lions cub
 సిగరి_Bashful man or woman

సినీమా_Cinema
 సీతా_wife of Rama
 సుందరము_Beautiful
 సుఖము_Happiness
 సుథద్రి_wife of Arjuna
 సుమా_Indeed
 సుమిత్ర_Second wife of Dasaratha
 సులభము_Easy
 నెలవు_Holiday
 నేతువు_Bridge, causeway
 నేను_Army
 నేను_Service
 నేవకుడు_servant
 నైకిలు_Cycle
 సొంతము_Own
 సొమ్ము_Money
 స్వర్గము-Heaven

స్వాములవారు_saint
 స్వార్థము_selfish
 సీరము_Firm
 సుఖించు_to praise
 స్నేహితుడు_Friend
 శ
 శంస_Swan
 శంస_Violence
 శంస_God Vishnu
 శయిగా_Happily
 శరము_Necklace
 శిమాచలము_Himalaya mountain
 శినము_Mean
 శృదయము_Heart
 శెచ్చు_to increase

—: O :—

494, 8138
 vgn
 258 23
 peno

17/22
 197